

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

BROJ:29

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

DRVO ZA VEŠANJE

ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU CRTANIH ROMANA

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

**DRVO ZA
VEŠANJE**

Naslov originala:

WILLIAM MARK:

„SILVER CITY“

Copyright 1968 by Martin Kelter Verlag

Nesnosna vrućina lebdela je nad Tombstonom. Obrisi čuvenih Plavih planina utapali su se u vedro plavetnilo neba. U širokoj ulici Ejlin kao da je sve zamrlo na toj podnevnoj jari. Ispred Palas saluna bio je privezan jedan jedini konj.

Njegov gospodar se već dva sata nalazio u salunu. Bio je to dežmekast čovek, čoškaste glave i sasvim kratkog vrata.

Na sebi je imao prugaste pantalone, sivu košulju i žutu kožnu jaknu. Na levoj butini iz futrole mu je virio težak kolt.

Kaubojski šešir širokog oboda bio mu je zavaljen duboko na potiljak i otkrivao njegovo nisko izborano čelo i čupavu svetlu kosu. Ispod gustih crnih obrva blistale su dva siva, oštra oka. Nos mu je bio kratak i širok, a usta povijena nadole.

Mora da se najmanje tri dana nije brijao. Odelo mu je bilo prekriveno žućkastom peščanom prašinom.

Gostioničar, omanji čovek umornih očiju, bio je naslonjen na šank. On zevajući pređe rukom preko čelave glave i u sebi posla gosta do đavola.

— Još jedan viski! — zahtevao je stranac.

Banč Natn lenjim pokretom dohvati flašu, pa debelu čašu napuni do vrha. Stranac je u jednom gutljaju sasu u grlo.

Zatim se nasloni laktom na šank i zagleda se u vlasnika saluna. Na isti bezobrazan način, kako je to činio već dva sata.

„Kada bi ovaj tip već jednom otišao!” razmišljao je Natn.

Tog trenutka stranac upita promuklim glasom: — Gde stanuje šerif?

Natn se odmah rasani. — Šeriff? Nekoliko kuća dalje.

— A kako se zove?

— Biheu.

— Ne znam ga. Pripada li on Šibelovim ljudima?

— Da, tako nekako. Čarl Šibel je maršal Pime. A Džoni Biheu je ovde zamenik maršala.

— Kakav je on?

— Šta da vam kažem, mister? Srednjeg rasta, uskih ramena i nosi crnu bradicu. To je sve što bi se o njemu moglo reći.

— To baš nije mnogo.

Natn se smejaao. — Ne, nije mnogo.

— Da, još nešto, čizme su mu uvek izglancane.

— Dakle, on uglavnom sedi u kancelariji?

— Da.

Strančevo lice se sve više razvlačilo u zadovoljan osmeh.

— On maršalu prepušta sav posao — dodade Natn.

Smešak sa strančevog lica nestade. — Zar vi u tom gneždu imate i maršala?

— Da. — Ljutnja u strančevim očima je veselila Natna. I onako je bio ljut na njega. Kakav je to način da stoji dva sata za šankom i popije svega dve čaše viskija, a uz to čuti kao Apač!

Stranac ispitivački pogleda gostioničara. — A kako se on zove? — upita posle duže pauze.

Natn protrlja bradu. Sada više nije ispuštao stranca iz vida.

— Erp.

Čovek gurnu debelu čašu preko šanka. — Još jedan viski! Rekoste Erp?

— Da. Erp.

Natn obrisu rukavom jednu kap sa šanka.

— Vajat Erp? — upita stranac.

— Ne, Virdžil Erp. Maršal Virdžil Erp.

— Da li je taj momak u nekom daljnjem srodstvu sa onim maršalom iz Dodža?

— Ni u kakvom daljnjem srodstvu, mister. Vajat je njegov brat.

To izgleda da se strancu nije dopadalo. — Bio sam nekoliko godina preko u Meksiku. Da li se ovde šta promenilo?

— Šta?

— Mislím, da li je Vajat Erp još gore u Dodžu?

— Da.

— Još jedan viski.

Pošto ga istrese, baci jedan srebrni novčić na sto i okrete se.

— Gde je njegova kancelarija? — upita ne okrenuvši se.

Natn promrmlja. — Preko. Ali uštedećete sebi taj put. On već stoji napolju pored vašeg konja.

Stranac otvori pokretna vrata i pogleda na ulicu.

Jedan visoki čovek, širokih ramena, bio je zauzet oko njegovog zelenka, želeći da ga odvede u hladovinu.

— Hej, vi, stanite! — poviče stranac.

Čovek sa konjem zastade.

Imao je preplanulo, odlučno lice i sivkasto plave energične oči. Na grudima sa leve strane blistala je maršalska zvezda.

Čovek na tremu Palas saluna je u levoj ruci držao revolver.

Zatim mu se lice razvuče u neprijatan osmeh.

— A, vi ste to, maršale! Zamalo što vas nisam smatrao za konjokradicu. Vaša sreća što pucam tek posle opomene i kada drugi ima kolt u ruci.

— E, pa onda ste vi džentlmen — odgovori maršal podrugljivo. — Šta što niste takvi i prema konju, jer onda ne bi satima stajao na ovako žarkom suncu.

Virdžil priveza konja za balvan, koji je bio postavljen između saluna i radionice sedlara Henrija Dafa.

Stranac yрати kolt u futrolu, stavi ruke na kukove i odmeri maršala.

— Vi ste Virdžil Erp, zar ne?

Maršal potvrdi, klimnuvši glavom, gurnu šešir na potiljak pa pođe preko ulice.

— Nemoj se tako žuriti, Erp! — poviče stranac za njim.

Virdžil stade i okrete glavu. — Šta je?

Stranac polako side sa verande ispred saluna i pođe ka maršalu. Zastao je jedan jard pred njim. — Zar se nekome tako žuri po ovoj vrućini?

— Meni se žuri, mister. — Maršal htede da nastavi, ali mu stranac prepreči put.

— Ja sam Džef Retler.

Virdžil se podboči i odmeri Retlera. — Lepo ime.

— Svakako.

Najednom sa Retlerovog lica nestade osmeha. — Ako ste vi mali brat velikog Vajata, prijatelju, onda mora da ste mnogo pametni i vredni.

Ovaj bezobrazluk je morao čovek iz Misurija prvo da svari, da bi zatim rekao: — Slušajte, mister Retler! Ja sam miroljubiv čovek, ali, na

žalost, ovde u Arizoni imam isuviše posla koji me čeka preko u kancelariji.

— Što ne kažete — rugao se Retler. — Kladim se da ćemo nas dvojica sada nešto popiti u salunu.

— Na vašem mestu bio bih oprezan, Retler — reče maršal, a iz očiju su mu sevale varnice.

— Zašto? — upita stranac vrebajući.

— Zato što je teško kladiti se protiv jednog Erpa.

Retler podiže glavu i pogleda ga oštro. Ljutina i čuđenje izmenjivali su se na njegovom širokom licu.

Najednom se nasmeja. Prvo tiho, onda brže, glasno i grohotno. — Ti si šaljivčina, mladiću. Hajde da popijemo nešto u salunu. Imam s tobom nešto da se dogovorim.

— Odbijam vaš poziv na piće, Retler — odgovori maršal suvo.

— Šta to treba da znači, Erp?

Virdžil pogleda Retlera pravo u oči i prođe pored njega i ode preko ulice.

Taj pogled i način kako je išao preko ulice, podsetili su Džefa Retlera na jednog čoveka, koga je pre par godina sreo tamo gore, u Dodžu.

Na Vajata Erpa.

Taj „mali momak” imao je u sebi dosta od velikog Vajata.

Ali to nije bilo dovoljno da se zbuni čovek poput Džefa Retlera.

— Stani, dečake! — viknu on za maršalom.

Virdžil produži.

Kada je stigao do sredine ulice, za njegovim leđima odjeknu pucanj i on oseti pogodak u petu leve čizme.

Virdžil se lagano okrete.

Možda bi sada njegov veliki brat drugačije postupio, ali on nije mogao iz svoje kože.

Spuštene glave, kroz oblačić barutnog dima, gledao je strelca u lice.

Retler je, cereći se, stajao raširenih krivih nogu, sa koltom koji mu se još bio dimio u levoj ruci.

— Da, peta je propala, Erp. To je zato, što mali momak odbija jednom Retleru da sa njim popije jedno piće.

Virdžil izvuče kolt. — Baci revolver, Retler — reče mu oštro.

Umesto da posluša ovo naređenje, Retler pokuša opet da nategne oroz.

Ali pre nego što je uspeo to da obavi, prasnu i Virdžilov revolver.

Retler dobi metak u levu ruku. Kolt mu bi odbačen na stranu i pade na jedan jard od njega u uličnu prašinu.

Iz ruke mu je curila krv.

Retler je zbunjeno buljio u maršala. Zatim pogleda u ruku.

Lice mu najednom preblede.

— Šta si se to ti, prljavo policijsko njuškalo, usudio da mi učiniš? — vikao je zadihano.

Virdžil zadrži kolt u ruci. — Slušajte, Retler! Dajem vam tačno pet minuta. Ako vas onda još vidim u gradu, strpaću vas u zatvor.

Retler je bio više nego iznenađen. — Pa — pa to je nemoguće! — zamuca on. — Taj mali, vašljivi Erp me je ranio...

— Idite po konja i čistite se iz grada! — Virdžilovo lice je bilo kao od kamena.

Retler se ne pomače. Levu ruku je još uvek držao ispruženu napred, kao da mu je u njoj još bio revolver.

Virdžil nategnu oroz. Metalni zvuk prodre do Retlera kao udarac bičem.

Lagano se okrete i pogleda u svoj kolt — samo za trenutak. Zatim pođe ukočenim korakom ka svom zelenku i s mukom se vinu u sedlo.

Virdžil uze Retlerov kolt, isprazni bubnjić i dobaci oružje jahaču.

Retler desnom rukom uhvati revolver i pojaha ka maršalu. Na dva jarda pred njim zastade.

Njegove oči su sada bile sasvim suzene. — Doći ću opet, Erp. Onda ćemo se obračunati.

Zateže uzde i potera zelenka.

Sasvim polako odjahao je iz grada.

Virdžil je zamišljeno gledao za njim.

Pred pokretnim vratima svog saluna najednom se stvori Banč Natn.

— Do đavola, pa ko je taj?

Kad se Virdžil okrenuo oko sebe, video je kako su se pred svim vratima pojavili ljudi.

Sagnute glave išao je ka svojoj kancelariji.

Toga dana mladi maršal Tombston stekao je jednog neprijatelja, a nije ni slutio koliko mu je ovaj bio opasan.

U jednom klancu, u blizini meksičke granice, paslo je stado od oko dve hiljade šarenih goveda.

Devet kauboja vraćali su goveda, koja su stalno pokušavala da se popnu jednom uzbrdicom.

Na ulazu u klanac, na jednoj steni, sedeo je čovek od tridesetak godina. Visok, širokih ramena, sa licem opaljenim od sunca i vetra i zelenim očima.

Bezbojni kaubojski šešir navukao je duboko na čelo. Košulja mu je bila siva i pohabana. Kožne pantalone i visoke teksaške nakićene čizme, sa velikim meksikanskim mamuzama, nisu se slagale sa ostalom odećom.

Koštunjavim prstima savijao je cigaretu.

Kada je zapalio, počeo je da između požutelih zuba ispušta tanke oblačice dima i nastavio je ukočeno da gleda ispred sebe, kao i pre toga.

Najednom skupi obrve.

U daljini, sasvim gore na severozapadu, otkrio je sićušnu tačku, koja se brzo primicala, i postajala sve veća.

Posle nekoliko minuta bila je tako blizu, da je čovek u njoj mogao prepoznati jahača.

Ustade, zgazi cigaretu, okrete se i izviznu kroz zube.

Jedan od kauboja dojuri.

Bio je to sitan momak, grubog izraza lica, sa svetlim sokolovim očima i tršavom sedom kosom.

— Šta je, Hal?

— Eno ga, dolazi Džef. Spremite se. Odmah ćemo dalje!

Kater klimne glavom, okrete svog konja i odjuri.

Džef Retler je prilazio.

Njegov stariji brat Hal je gledao u njega, i kada je Džef sišao sa konja, zabrunda:

— Dugo je to trajalo.

Džef ispusti uzde i pride bratu.

Ovaj vide krvlju natopljenu maramicu na levoj ruci svoga brata. — Šta je to? — Od pada?

Džef zaklima odrečno glavom. — Od metka — reče, pa desnom rukom izvadi duvansku kesu iz džepa, odveže je zubima, izvadi jedan cigaret-papir iz džepa pantalona i naspe duvan.

Zatim ponovo vrati kesu u džep i jednom rukom spretno savi cigaretu.

Hal mu pruži kresivo. — Od metka? — upita on promuklo. — Jesu li te napali?

Džef se nasmeja. — Ne, bilo je to malo drugačije.

— Pa, pričaj već jednom! — gundao je Hal, navikao da zapoveda. — Šta je sa tom rukom?

— A šta će biti? Pucnjava — normalno.

— Za tebe je to „normalno“? Ali meni se ne čini da je to normalno. Pa ja sam ti rekao samo da pogledaš da li je vazduh čist. Kada čovek želi da protera dve hiljade ukradenih goveda kroz grad, onda se ne može ponašati kako bilo.

Džef prasnu: — Ne znam šta hoćeš, Hal. A šta bi se dešavalo u Tombstonu? Proteraćemo stado. A to je, konačno, i najvažnije.

— Ko je šerif?

— Bihen.

— Ne znam ga. Jesi li ga video?

— Ne.

— Ne? Jesi li se bar raspitao o njemu?

— Da, taj šerif je — džentlmen. Srednje je visine i ima crnu bradicu. Više nema šta da se kaže o njemu.

— A inače?

— Šta inače? Glavna ulica je pusta.

— Da, u podne su ovde u svim gradovima ulice prazne. Jesi li primetio momčad sa nekog ranča? Pa trebalo je da uđeš u neki salon! Jesi li video vojnike ili neku drugu grupu ljudi? Rudari, na primer, mogu biti veoma opasni, kada se povedu za nekim šerifom.

— Nema nikog. Grad je tih kao groblje.

Hal je savijao novu cigaretu. — Šta je bilo sa rukom?

— Jedan momak mi je odbio piće.

— Nadam se da zbog toga neće moći imati neprimice.

Džef odmahnu glavom i ustade. — Zar baš moramo kroz Tombston? Nekako mi taj grad ima prokletu nezgodno ime: „Nadgrobni kamen“! Kako se može jedan grad zvati „Nadgrobni kamen“.

— Ne brbljaj gluposti. Dok je okolo bilo srebra i sam znaš da se zvao Silver Siti. Kasnije je dobio ovo ime. Moramo kroz grad. Svako ko ide ovim putem prema severu ili severozapadu, mora proći kroz Tombston. Ako ne, onda je pogotovo upadljiv.

— Pa mogli smo stado noću proterati pored grada.

— Zar misliš da sam toliko idiot? Ko je iole pametan neće noću proterati stado pred Tombstona. Isuviše sam čuo o tom razbojničkom gnezdu, da bih mogao da reskiram. Preko čije livade bismo prelazili? Hajde, reci! Ne, brate, to ne ide. Moramo kroz grad. I mi ćemo proterati stado kroz grad. I to u po bela dana, onako kako to treba da bude. Kada bi noću obilazili grad — onda bi to bilo

sumnjivo svakom kauboju, koji bi u okolini od tri milje čuo stado. A onda bi smo odmah namamili vukove za sobom. Ništa od toga. Moramo kroz Tombston.

Hal Retler je terao stado ukradenih goveda prema gradu.

Bilo je kasno popodne, između pet i šest sati, kada je poterao stado Ejlin Stritom.

Pucajući bičevima i uz viku, terali su kauboju stado dalje.

Samo se videlo nekolicina ljudi na tremovima i prozorima.

Jedno stado goveda ovde nije bilo ništa neobično.

Istina, možda je doba godine bilo nešto neuobičajeno za to, jer su veliki transporti stoke već davno prošli. Konačno, đavo će ga znati, šta je ovo stado toliko zadržalo.

Ali, Halova računica nije bila sasvim dobra. Bar ne onako kako je on to zamislio.

Kod Palas saluna jedan čovek je najednom stao nasred ulice.

Na njegovim grudima caklila se zvezda.

Hal pogleda Džefa. — Ko je to?

— Jedan žutokljunac.

— A šta on to hoće?

Džef nije pogledao brata. — On mi je odbio piće.

Hal brzo okrete glavu. — Jesi li ti poludeo? — prosikta. — Ti se biješ sa jednim maršalom?

— Da — nije se moglo drugačije.

— O tome ćemo još razgovarati — brundao je Hal. — Pogledaj samo tog tipa. On te je prepoznao. Samo zbog tebe sada stoji nasred ulice.

— Gluposti — odgovori Džef mirno. — Taj bi tebe zaustavio čak i da nisam ja sa tobom.

Hal je instinktivno zaustavio konja. — Šta to ima da znači — reče on promuklo.

— Pitaj ga sam. Uostalom, on se zove Erp.

— Erp? Šta to trabunjaš?

— Da, Virdžil Erp.

Hal očigledno odahnu sa olakšanjem.

Tada mu Džef zada drugi udarac.

— Vajat Erp je njegov brat.

Hal stisnu usne, saže glavu i nastavi da jaše.

Kad je stigao na deset jardi ispred maršala, ovaj podiže ruku.

Hal zaustavi svog konja. — Šta je?

Virdžil priđe nekoliko koraka bliže. — Je li to vaše stado?

— Da.

— Ko ste vi? — Pitanje je zvučalo veoma sigurno i veoma samouvereno. Kradljivac goveda se opet smušao. Znao je da sada ne sme uzmicati, ako ne želi sve da stavi na kocku.

— Hal Retler.

— Dakle, gospodine Retler, moram da vas pitam odakle dolazi ovo stado.

Tada kradljivčina ruka polete ka koltu. I on ga je kao i njegov brat nosio na levoj strani.

Hal uperi kolt na maršala. — Skloni mi se sa puta, mladiću. Nemam vremena.

Virdžil nije dugo čekao. Opet je postupio drugačije nego što bi to njegov brat učinio.

Bacio se na stranu i u padu izvuкао kolt.

Hal je pucao, ali ga ne pogodi.

Virdžil odgovori na vatru.

Okrznuo je Hala po podlaktici.

Džef podiže svoj pištolj, opali i pogodi maršala.

Hal skoči sa konja i odvuče ranjenog maršala sa ulice.

Zatim stado nastavi put.

Ričući i trupkajući stado je grabilo kroz grad.

Kada je Virdžil došao k sebi, prošlo je već nekoliko sati.

Ležao je u čisto uređenoj sobi i gledao izbornano lice doktora Helmera.

— Tako, misis Erp. Sada možete biti mirni. Došao je k sebi. Zaista ga je metak samo okrznuo po slepoočnici...

Virdžil je hteo da ustane.

Stari lekar ga pritisnu nazad. — Morate ostati u krevetu, mister Erp. Istina, metak vas je samo okrznuo, ali vam je ipak potreban mir. Rana je dobro zatvorena. Ali ni u kom slučaju još ne smete ustati.

Virdžil sklopi oči, pa ih onda opet otvori.

Pred sobom ugleda zabrinuto lice svoje mlade žene. Pored nje se pojavila kuždrava glava njegovog dečaka.

— Tata...

Virdžil se sa mukom nasmeši.

— Platićeš mu ti za to, oče! — reče dečak. I u očima mu se pojave suze.

— One kukavice su zajedno pucali na tebe...

— Budi miran, Džeki — opominjala ga je majka.

Na zaprepašćenje lekara Virdžil se naglo uspravi.

Polako mu se vraćalo pamćenje o onom šta se bilo desilo. — Retler — izbi besno iz njega. — Hal i Džef Retler! — On se podiže sa kreveta i nesigurnim korakom pođe ka prozoru. — Gde je moj opasač sa oružjem?

Lekar spusti glavu i glasom punim prebacivanja reče: — On visi napolju, Virdžil. Ali vi još ne možete da idete.

Virdžil napusti prostoriju.

— Usijana glava! — gundao je lekar za njim.

Sa bolom u glavi Virdžil je jahao iz grada prema severozapadu.

Vratio se tri dana kasnije i izgledao je kao da mesec dana nije ni jeo, ni spavao, već samo jahao.

Bio je bled, oslabio i upalih očiju, sa grozničavim sjajem.

Sjaha ispred svoje kancelarije.

Džim Mek Kej, njegov zamenik, pođe mu u susret.

— Virdžil! Nebesa, pa kako to izgledate?

Maršal se otetura u kancelariju i sruči se na svoju stolicu.

— To je čitava banda — reče kroz zube. — Hal Retler je njihov vođa. Oni krađu stoku tamo preko, u Mek-siku, pa je teraju ovamo. U Bantiju sam saznao da traže kupca za stado.

— A koliko ih je?

— Dvojica Retlera i devet goniča.

— A dokle ste ih pratili?

Virdžil odmahnu glavom. — Iza Bantija sam ispao iz sedla. Neka đavo nosi ovu ranu. Nekoliko sati sam bez svesti ležao na cesti. Kada sam opet došao k sebi, bila je noć. Morao sam se opet zadržati na Hilerovoj farmi...

— I onda ste, uprkos tome, jahali dalje? — ispitivao ga je njegov pomoćnik, sa nevericom u glasu.

— Jesam. Pa, morao sam.

— Slušajte, Virdžil. Vi ste snažan momak, ali to je ipak ludorija. Mogli ste se time upropastiti. Samo zbog te bande kradljivaca stoke. Ja nikada ne bih...

Virdžil se podiže.

Zanoseći se, stajao je za svojim kancelarijskim stolom.

— Ti to posmatraš drugačije nego ja, Džim. Ja sam dobio zvezdu. Ja sam maršal. To je moja dužnost. Moram se boriti protiv nepravde.

— Znam. Isto tako kao i vaš brat Vajat. A šta će jednog dana ostati od vas? Drveni krst, a u najboljem slučaju isklesan kamen sa imenom Erp.

— Može biti — reče Virdžil. — Ako na njemu bude pisalo: „On je umro za zakon“, biću zadovoljan.

Posle toga su neko vreme ćutali. Tada se vrata otvoriše.

Uđe dok Helmer. Zabrinuto pogleda Virdžila. — Video sam vašeg konja — reče on.

— Da — odgovori Virdžil i izvuče jednu cigaru iz fijeke.

Onda ispriča.

Dok Helmers pođe. Četvrt sata kasnije vratio se sa dva čoveka.

Jedan od njih je bio sed i nosio je istu bradu kao lekar. Imao je na sebi sivo odelo, a preko pletenog prsluka visio mu je teški zlatni lanac od sata.

Bio je to Erni Flud, gradonačelnik.

Drugi čovek je možda imao četrdeset, bio je dežmekast, pa čak i da nije na sebi imao zelenu kećelju, po njegovom čadavom licu bi se znalo njegovo zanimanje.

Bio je to Džems Het, kovač iz Ejlin Strita.

Ljudi su se savetovali gotovo jedan sat.

Onda gradonačelnik upita:

— Šta mislite? Kada će se banda vratiti?

— To se teško može predvideti, gradonačelnice — odgovori Virdžil. — Možda za tri, a možda tek kroz nedelju dana. Vratice se na svaki način, a posle uspeha koji su ovde postigli, teško je verovati da će obići grad.

Gradonačelnik reče zamišljeno: — U redu, mister Erp. Mi moramo nešto preduzeti...

Prošlo je četiri dana.

Onda su stigli. Jednog vrelog predpodneva.

Hal i Džef su jahali napred.

Virdžil nije bio u svojoj kancelariji.

Bio je napolju, na Batlerovom ranču. Rančer ga je pozvao zato što mu je bila ukradena stoka.

Ejlin Strit je opet bila prazna, kada je banda kradljivaca stoke ujahala.

Džef pokaza na Palas salun.

— Kako je, Hal? Hoćemo li istresti nešto u sasušena grla?

Hal Retler je gledao oko sebe.

Preko je bila maršalova kancelarija.

Klimnu potvrdno glavom, odvede svog konja do balvana ispred saluna i priveza ga.

I ostali sjahaše.

Dvojica Retlerovih su išli napred.

Banč Natn je stajao iza prozora. Kada je prepoznao kradljivce stoke, potrčao je do šanka, pa je izvukao svoju sačmaricu sa kratkom cevi.

Sa oružjem u ruci opet je zauzeo mesto pored prozora.

Video je jahače, kako su stali.

Natn steže pušku u ruci, a čelo mu obli znoj.

Pa u gradskom veću su zaključili da će se suprotstaviti banditima. Bilo je nezakonito ukrasti stado, a još je gore bilo pucati u predstavnika zakona — razmišljao je Natn.

Ako bi se to dozvolilo, onda bi ovde uskore zavládalo najstrašnije bezvlašće...

Ali gde li je sad taj Virdžil?

Natn očajno pogleda u njegovu kancelariju.

Video je samo zatvorena vrata i prozore.

Hal Retler je sada bio na verandi. Banč je mogao jasno da prepozna njegovo lice.

Kad je pogledao u zelene banditove oči, brzo se okrete, otrča do šanka i sakri pušku.

Kada su se pokretna vrata rastvorila, gostioničar je mirno stajao iza šanka, čisteći čaše.

Džef, koji je ušao iza Hała, izvuče kolt i opali.

Staklo u rukama gostioničara se raspršte u paramparčad.

Džef se grohotom nasmeja.

Hal pride šanku. — Viski za jedanaest žednih momaka! — naredi on.

Natn stavi piće na šank.

Hal uze flašu u ruke i odgurnu je glatkom površinom šanka do kauboja.

Uskoro je u salunu bilo veselo.

Posle jednog sata nijedan više nije bio trezan — sem gostioničara, kome se od straha znoj slivao niz leđa, dok je grozničavo razmišljao.

— „Nebesa, bar da se to dobro svršil! Dugo godina je štedeo da bi mogao da napravi ovaj salun. Obavljao je najgore poslove u Palas salunu, u kockarskom gradu El Paso, gotovo punih deset godina, samo zato da bi ovde mogao podići salun, kome će dati isto ime. Svakog jutra je već u četiri sata bio na nogama, a spavao je u jednom sobičku u štali. Retko kad bi legao pre jedan. Bio je gažen i ponižavan — a onda, kada je skupio dovoljno novca, izgradio je ovde u Tombstonu Palas salun”.

Već je prošlo godinu dana kako je kuća bila izgrađena. Nova kuća sa salunom.

Banč Natn je čekao dan, kada će izaći iz poštanske kočije neko ko ga je poznavao još iz El Pasa.

Ali nikada niko nije došao. Srebrna groznica se bila smirila. Rudari su napustili grad. Velika vremena su davno prošla.

Silver Siti je bio mrtav.

Odavno mrtav. Puste su bile ulice. Bilo je mnogo i praznih kuća.

Sada je dobio novo ime: Tombston. Zaista je postao nadgrobni spomenik nekadašnjem životu, jer nije bilo ničeg šta bi moglo privlačiti ljude u ovu puštoš. Srebra više nije bilo.

Rudnici su bili iscrpljeni.

Tako su bar ljudi verovali.

Napustili su grad.

Banč Natn je ostao ovde sa svojim velikim salunom.

Ali je salun bio tako prijatno uređen, da su ljudi rado dolazili k njemu. Nije zarađivao mnogo, ali ipak dovoljno da bi se moglo živeti.

A sada je salun bio pun pijanih, razuzdanih bandita.

Gostioničar bi, s vremena na vreme, upravljao ka vratima preklinjući pogled, ne bi li se tamo pojavio lik Virdžila Erpa.

A onda — vrata su se otvorila.

Ali to nije bio maršal.

Ušla su tri kauboja.

Zapanjeno su gledali u prisutne, pa su mirno prišli šanku.

No to se nije moglo tako završiti.

Džef Retler je zapodeo svađu sa jednim mladim kaubojem, koji je imao jedva dvadeset godina.

Odmah je potegao kolt i pripucao.

Mladić se zatetura i pade na pod.

Njegova pamučna košulja se iznad srca obojila krvlju.

Tada se jedan od dvojice kauboja baci na Džefa.

Hal ga drškom revolvera udari po glavi.

Trećeg su oborila sva trojica.

Kradljivci stoke su bili pod „dobrim gasom“.

Sa tri metka Džef razbi veliko ogledalo iza šanka.

Hal odbi nos sa gipsane figure jednog Indijanca i za nepunih deset minuta u Banč Natnovom Palas salunu nije bilo ni jednog čitavog komada nameštaja. Gostioničar je stajao iza šanka i, bled kao krpa, i dalje služio razuzdane goste.

Bila je tačno ponoć kada se Virdžil vratio u grad.

Video je konje pred obično praznim balvanom za vezivanje konja pred salunom.

Odmah prepoznade zelenka Džefa Retlera. Galama kradljivaca stoke dopirala je na ulicu.

Pucnjava je već prestala jer se desilo nešto sasvim neobično: kradljivci su pucnjavom ispraznili bubnjiće svojih koltova, a i njihovi opasači su bili prazni.

Virdžil Erp to nije znao.

Ukočenim pokretima sjaha sa konja i kroz prozorsko staklo svoje

kancelarije ugleda mršavo lice Džima Mek Keja.

Čvrstim koracima, zvečeći mamuzama, prišao je salunu, i gurnuo vrata.

Sve oči su bile uperene u njega.

— Neće živ izaći! — mrmljala je gospoda Gitters poluglasno gledajući kroz prozor iza zaves.

Oti Ouveu, vlasnica Alhambra bara, obrisa svoje jako našminkano lice i od uzbuđenja ne primeti da je ruž sa usana razmazala čak do crno ofarbanih obrva.

— On je lud! — prasnu Mek Kej, zatim steže dršku svog kolta, otvori vrata i lagano pođe preko ulice za maršalom.

Virdžil pogleda unutra.

I pored toga što je bio pijan, Džef ga odmah prepozna.

— Vidi, vidi! Mali brat velikog Vajat Erpa je ovde. Uđi, dečake, bar ću te napuniti olovom!

Podiže kolt i pritisnu obarač.

Virdžil se baci na stranu i pripuca.

Džef dobi metak u desno rame.

Začudeno je buljio u svoj revolver, koji je napravio samo „klik“. Onda pogleda maršala i sasvim polako sruči se pored šanka.

Hal se brzo istreznio.

I on podiže kolt i odlučno ga uperi u maršala.

Klik!

Klik! Klik!

Tjub Karter učini isto.

Maršal skoči napred držeći kolt u ruci.

Vide ubijenog kauboja, kako leži među stolovima.

Njegov pogled pređe preko lica ljudi. — Ko je to učinio?

Vladala je tišina.

Banč Natn gledao je sa nevericom u maršala. Kada je zatim na ulazu video Džima Mek Keja, sa revolverom u ruci, sagnu se i munjevito zgrabi svoju sačmaricu.

Ali za to će se jednog dana gor-ko pokajati.

Sada je maršal bio na potezu. On pride Halu Retleru, zgrabi ga za ruku i odgura ga ka vratima.

Tada ugleda Džima Mek Keja. — Vodite ga u zatvor, Džim! — Ukočeni i polupijani, zbunjeno su stajali i banditi i braća Retler.

Pet minuta kasnije svi oni sedeli su u zatvoru.

Kroz pola sata izgledalo je kao da se Tombston probudio.

Virdžil Erp je strpao u zatvor čitavu bandu kradljivaca stoke iz Meksika.

Momak je oštro stupao stopama svog čuvenog brata.

Bilo je to prvi put da je jedan Erp zaustavio dah građanima Tombstona.

Ali ne i poslednji put.

Do onog 26. oktobra 1881. godine, dana vrednog pomena, kada će se tri brata Erp, zajedno sa kockarom Dok Holidejem, dole ispod O. K. Korala, upustiti u krvavu borbu sa najopasnijom bandom Arizone, još će se mnogo štošta desiti u gradu, pri čemu će značajnu ulogu odigrati čovek sa zvezdom na grudima, čovek koji je sa ponosom nosio ime — Erp.

Zato sada Virdžil ne bi trebalo mnogo da se veseli svom trijumfu.

Već idućeg dana, je sudija Grant zakazao suđenje.

On je bio star i sed čovek koji je imao ukočeno držanje kao da ima štap u krstima. Nije imao ni žene ni dece a znao je samo za jedno: za zakon. Njemu je služio čvrsto i nepokolebljivo.

Samuel Grant je Džefa Retlera osudio na smrt vešanjem.

Hal Retler i njegovi ljudi osuđeni su na po sto dolara novčane kazne.

Rana Džefa Retlera bila je laka i bezopasna. Prema zakonima Arizone osuđenik može samo telesno i duševno zdrav da pođe na vešanje, pa se zato čekalo da Retlerova rana zaraste.

Kad je Hal Retler čuo presudu, prišao je stolu sudije.

Stajao je raširenih nogu, nabusito, kao da nije on osuđenik, već sudija.

— Slušaj, stari Sam! Ti si sada mom bratu poklonio konopac. Kladim se da to nećeš moći ostvariti. — Zatim Virdžilu dobaci pogled pun mržnje. — A ti bi dobro uradio ako bi već danas odabrao jedno lepo mesto u hladovini na groblju.

Kao što je Virdžil očekivao, vratili su se još iste noći.

Tombston je spavao.

Virdžil, Mek Kej i tri starija čoveka su im se suprostavili.

Banditi su napali jednu malu farmu, da bi se snabdeli sa municijom.

Ali nisu je imali dovoljno.

Virdžil i Džim Mek Kej su pucali suviše precizno.

I ona tri čoveka su znala odlično da upotrebe svoje vinčesterke.

Ali, i pored toga, u Ejlin Stritu je popucalo više prozora nego pre tri godine prilikom velikog miniranja u brdima.

Dva dana kasnije poštom je stiglo jedno pismo za Virdžila.

Bilo je kratko i jasno.

— Opet ćemo doći i to sa dovoljno municije! Ako Džef tada već bude bio mrtav, zapal ćemo ceo Tombston.

Virdžil je hladnokrvno gledao pismo.

Mek Kej je stajao iza njega.

Virdžil protrlja bradu. — Taj tip ima švrakopis kao Komanči.

Džim se ispravi i pride prozoru. — Zar je to sve što imate o tome da kažete?

— Da!

Mek Kej se okrete.

Polako pride Virdžilovom pisaćem stolu. Ukočenim neprirodnim pokretom napipa zvezdu na grudima i otkači je.

Uz zveket metala ona pade na sto.

— Uzmite je nazad, mister Erp. Ne treba mi više.

Virdžil diže glavu i odmeri ga hladno.

Džim je zbunjeno podiže pa je onda opet spusti na sto.

— Zao mi je, Virdžil, ja nisam čovek kao vi. Ja prosto nisam Erp. Nemam takve živce. Hal Retler će se vratiti. Tada nećemo uspeti da ga zadržimo.

Virdžil spusti pogled, uze zvezdu i stavi je u džep.

Džim pođe ka vratima. — Vojska ovamo ne dolazi. Tamo gore se niko i ne miče, ukoliko nije u pitanju pobuna Indijanaca. To je bar jasno. Makar nas ovde saterali kao pse. Kad sam pre pola godine, u Feniksu jednom razgovarao sa pukovnikom Mantersom o tome, on mi je rekao: — „Ko od vas zahteva da se zadržavate u onom izumrlom gradu?“ Da, Virdžil, tako to izgleda. Zao mi je što ćete sada ovde sedeti sasvim sami. Bihen će vam malo biti od koristi.

— Naravno. To znam — odgovori Virdžil, držeći ponovo Mek Kejovu zvezdu u rukama.

— Ja imam devojkicu, Virdžil.

— Znam.

„Nebesa!“, prolete Mek Keju kroz glavu. „Pa on ima ženu i sina. Ali je toliko pošten da o tome i ne govori.“

Džim se lagano vrati i pruži ruku.

— Dobro, dajte mi tu stvar opet nazad. Zaboravite moju priču.

Virdžil mu vrati zvezdu. — Hajdete, moramo da razgovaramo sa Bihenom.

Džoni Bihen je pogledao, neprijatno iznenađen, u maršala i njegovog zamenika kada ih je video da ulaze.

I onako nije trpio tog temperamentnog maršala Erpa. On sam nije bio tip borca. On je taj posao primio samo zato, što tada nije našao ništa bolje. Na tom poslu je dobio šezdeset pet dolara, a Džoni nije čovek koji bi dozvolio da mu neko

za te pare probuši kožu ili ga čak i ubije.

Zapravo, on nije ništa ni radio.

S vremena na vreme bi prošao gradom, i ako bi se ipak nekada nešto desilo, sigurno bi se vratio na levo krug i pobegao.

Bio je to miran, komotan i za problematične tipove veoma dobar šerif. Ipak, njegov život neće proteći tako tiho i bezbojno. Džoni Bihen će u onoj stvari u vezi O. K. Korala odigrati važnu ulogu, nesrećnu ulogu...

— Erp, to ste vi? Šta hoćete?

Posle ovog neprijateljskog pozdrava Virdžil stavi ruke na kukove. — Jeste li dobro spavali?

— Kako to mislite?

Šerifovo lice pocrvene od besa i ljutine.

Virdžil privuče nogom jednu stolicu, opkorači je i sede, pa mu iznese o čemu se radi.

Bihen klimnu glavom.

To je zapravo bilo sve što je on obično i činio.

Kada su izašli Džim Mek Kej reče: — Sada smo se rešili svih briga. Džoni Bihen je uz nas!

Virdžil se gorko nasmeja.

Pošli su gradonačelniku.

Stari čovek je pročitao pismo Hala Retlera, pa zamišljeno zaklimala glavom na svoj uobičajen način. — Da, to je loše, džentlmeni, veoma loše...

Do uveče ova dva čoveka su posetila sve članove gradskog veća.

Nailazili su samo na zamišljeno odbijajuće klimanje glavom.

Niko nije hteo da izađe na ulicu protiv Retlerove bande.

Džul Balvida je radio u Tombstonskom listu „Dejli Epitafu“, i njegovo mišljenje je bilo: — Biće teških časova, ljudi. Bilo bi najbolje da se uklonite na nekoliko nedelja.

Balvida je zaista bio dobronameran. Možda je to i bio najbolji savet, koji bi se mogao dati ovoj dvojici.

Čutke su obojica stajali na prašnjavoj ulici.

Džim dodirnu rub svog šešira. — Laku noć.

— Laku noć, Džim.

Virdžil je gledao za svojim drugom.

Zatim pođe u kancelariju.

Satima je sedeo za svojim stolom i razmišljao.

Onda i on pođe kući.

Na uglu mu pođe u susret stari Indijanac, koji se još sa Kočizevim ocem borio u velikoj bici na Apač-riveru protiv belih osvajača. Već više od jedne decenije živio je ovde. Onda je Tombston još bio naselje od samo nekoliko kuća. Apač-Kid — tako su ga zvali — bavio se oštrenjem noževa. Pomoću velikog i malog kamenja on je brusio noževe, sekire, srpove, kose i druge metalne predmete, tako oštro, kako to niko drugi u gradu nije umeo.

Virdžil je video iz daleka njegovu belu, tršavu kosu, kako se svetli na mesečini.

Apač-Kid, koji inače ni sa kim nije razgovarao, zastade. — Čuo sam od Šermena da je Retler pisao.

— Da, Kide, pisao je. Moći ćeš ovde ponovo doživeti bitku na Apač-riveru.

Starac zaklima glavom. — Nije dobro — nikako nije dobro, mister Erp. Ovde nema hrabrih. Nikakvih boraca! A vi niste Vajat Erp.

A onda se gipkim mačijim hodom odšunja dalje u mrak.

Virdžil je zamišljeno gledao za njim.

Zatim se okrete i vrati se u kancelariju.

Uze iz ormara mastilo, hartiju i pero.

Zatim dotera lampu, pa počne da piše.

— Dragi Vajat!

Već je prošlo dosta vremena od kako ti nisam pisao...

☆

Pošta je otpremila pismo ekspresnom kočijom za Dodž.

Kad ga je Vajat primio, stajao je kod nove kancelarije, prekoputa Long Brenč saluna.

Držao je kožnu putnu torbu u ruci, i na sebi je imao svoje omiljeno crno odelo, belu košulju i crnu somotsku mašnu.

Iza njega se pojavi ogromno telo Vilijema „Bat” Mastersona.

— Šta? Stiglo je još pošte?

Vajat klimnu glavom. — Da.

Masterson je mrmljao. — To baš ne volim pre puta. Pročitajte ga kada se vratite. Tako to radi i moj otac.

Vajat se nasmeja i pogleda ko je pošiljaoc. — Od Virdžila.

— Eh — taj vam sigurno javlja da je dobio i drugog sina...

Vajat otvori kovertu.

Onda ostavi putnu torbu.

Masterson je mrmljao. — To baš koji se sve više i više mrštio.

Na kraju zamenik šerifa više nije mogao da se uzdrži pa upita: — Šta se desilo?

Vajat mu pruži pismo.

Masterson je pročitao i onda vratio pismo maršalu. — E, pa lepo! Raspakujte opet svoju tašnu, uzmite opasač, municiju, upregnite svog vranca u kola i nemojte zaboraviti vinčesterku...

Vajat stisne usne i pogleda niz ulicu.

Sa zapada se začu zvižduk. Voz je nailazio u grad.

Masterson se nasloni na drveni zid kuće i reče: — Tako vam je to kada čovek ima braću.

Vajat pogleda u voz.

Već se radovao danu kada će krenuti za Misuri. Želeo je u Sent Lui-

su da obiđe jednog starog prijatelja, koji ga je već bezbroj puta pozivao.

Sem toga, javio je da će doći kod roditelja u Lamaru.

Sve je to, najednom, palo u vodu.

Virdžil ga je molio za pomoć.

Vajat pođe preko u hotel.

Gostioničarka je stajala u vratima.

— Jeste li još nešto zaboravili, mister Erp? Moraćete da se požurite.

Voz je već stigao!

Maršal bez reči pođe stepenicama gore.

Kad je kroz pola sata opet sišao, imao je na sebi tamno sivo odelo. sivu košulju, kajiš sa oružjem, kao i svoje visoke jahačke čizme.

Iz kancelarije uze pušku i municiju.

Kada je izašao, video je već Mastersona sa njegovim kolima. Njegov riđan je bio privezan iza kola. Napred je bio upregnut vranac, koga Vajat obično koristi za vuču kola.

Vajat se nasmeja. — Hvala lepo, Bat. — Pruži ruku svom pomoćniku. — Neće to, verovatno, potrajati dugo.

— Nadam se, da neće. Za nas se nemojte brinuti. Tu sam ja.

Vajat pritegne dizgine i vranac pođe.

Kada je prešao preko mosta na Arkanzasu, uputi se starim putem, preko Santa Fe, prema jugozapadu.

Posle nekoliko milja, Vajat je stigao na jednu uzvišicu, pa oslonivši se levom rukom na naslon, okrete se i pogleda za sobom.

Ne, topot konjskih kopita i jahača koji je pošao za njim, nije mogao čuti.

— Hoo!

Čovek iz Misurija zaustavi kola.

Jahač je nonšalantno kaskao na jednom šarcu.

Još pre nego što je prepoznao čoveka, Vajat je prepoznao konja.

Bio je to šarac, koga je jedan Indijanski poglavica svojevremeno poklonio Doku Holideju.

Jahač nije bio niko drugi nego sam — Dok Holidej.

Vajat uze jednu crnu cigaru iz džepa, kresnu šibicu i zapali cigaru.

U međuvremenu je stigao i Holidej.

— Helo, maršale!

— Helo, Dok!

Vajat je gledao preplanulo lepuškasto lice nekadašnjeg zubnog lekara, koji je, zbog neizlečive bolesti, pre par godina napustio svoju blistavo započetu karijeru.

Postao je kockar koji je nosio revolvere i umeo sa njima majstorski da barata.

Bili su to niklovani Linkoln-koltovi, kalibra 45. Oni su bili usađeni u dve futrole, nisko prikačene za njegov, mecima napunjen opasač.

On nije bio samo dobar strelac... taj zaista učeni doktor Džon Henri Holidej. Na njegovom spomeniku, gore, u Glenrud Springsu u Koloradu, pišaće jednog dana: — „On je bio najbrži i najopasniji revolveraš na Zapadu”.

Nosio je nakrivljen crni šešir, a prodoran, inače uvek hladan pogled njegovih plavih očiju sada je, dok je gledao maršala, blistao kao i njegovi divni zubi.

— Kuda putujete?

Vajat pokaza glavom prema jugozapadu.

— Karolina?

— Ne, u Arizonu.

— Baš se to lepo poklopilo da i ja idem u Arizonu. Za Tombston, da se tačnije izrazim.

Vajat podiže glavu i skupi obrve.

— Što mi to ne kažete?

— Mogu li vam se pridružiti?

U očima čoveka iz Misurija pojavi se smešak.

— Da, moglo bi se desiti da će mi biti potreban jedan čovek, koji

ame da rukuje revolverom. A gde je vaš prtljag?

Holidej izvadi levom rukom iz tamno sive jakne jedan špil karata. — Eto ga.

Maršal se nasmeja i zapreti mu glavom. — Privežite vašeg četvoro- nožnog indijanca pozadi, pored mog riđana, i popnite se na kola.

Holidej skoči sa sedla, otkopča opasač i skide teško sedlo sa šarčevih leđa, pa ga priveza iza kola pored riđana. Oba konja su se već dobro poznavala sa čestih zajedničkih putovanja njihovih gazdi, pa su se i oni odlično slagali.

Holidej se pope na sedište pored čoveka iz Misurija.

Putovanje se nastavilo.

Nijedan od njih dvojice ne izgovori ni jednu reč.

Vajat je razmišljao o tome kako li je kockar tako brzo saznao za njegov put — a Holidej je razmišljao kako bi mu bez Vajata Erpa bilo veoma dosadno. U upravo dosadu je mrzeo kao kugu...

U Tombstonu se, u međuvremenu, situacija zaoštrila.

Retlerova rana na ramenu je toliko zarasla, da je mogao sam poći na put do vešala i u izvesnoj mери kao zdrav čovek.

Egzekucija je bila određena za petak. Danas je bio četvrtak.

Bilo je prošlo tri nedelje od pucnjave u Natnovom salunu.

A Hal Retler se još nije vratio.

Veče po veče, noć za noći čekali su Virdžil Erp i Džim Mek Kej na njegov povratak.

On je ćutao.

Živci dvojice čuvara zakona bivali su iz dana u dan sve napetiji.

Virdžil je sedeo u kancelariji, kad se odjednom otvoriše vrata.

Na njima se pojavi jedan sitan čovek šiljasta lica sa sivom tršavom kosom.

Virdžil ga je odmah prepoznao.

Bio je to jedan od Retlerovih ljudi.

Tjub Kater.

Virdžil ustade. — Šta ćete ovde, Kater?

Bandit gurne ruke u džepove pantalona pa se naceri. — Džef je bio moj prijatelj. Zeleo bih da mu kažem zbogom. To ćete morati razumeti, mister Erp.

Virdžil je slutio da se iza ovoga krije neki lopovluk, ali uprkos tome reče: — Da, to razumem. Hajdete.

Skide sa klina veliki svežanj ključeva i odvede krivonogog kradljivca stoke u hodnik zatvora.

Otkad je ozdravio, Džef je bio smešten u pretposlednju ćeliju.

Virdžil je to namerno uradio, jer je iz zadnje ćelije već dva puta uspelo zatvorenicima da pobegnu. Zadnji zid te ćelije bio je ujedno i spoljni zid, pa je iz sporedne ulici mogao biti neprimetno „obrađen“ sa eksplozivom, koji bi u određeno vreme dejstvovao. Otkad su zatvorenici bili u pretposlednjoj ćeliji, ne bi pomogla ni veća količina eksploziva, da se osuđenik oslobodi.

I prve ćelije su bile loše, zato što su imale prozore prema ulici.

Tri zatvorenika su tamo izgubila život. Bili su kroz prozor ubijeni od svojih drugova, pre nego što su mogli dati neku izjavu.

Da, tako je izgledalo u Tombstonu.

To jest, krajem sedamdesetih godina, kada se već mislilo, da su divlja vremena davno prošla.

To je bila greška. Ona su se samo malo utišala, da bi se onda vratila, divljija no ikada.

Tombstonovi dani su tek nailazili.

Virdžil odvede patuljastog bandita do Retlerove ćelije.

Zatvorenik je mračnog izraza lica sedeo na rubu svog ležaja. Bio je

bled, što se videlo, iako mu je lice bilo zaraslo u crvenkastu bradu.

Kada je video Katera, Retler skoči.

Danima još, posle njegovog ozdravljenja, glumio je ravnodušnost i nadmoć, ali ga je ipak, od dana kada mu je bila saopštena presuda, uhvatio strah.

A sada se, najednom, pred njim objavio krivonogi Tjub Kater.

Džef je ustao i prišao vratima.

— Helo, Džef! — reče mali kradljivac stoke.

Retler proguta knedlu i promuklo odgovori: — Ti dolaziš od Hala?

— Da, od sviju. Treba da ti izručim pozdrave.

Kater baci na maršala podozriv pogled.

— Recite mu samo šta želite — odgovori Virdžil hladno. — Ja ću ostati ovde.

— Prokleta psino! — izbi besno iz Retlera. — Hal će te razbiti kao trulo drvo.

Virdžil zazvecka ključevima. — Napred, Kater! Hteli ste da se oprostite od njega!

Tada se bandit naglo okrete.

Desilo se tako brzo, da je Virdžil munjevito morao povući svoj revolver.

— To umete vi, Erpovi! — viknu Kater. — To umete kao niko drugi. Sve sam vas video. Vi, Morgan i veliki Vajat! Ali će vas sve saterati u zemlju Hal Retler. Kada se on jednom zakleo na osvetu, onda...

— Nemojte da mi popujete, Kater, inače ću vas zatvoriti kod vašeg prijatelja. Onda, što se mene tiče, možete celu noć razgovarati.

Kater je siktao: — Neće vam se pružiti prilika da me zatvorite Erp! Već idem.

Kada je pošao, Džef Retler kao kandžama zgrabi pregradne čelične šipke i zaurla: — Kater? Šta si hteo da mi kažeš?

Mala lopuža zastade i okrete se lagano. — Ništa, Džef, baš ništa.

Čvrsta koraka, uz zveket mamuza, izašao je napolje.

Mutnim očima, ispunjenim strahom, Retler je gledao za njim. — Tjub!

Mali je išao dalje.

Tada zatvoreni bandit snažno zadarma šipke, ali odmah zatim jauknu, jer je od napora osetio strašan bol u rani.

Džef se umiri i oslušnu lupanje srca.

Rana!

Do đavola, ona bi mu mogla biti poslednji spas...

Noć je sporo prolazila.

Zatvorenik je sedeo zatvorenih očiju na svom ležištu i napeto osluškivao svaki, makar i najmanji, šum koji je sa čežnjom prosto upijao u sebe.

Negde se čuo jedan pacov.

U jednoj od susednih kuća zalupila su se vrata. I to je bilo sve. Druge, tako iščekivane šumove nije čuo.

Izgledalo mu je da je Tombston bio mrav grad.

Kao i svake noći, Virdžil je sedeo u mračnoj kancelariji, a ispred njege na stolu ležala je spremna vinčesterka.

Oko dva sata mu se učinilo da je nešto zaškripalo. Virdžil skoči. Zaista je nešto pucketalo.

Na slaboj mesečini, koja je obasjavala ulicu, prepoznao je siluetu Džima Mek Keja.

— Vi ste na redu — reče momak.

Virdžil uze svoju pušku i napusti kancelariju.

Džim Mek Kej preuze dežurstvo.

Virdžil pođe u noćni obilazak grada, što je već tri nedelje činio.

Pri svakom šumu naglo se okretao, držeći spremnu pušku u ruci. Svaka škripa na stepenicama, verandama, i isušanim stubovima nastrešnica kidala mu je živce.

Oko tri sata opet je bio u kancelariji.

Džim Mek Kej je zaspao i nije ga čuo kada je ušao. Glava mu je ležala na stolu.

Virdžil se okrete i pođe napolje. Tamo sede na jednu stolicu za lju-ljanje, zapali cigarilos i zagleda se u noć.

U belo okrečenoj kolibi, jedva jednu milju udaljenoj od meksikanske granice, sedeo je jedan čovek.

Bila je ponoć. Samo retke zvezde blistale su na vedrom noćnom nebu.

Prozor je bio širom otvoren.

Topli noćni vazduh i miris prerije prodirali su u nisku, usku prostariju.

Čovek je sedeo na stolici i zamišljeno buljio pred sebe.

Lice mu je bilo grubo i preplanulo — pa su mu se zato još više isticale zelene oči.

Hal Retlerov pogled bio je uperen u levu pesnicu koju je stalno stezao.

Onda podiže ruku i zagleda se u tamnu ranu odmah iza kažiprsta, gde ga je pogodio Virdžilov metak prilikom napada na zatvor.

I još nešto, što Hal nikome ne bi priznao: ova rana ga je na neki način paralisala i obeshrabrila.

Noću se vežbao u brzom potezanju kolta.

Uvek bi ponovo i iznenada poskočio i izvukao kolt iz futrole.

U početku mu je to išlo veoma teško.

To ga je tako preplašilo, da se noću stalno budio i nije mogao da spava, isto kao i njegov neprijatelj, maršal Virdžil Erp, koji je na udaljenosti od gotovo četrdeset milja stražario u mračnim ulicama Tombstona.

Posle četrnaest dana Hal je znao da nije sve izgubljeno.

Stanje njegove ruke se brzo popravljalo.

Ali sada se radilo o svakom danu i svakoj noći.

Poslao je uhodu — jednog mladog dečaka, koga niko nije poznavao u gradu — da sazna kada bi Džef trebalo da bude obešen.

Ljudi su bili iznenađeni videći svog gazdu tako umornog i neaktivnog u pogledu Džefovog oslobođenja.

Ukoliko se više približavao dan egzekucije, utoliko je nemir bandita postajao veći.

— Do đavola! — brundao je Ed Flenegen — neće valjda stvarno mirno gledati kako će obesiti Džefa?

Ali Hal je ćutao.

Niko više nije imao hrabrosti nešto da kaže.

U četvrtak je nestao Tjub Kater.

Niko nije znao kuda je odjahao.

A on je odjahao za Tombston. Nije ni sam tačno znao zašto. Hteo je da ohrabri Džefa, hteo je da mu kaže da ne treba da se brine. Ako Hal ne bi došao, onda će doći on — Kater sa momcima.

Sa njim ih je bilo četrnaestorica. Devet ljudi, koji su oterali stado preko u Arizonu i ostatak ljudi, koji su u međuvremenu čuvali logor preko u Meksiku.

Tjub Kater će ih sve povesti.

Ali on je potcenio Hala Retlera.

Nešto pre ponoći, uoči crnog petka, Tjub ustade sa svog ležaja i izađe u dvorište.

I ostali ljudi su bili budni. Neki su se nemirno prevrtali tamo-amo, drugi su kašljali, a dvojica su bila naslonjena na otvorena vrata brvnare u kojoj su spavali.

Kater se obuče i opasa kaiš sa revolverima. — Pet, zatvori vrata! — mrmljao je on.

Pošto je Kater bio nešto kao predvodnik među banditima, ogromni Pet Bilindž ga posluša. Ustao je i zatvorio vrata.

— Slušajte, ljudi...

Sada je bilo jasno da niko nije spavao.

Ljudi su se odmah uspravili na ležajima.

Nije to bila odanost što ih je vezala za brata šefa bande, niti drugarstvo ili čak prijateljstvo — ne. Bio je to običan strah, koji tinja u svakom zločincu i onda se rasplamsa kada se radi o glavi nekog njegovog druga. Možda se u zločincu onda probudi crna slutnja u njegovu sopstvenu sudbinu.

Kater reče poluglasno: — Ne znam šta je sa gazdom — možda je bolestan. Može biti. U svakom slučaju, mi ćemo nešto preduzeti.

Ljudi su ćutali, buljeći u senku malog čoveka pored prozora.

— Moramo nešto preduzeti. Džef Retler je jedan od naših najboljih ljudi. Ako dopustimo da ga obese, naša družina će biti oslabljena. Postoji još jedan razlog da to ne dopustimo. (To je ustvari bio Katerov pravi razlog). — Neka taj Erp samo ne uобрази da je uspeo da zavlada ovim krajem!

Čulo se tiho odobravanje.

Patuljak nastavi: — Braća Erp su korov, koji mora da se uništi. Mi živimo u slobodnoj zemlji i nećemo dopustiti nijednom čoveku da sa nama postupa kao sa robovima.

— Tako je, u pravu je! — zabrunđa Bilindž i protrlja svoje ogromne šake.

— Naša družina će živeti. Živeće zajedno sa Džefom Retlerom. Hal je očigledno bolestan. Čak i ne govori. To znate. Prema tome, mi moramo stupiti u akciju. Dovoljno je i to što je onom ubici — maršalu uspeo da nas onako blefira u Natnovom salunu. To se desilo jednom i više se nikada neće ponoviti.

Za trenutak je ućutao.

Onda jedan upita: — A šta je sa Halom?

Kater se zbunjeno nakašlje. — Mišlim da je njegova ruka u pitanju.

— Zar ona ogrebotina — upita Bilindž prezrivo.

— Zaveži gubicu! — prodera se Kater ljutito na njega. — Ogrebotina je bila snažan pogodak, koji je Hala pogodio upravo ispod kažiprsta. Moguće da se zato ne oseća tako siguran prilikom pucanja i da je izgubio na brzini.

— Gluposti! — brundao je Bilindž tvrdoglavo.

— Hoćeš li konačno umuknuti? — frktao je patuljasti bandit. — To je Halova ruka, a ne tvoja! On to najbolje sam zna.

— Onda nam bar može reći šta je! — ubaci ridokosi Dev Buik.

— I to je njegova stvar. Nije dužan da vama, jednim balvanima, sve objasni. U svakom slučaju, sada moramo u akciju. Obucite se i uzmite oružje u ruke, a onda preko, u koral. Ko ostaje dobrovoljno kao stražar u logoru?

Svi su ćutali. Iako bi bar polovina bandita želela da ostane u logoru.

Tjub odredi jednog visokog momka. — Ted ti ćeš ostati ovde!

— A zašto baš ja?

— Zato što sam to ja odredio! — odbrusi Kater zapovednički. — A sada napred!

Četvrt sata kasnije sedeli su na svojim konjima i odjahali kroz dvorište, u kome je blještala belo okrećena kuća, u kojoj su spavala braća Retler.

Kater primeti da je prozor ka dvorištu bio širom otvoren.

Ali on je jahao dalje.

Ljudi su išli za njim.

Najednom izađe pred njih jedan čovek iza kolibe.

Banditi iznenađeno stadoše.

Odmah su prepoznali svog gazdu.

Zvečeći mamuzama, Hal im je prilazio.

Za trenutak je dvorištem zavlada grobna tišina.

Tada Tjub Kater procedi muklo.

— Idemo za Tombston.

— Šta ćete tamo?

— Da izvučemo iz zatvora tvog brata Džefa.

— Vi ste poludeli! Vratite se! Tajac.

— Jeste li čuli? Vratite se! — vikao je Hal.

Tada Džoni Faler okrete svog belca.

Dev Buik i Džek Hopkins su ga sledili.

Ostali su pošli za njima.

Na kraju je pored Hala stajao još samo patuljasti Tjub Kater.

Lagano siđe sa konja i pogleda ga pravo u lice. Učini mu se da vidi kako se svetlucaju njegove zelene oči.

Tada krivonogi mali čovek uze svog konja za uzde i odvede ga preko do korala.

Deset minuta kasnije pojavi se Hal Retler u brvnari kod momaka. — Dev, upali vatru! — naredi on.

Za nekoliko minuta uzdizao se veliki plamen, a suve grane su pucketale.

Ljudi su stajali pored svojih kreveta.

Hal Retler je stajao iza vatre, tako da su ga svi mogli videti. — Ed, dođi ovamo! — naredi surovo šef bandita.

Oklevajući, odvoji se dugi Teksašanin od zida i priđe vatri.

— Ovamo bliže, k meni!

Ed Flenigen obide vatru.

Vatra je bacala jezivo svetlo na dvojicu ljudi.

— Ed, ti si najbrži strelac družine...

Flenigen se široko osmehne. — Ti se tu ne ubrajaš, gazda. Ti si brži.

— Upravo ćemo to sada da vidimo. — Retler okrete glavu ka ljudima. — Čekao sam do danas, zato što moja ruka nije bila u redu. Za čoveka koji živi od revolvera nema ništa gore nego kad mu ruka oboli. To zna svaki od vas. Sa ukočenom rukom ne mogu da se upustim u borbu sa ljudima poput Erpa. Zna

dobro kako on puca. Svi ti prokleti Erpovi dobro pucaju! Da je Vajat onda bio u Tombstonu, onda nam sigurno ne bi uspelo da se izvučemo.

— Neka đavo nosi te pse — proceđi Kater kroz zube.

Hal pogleda patuljka. — Ti ćeš dati znak, Tjub.

— U redu — odgovori mali. Onda načini pauzu. Sasvim iznenada poviče: — Potežite!

Nije bilo sumnje: Hal je za delić sekunde pre Teksašanina izvukao kolt.

Uz širok, zadovoljan osmeh Hal se okrete, priđe vatri i zastade pred ljudima. — Svaki dan mi je bio težak kao olovo. Sada je sve u redu. Nisam smeo da rizikujem da se ranije suprotstavim Virdžilu Erpu.

— Ali ti imaš nas pored sebe! — dobaci patuljak.

— To je u redu. Ali i ja moram biti sposoban, kada idem u borbu. Verujem da niste ni pomišljali da će nas Erp pustiti da mirno dođemo i odemo?

— A šta će on preduzeti protiv petnaest odlučnih jahača? — upita mali.

— Upravo to je problem. Svako ko možete biti uvereni u to da se i on spremio. Ostavili smo mu dosta vremena. Ne bi me čudilo, da mu je uspelo da dovede vojsku u grad. Možda i građani Tombstona stoje iza njega, ili momčad sa nekog ranča. To su stvari na koje treba računati. Ne možemo se slepo zaleteti u tu stvar, iako Džef mora biti oslobođen. I on će biti oslobođen. Ali šta smo do sada mogli u tom pogledu da preduzmemo to je bilo malo. Mora da ga je Virdžil Erp tako zatvorio, da ga ne bismo mogli izbaviti...

— On je u pretposlednjoj ćeliji — reče Tjub.

— Ti si bio tamo?

— Da.

— Dakle, u pretposlednjoj ćeliji. Zar vam to ništa ne govori? Meni je

dovoljno. Najverovatnije je zatvor inače prazan.

— Džef je jedini zatvorenik — potvrdi Kater muklo.

— Dakle, mi bismo najverovatnije izvukli krvave glave, kada bismo pokušali da zauzmemo zatvor na juriš. Pretpostavljam da se Erp zabarikadirao kao u tvrđavi.

— Šta misliš da uradiš? — upita Tjub.

— Postoji samo jedan put, jedna sigurna mogućnost: da ga otmemo sutra, kada ga budu vodili na vešanje.

— Prokleta kasno — brundao je Kater.

— Ali to je naša jedina šansa — odgovori Retler surovo.

— Može biti, ali onda bi se moglo desiti da sve natovarimo na vrat protiv nas. Vojnike, ako ih je Erp dobio, kauboje...

— Da — odgovori šef bande — ali bismo sve to imali protiv sebe i u zatvoru. Njih i zatvorske zidine i rešetke. Ne, preostaje nam samo jedno — bitka u po bela dana. Znamo da Džef treba da bude obešen u jedanaest sati. Pre toga niko od nas ne sme da bude viđen u gradu. U jedanaest sati ćemo napasti brežuljak sa vešalima sa svih strana. Dobro sam upamtio njegov položaj. Neće nam biti teško da u to vreme dođemo neprimetno u njegovu blizinu.

Kater je brundao: — Ja sam više za mrak.

— Znam, ali mrak je protiv nas!

— Dobro, kada onda polazimo?

— Tako da stignemo nešto pre jedanaest na brežuljak sa vešalima.

Noć se beskrajno sporo povlačila iznad predela i glavne ulice Tombstona.

Kada se u rano praskozorje iznad zapadnog horizonta pojavila plamena sunčana lopta, a nebo dobilo pur-

purni odsjaj, maršal Virdžil Erp skrahan i umoran spavao je sedeći na verandi ispred šerifove kancelarije.

U ruci je grčevito stezao pušku.

Probudila ga je buka jednih kola, koja su nailazila ulicom.

Omamljen od sna, zurio je niz ulicu.

Preko, ispred kancelarije Vels Fargo kompanije, kola su se zaustavila.

Jedan stari bradati čovek skočio je sa sedišta kola, pljunuo na ulicu, istresao prašinu sa šešira i pošao prema kancelariji transportne kompanije.

U pekari Bila Krunera gorela je lampa.

Otvarali su se prozori i vrata.

Maršal uze svoju pušku i uđe u kancelariju.

Džim Mek Kej je tako tvrdo spavao, da je Virdžil morao dobro da ga prodrmusu da bi ga probudio.

Tada mladić poskoči. — Do đavola, mora da sam zaspao!

Virdžil odmahne rukom. — I ja sam zaspao napolju na verandi...

Okolo devet časova došao je lekar.

Odveli su ga do Retlerove ćelije.

Bleda lica, podbula od nespavanja, sedeo je zatvorenik na svom krevetu.

Sa proteklom noći napustila ga je i poslednja nada u bekstvo.

Virdžil otvori vrata.

Lekar uđe u ćeliju.

Zločinac je bezvoljno dozvolio da ga lekar pregleda.

Lekar posle obavljenog pregleda izađe bez reči.

Virdžil za njim zalupi rešetkasta vrata.

Džef ustade. Drhtavih nogu stajao je naslonjen na vrata.

Odjeci koraka obojice ljudi gubili su se u hodniku. Gore se otvoriše još jedna teška vrata. Jedna brava zaškripi. Onda zatvorom opet zavlada tišina, koja je osuđenika pristiskivala kao mora i dovodila ga do ludila.

Koliko god je bandit, kradljivac stoke i ubica do tada bio hladno-krvan, toliko je sada bio uplašen kao nemoćni ptić kada padne iz gnezda. Strah od smrti ga je slomio.

Još samo dva sata... Onda će se tamo gore, na onom golom brežuljku, na suvoj grani jednog prastarog drveta, završiti njegov život.

Ubica se zanese. Tek sada je bio svestan neumoljivosti sudbine koja ga je očekivala.

— Ti Erpovi... — mrmljao je izgubljeno, oteturio se do ležaja pa se bez snage sručio na njega.

Telo mu je bilo obliveno znojem.

— Ti Erpovi...

Pre nekoliko godina Hal je imao neki sukob u Dodžu sa Vajatom Erpom. Otada je mrzeo to ime. mrzeo je i plašio ga se. Samo zato je vođa kradljivaca stoke odmah pucao.

Džef ga je još više omrznuo i plašio se toga imena.

Sa crkvenog zvonika otkucalo je deset sati.

Džef Retler se stresao, kao da ga je neko ošinio bičem.

Zubi su počeli da mu cvokoću.

Upravo je otkucao poslednji sat njegovog života.

Poslednji...

Virdžil Erp u kancelariji pogleda na sat.

Polu jedanaest.

Ustade, stavi šešir na glavu i izađe.

Džim Mek Kej je stajao naslonjen na vrata i pospano gledao na ulicu.

Kad je Virdžil prolazio upita: — Da pođem i ja?

— Ne. Vi ćete ostati ovde. Idite po jednu pušku iz ormana za puške.

Džim posluša i pođe u kancelariju.

Virdžil pođe niz ulicu.

Laganim, sigurnim koracima približavao se maloj kući u kojoj se nalazila kancelarija šerifa Bihena.

U jedanaest sati je jedan lepo obučeni mlad čovek napustio hotel Hastn. Bio je skoro previše elegantno obučeni za taj grad. Već posle prvih koraka crno odelo mu je na nogavicama bilo puno žute prašine.

Lice Džonija Bihena bilo je lepuškasto i mladoliko, pa su mu zato i dali nadimak „Kicoš“. Ispod belog kaubojskog šešira virila je zalizana crna kosa.

Bio je glatko obrijan.

Delovao je potpuno naivno. Izgledao je kao pristojan mlad čovek iz neke banje — taj šerif Bihen — a ipak, on je bio jedan od ljudi koji će učestvovati u najnemirnijem razdoblju grada Tombstona.

Kad je prošao pored kovačnice, Erni Fluđ ga je ugledao, pa mu, pošto rukom obrisa znoj sa lica, reče: — Hej, šerife!

Bihen zastade, neprijatno iznenađen.

Kovač obrisa svoje ručerde o kožnu kecelju, pa izađe na vrata radionice: — Nadam se da znate da danas morate obesiti Retlera?

Smrtno uplašen Bihen se strese. Nije čak smeo ni da pogleda u garavo kovačevo lice.

Kada se prihvatio tog posla, nije mu ni na kraj pameti padala pomisao da bi među šerifove obaveze spadala i dužnost da osuđenike na smrt vešanjem, odvede do vešala i on im svojom rukom natakne omču.

Nikada na to nije ni pomišljao.

Kada ga je sinoć gradonačelnik upitao šta misli o maršalu — odgovorio mu je: — Pa on je Erp. Erpovi moraju da se bore.

Time je ujedno hteo reći da je on za mir.

Nije ga se, međutim, ticalo to što se Erpovi bore, baš zato da bi stvorili mir.

Možda i nije želeo to da shvati.

Ali kada ga je malo pre kovač onoga upitao, bilo mu je kao da mu se izmaklo tle pod nogama.

Šta to ima da znači? On nekoga da veša?

Oseti kako mu se grlo steže. — Da, znam... — odgovori muklo i pođe dalje.

Kako je posle toga stigao u kancelariju ni sam nije znao.

Činilo mu se da će ga noge izneveriti.

Priđe maloj komodi, uze flašu sa viskijem, pa napuni jednu veliku čašu do vrha i u jednom dahu je iskapio.

Zatim lenjim koracima priđe prozoru.

Niko po njemu neće primetiti da je popio jednu veliku čašu viskija. To je bila jedna od stvari, koju tada još niko nije znao u Tombstonu: Džoni Bihen je bio alkoholičar.

U Fajrstonu su mu bili otkazali posao u Sautern banci zato što je uvek bio pijan.

U Belfontu su ga otpustili iz banke zato što ga je blagajnik uhvatio da za vreme rada pije za šalterom.

Ovde je umeo spretnije da sakrije svoje pijanstvo.

Ali najednom se strese i povuče sa prozora.

Preko ulice je nailazio Virdžil Erp.

Bihem se okrete i otrča do flaše, nasloni je na usta i brzim gutljajima otpi iz nje dobar deo.

Zatim vrati flašu i čašu u orman.

Već su se čuli maršalovi koraci na verandi njegove kancelarije.

Otvoriše se vrata i Virdžil Erp uđe unutra. — „Bro jutro”.

Bihen nervozno klimne glavom. — Šta ima novo?

Iako je postavio to pitanje, vrlo dobro je znao šta je taj čovek hteo od njega.

Virdžil zastade na vratima. — U jedanaest sati jedan ubica treba da bude obešen na brežuljku sa vešalima, mister Bihen. Vama je dobro poznato da je to posao šerifa.

Izgledalo je kao da će Bihenova glava pasti sa ramena. Njegove oči

zasijaše: — To možete i vi isto tako dobro da obavite. Jedan od vaših prijatelja mi je objasnio da ste vi maršal... Prema tome — vaša funkcija je značajnija i važnija od moje.

Virdžil stavi ruke na kukove. — Slušajte, mister Bihen. Nije sada vreme da se raspravljamo čija funkcija je značajnija. Dovoljno je velika glupost što u ovom gradu postoje dve šerifske kancelarije — koje ne mogu da nađu zajednički jezik — da ne kažem koje se međusobno glože. Sada je to beznačajno. Jedino je važno da se postupi po zakonu. Ja sam uhvatio ubicu, sudija Grant ga je osudio. Vi morate da izvršite presudu.

Bihen reče gledajući u svoju stolicu: — To... to neću da uradim, Erp. To od mene ne možete zahtevati. Niko to ne može. Ja nisam dželat!

Virdžilovo lice je bilo kao isklesano od granita.

— Vi ste ovde šerif i izvršićete svoju dužnost, Bihen.

— Ja ne mogu... ja...

— Dobro, onda skinite svoju zvezdu!

Bihen skoči. Bes izobličio njegovo blede lice. — Tako! To li je ono što zapravo želite, Erp. Dobro vas već znam. Vi ste podlac, Erp. Želite da imate apsolutnu vlast u ovom kraju, samo to! Vi...

Virdžil priđe sasvim uz sto. Lice mu dobi još tvrdi izraz. — Vi ste poludeli, Bihen. Ne znate šta govorite. Neću ništa drugo nego da vršim svoju dužnost. Ako i vi to želite, onda smo se sporazumeli. Vi se ne brinete o banditima i skitnicama, o revolverašima i kradljivcima, o ljudima koji druge ljude jednostavno ubijaju, kao što se ubija divljač. Ako to želite da radite, popnite se na brežuljak pored vešala. Onda ćete doživeti ono što mene čeka.

— Ne želim vaše mesto. Ja hoću...

— U toj stvari više nemate šta da izvoljevate, Bihen. Ili ćete sada odvesti čoveka do vešala, ili ćete odmah skinuti zvezdu. I to smesta, ovog trenutka!

Bihen se okrete.

Virdžil je čuo kako škrguće zubima.

Priđe ormanu i izvuče flašu i čašu.

Napuni čašu do pola i ispi je.

Virdžil ga pogleda bez reči.

Bihen ostavi čašu na ploču ormana, skide svoj šešir i pođe ka vratima.

Zajedno su izašli na verandu.

Na ulici se već skupila gomila radoznalaca.

Ljudi su iznenađeno pogledali ova dva čoveka, koje još nikada nisu videli zajedno.

Obojica ljudi od zakona — a ipak tako različiti.

Niko nije ni slutio da je Virdžil Erp morao da prisili šerifa na taj korak.

Pogotovu niko nije slutio da je Džoni Bihen popio toliko viskija. Inače možda ne bi ni pošao sa maršalom.

Pred Virdžilovom kancelarijom stajalo je najmanje trideset ljudi. Besposlenih radoznalaca.

Virdžil je odveo šerifa u hodnik sa ćelijama.

Retler je sedeo sasvim utučen, bez ikakve nade na spasenje.

Kada je video da Virdžil dolazi sa šerifom, znao je da mu je otkucao poslednji čas.

Voštano bledilo mu se pojavi na licu.

Skupivši zadnju snagu, ustade i otetura se do vrata ćelije, koja je Virdžil otvorio.

Na dva koraka pred šerifom stade, zablenuvši se u njega kao da vidi avet: — Znači, ipak si došao, Bihen. Hoćeš da me obesiš zato što sam u pijanstvu ubio jednog čoveka...

Tog momenta na stepenicama koje su vodile u kancelariju, pojavi se sudija Grant.

Njegovo mršavo lice i naočari sa zlatnim okvirom delovali su veoma zvanično. — Nećete biti obešeni zato što ste ubili čoveka u pijanstvu, Retler. Vi ste pred zakonom ubica zato što ste beskrupulozno oduzeli život drugom čoveku. Kauboj se nije borio protiv vas i nije bilo razloga da ga ubijete. Vi ste zakon zgazili nogama — pa ne zaslužujete ništa drugo nego da na sopstvenom telu osetite čvrstinu toga zakona! Šerife, odvedite čoveka!

Upotrebivši zadnju snagu, Retler viknu: — Bihen, nemoj da slušaš šta taj lešinar govori! Slušaj mene! Ako me obesiš, moj brat Hal neće mirovati dok ne obesi tebe, to ti se kunem. Ove lopuze su usamljene. Kladim se da će Erp stajati sam kada moji prijatelji budu ušli u grad. Jao tebi tada, ako si se ogrešio o mene...

— Bihen — začu se maršalov oštar glas. — Izvedite ga napolje. Nema više šta da traži u zatvoru.

— Da sam te bar onda ubio, ti prokleti...

Tada ga Virdžil gurnu napred.

Bihen je pošao za njima.

Kad je Retler izašao na verandu, zatreptao je od svetlosti.

Onda je video ljude.

Ako bi neko malo pre u zatvoru i pomislio da se potpuno prepustio sudbini, sada se pokazalo da to nije tačno.

Zastao je i zagleda se u radoznalce. — Došli ste da me vidite kako visim, ali još nismo dotle stigli. Hal Retler će sigurno doći! Ako ipak budem morao da visim, onda ćete vi svi platiti za to... svi... — Zadnje reči su odjeknule kao urlik.

Zatim se začu psovka i strašan smeh.

Ljude je uhvatila jeza i više od polovine se okrete i ode.

Retler pogleda na ulicu.

Da li bi sada mogao pobeći?

Proklinjao je slabost, njegov strah, koji je za nekoliko dana zatvora od njega napravio kukavicu.

Da je sada bio u punoj snazi, onda bi se sigurno usudio da pokuša bekstvo.

— Napred! — naredi maršal muklim glasom.

Bihem lagano krenu.

Retler se teturao pored njega.

Virdžil Erp i Džim Mek Kej su išli za njima.

Zatim je išao sudija.

Na odstojanju od dvadeset jardi išli su ostali.

Put do brežuljka sa vešalima nije bio dalek.

Ali nikada ranije građanima Tombstona nije se činio tako dug.

Retleru su noge bile sve teže. Najradije bi se sručio na zemlju.

Onda je video čvornovate sive grane starog drveta, koje je stajalo usamljeno na najvišoj tački brežuljka.

Tada stade.

Noge su mu jednostavno otkazale poslušnost.

I Bihen je stao.

Metalni zvuk zvona sa malog crkvenog tornja razlegao se gradom i kao da se zadržavao gore na brežuljku.

Jedanaest časova.

Sudija Grant pogleda u maršala.

Tog trenutka preko brežuljka poleteli su jahači.

Odjeknuše pucnji.

Virdžil se odmah potrbuške bacio na zemlju.

Revolver u njegovoj desnoj ruci pripuca.

Jedan od konja se zatetura i zbaci svog jahača.

Sledeće sekunde na brežuljku nastade divlje komešanje.

Džima Mek Keja koji je ipak pošao na brežuljak je jedan metak po-

godio, pa je sada ležao okrenut licem prema zemlji.

Više jahača je istovremeno poletelo na maršala.

Jedan konj mu stade na potiljak, dok je ustajao i ponovo ga obori na zemlju.

Ostao je da leži raskrvavljena lica.

To mu je spaslo život.

Banditi su mislili da je mrtav.

Srećom nijedan od njih nije došao na pomisao da još jednom puca u njega.

Možda ih je u tome sprečila i opšta gužva.

Ljudi na podnožju brežuljka stajali su kao oduzeti, kada su ugledali jahače.

Kada ih je ugledao, Džef Retler radosno vrisnu, pa se najednom sruči kao da je bio maljem pogođen.

Pogodio ga je zalutali metak njegovih ljudi.

Hal skoči s konja.

Tvrda izraza lica stajao je ispred zgrčenog bratovog tela.

Njegovi ljudi držali su u šahu ljude u podnožju brežuljka.

Uostalom nije ni bilo nikoga ko bi pomislio na odbranu.

Samo su dva bandita bila ranjena.

Virdžil ih je pogodio.

Preplašena lica stajali su ljudi, koje je radoznalost dovela do podnožja brežuljka sa vešalima, da bi prisustvovali jednoj predstavi. A sada su gledali u puščane cevi bandita.

Potreseni strahom, preživljavali su užasne trenutke za vreme dok je vođa bandita Hal Retler klečao pored svog brata i bez reči buljio u njega.

Kada se uspravio, njegovo lice bilo je kao od kamena.

Stisnutih očiju gledao je dole na ljude. — On još nije mrtav, ali ako umre, biće bolje za vas da mi se sklonite sa očiju...

Sudija Grant je stajao kao drvena statua.

Očekivao je svaki trenutak da će ga pogoditi metak.

Najednom Hal ga prepozna: — Hej! — poviče on. — Zar to nije onaj čistunac — sudija.

Džoni Bihen, koji se sklonio na stranu, reče glasno: — Da, to je on. Virdžil Erp i on su me prisilili na taj put...

— Zaveži gubicu! — izdra se Hal na njega. — S tobom ću kasnije razgovarati! — Nagnu se i podiže teško telo svog brata na jedno sedlo. — Napred, momci, povedite tu dvojicu sa nama!

Biling zgrabi beživotno maršalovo telo i natovari ga na konja.

Poveli su i Džimi Mek Keja.

Povorka se lagano kretala u grad.

U trenutku kada su nailazili u Ejlin strit iz jedne sporedne ulice na glavnu izašla su jedna lagana kola.

Grupa koja je dolazila od brežuljka sa vešalom bila je udaljena od njih oko sedamdeset jardi.

Dok Helmers je prepoznao jednog od dvojice ljudi iz kola. Na zaprepašćenje svoje žene otvori prozor i prodra se: — Ovamo Vajat!

Vajat Erp pogleda za tren, skoči zatim sa kola i potrča prema verandi zgrade.

Stari lekar mu zadihano dođe u susret kroz hodnik. — Ostanite ovde! U gradu je pakao. Virdžil je uhvatio jednog ubicu, Džefa Retlera. Kada su bili gore, na brežuljku sa vešalima, napali su ih Retlerovi ljudi pušćanom salvom. Mislim da je Virdžil mrtav. Ja sam bio... dole kod zadnjih kuća... pa nisam mogao dobro videti...

Vajatovo bronzano lice se skamenilo. — Virdžil je mrtav? — upita muklo.

— Nisam siguran, Vajat. Nisam mogao dobro da vidim. Ali mislim da više nije živ. I kovač, koji je stajao pored mene, misli da više nije živ. Hal Retler dolazi u grad sa svima.

Jedan od bandita je prebacio Virdžila preko sedla. Ja...

Vajat se okrete.

— Ostanite, Vajat! — preklinjao ga je lekar. — Vi ste nemoćni. Ima više od tuce bandita koji neće prezati od novog ubistva.

Čovek iz Misurija otvori vrata, pređe preko verande i stupi na ulicu.

Ljudi su bili udaljeni još svega tridesetak jardi.

— Ludost — reče lekar. — Prava ludost! Smaknuće ga kao vuka. — Iznenada se okrete, otrča do zida, skide jednu henrijevku i napuni je.

Njegova seda oduzeta žena viknu: — Frenk! Ne!

Helmers otvori prozor. — Čuti, Meri! Oni će ga ubiti. On je najbolji maršal koga je ova zemlja imala. Za pedeset godina će mu podići spomenik a ulicama dati njegovo ime. Onda će njima — građanima Tombstona biti žao što je poginuo baš na njihovoj glavnoj ulici.

— Frenk! — viknu žena promuklo. Njena bolesna ruka bespomoćno pođe ka srcu. — Ti ga ionako ne možeš spasti.

— Ne — odgovori stari lekar — to zaista ne mogu. Ali mogu onom tipu, koji ga bude ubio, sjuriti metak u glavu.

— Pomisli na sebe, Frenk! — preklinjala ga je žena slabim glasom.

— Na sebe? — odgovori on ne okrenuvši se. — Pa ja imam sedamdeset četiri...

Banč Natn stajao je pored prozora, koji je bio zalepljen hartijom.

Najednom vrienu: — Do đavola! Da to nije... slušaj Henk! Henk! Dođi ovamo! Pogledaj onog čoveka tamo preko!

Stari, pogripljen čovek, sa crvenom čelavom glavom, priđe da pogleda kroz rupu u hartiji. Bio mu je dovoljan samo jedan pogled, pa da kao

naelektrisan vikne: — ~~rečesa!~~ Pa ono je Vajat Erp!

— Da! — reče Banč Natn i zervozno protrlja ruke.

Henk otrča.

— Kuda ćeš? — prodra se gostioničar na starog slugu.

— Idem po svoj kolt — reče stari. — A šta bi drugo! — Rekavši to, nestade na stepenicama koje su vodile na gornji sprat, gde je imao svoju malu sobicu.

Natn ponovo protrlja ruke. — K vragu, neće me onaj starac osramotiti — promrmlja u sebi i pođe iza šanka po svoju pušku.

Nisu oni bili jedini, koji su prepoznali čuvenog maršala iz Dodža.

Prepoznali su ga i ljudi u Marvillovoj berbernici. Hastingsovoj radnji, u hotelu Kosmopolitenu i u Vildardovoj centralnoj prodavnici.

Na neki način samo njegovo prisustvo ulivalo je ljudima nadu.

A ova je i te kako bila potrebna ljudima u tom trenutku.

Jedva da je bilo koga u gradu, ko nije znao šta se odigravalo gore na brežuljku, pored vešala.

Vajat Erp je u međuvremenu stao nasred ulice.

Hal Retler, koji je jahao ispred ostalih, napregnu oči: — Grom i pakao! — izgovori tiho — pa ono je Vajat Erp! — I šef bande zaustavi svog konja.

Stade čitava povorka.

Samo na petnaestak jardi od bandita, stajao je veliki čovek nasred ulice.

Nepomično, kao da je izliven iz bronz.

Taman šešir, pokriven sivom prašinom, bio mu je duboko navučen na čelo. Senka širokog oboda pokrivala je polovinu njegovog bronzanog lica. Ali ipak svi su videli njegove oči.

Iako u tom trenutku niko nije shvatio kako je taj jedan jedini čovek uspeo da zaustavi čitavu kolonu, grupu od petnaestak bandita — ipak je bilo tako.

Vajat je na sebi imao crnu kožnu jaknu i sivu pamučnu košulju. Crna svileni mašina bila mu je uredno vezana. Na kukovima visila su na opasacu dva revolvera u futrolama.

U levoj je bio preteški Bantlajn — specijal, a u desnoj obični kolt kalibra četrdeset pet.

Krajevi futrola bili su pričvršćeni tankim kožnim pertlama za butine.

Kola u pozadini, sa kojima je maršal došao, bila su nestala.

Dok Holidej ih je sklonio u poprečnu ulicu.

Bio je dovoljan jedan pogled, pa da iskusni revolveraš oceni kakvi su to ljudi nailazili.

I Tjub Kater je prepoznao čoveka iz Misurija.

Drugi nisu znali šta je. Uprkos tome, fascinirano su buljili u figuru čoveka, koji je sam stajao raširenih nogu nasred ulice.

Hal Retler je uspeo da savlada svoj prvobitni strah.

Usred nastale tišine vikne glasno: — Gle, gle, pa i Vajat Erp je tu! Baš se to dobro potrefilo! Ako...

— Gde je moj brat? — preseče ga maršalov metalni glas.

Nasta tajac.

— Gde je? — Resko su zvučale te reči i poput noža oštro prodirale u svest vođe bandita. Stare uspomene proletale su mu kroz glavu.

Već je jednom tako čuo maršalov glas. Onda u Dodžu, kada je Feri Anderson ubio ženu jednog trgovca.

Iza ovih mirno izgovorenih maršalovih reči osećao se hladan bes.

Bes i pretnja.

Retler pokuša da potisne neprijatan utisak koji je na njega ostavljao taj metalni glas. Udahne, da bi bezobrazno odgovorio Ali onda

opazi veliki Bantlajn u ruci čoveka iz Misurija.

— Do đavola! Kako se to dogodilo?

Od iznenađenja Karter je zinuo i ostavio usta otvorena.

Pet Bilindž promrmlja: — Do đavola!

Ime su čuli od svog vođe, dakle znali su ko je pred njima.

Veliki Vajat Erp!

Maršal, koji je bio strah i trepet za zločinca čitavog Zapada.

Bez sumnje, jedan od najbržih revolversa — u to se u ovom momentu uverilo više od pedeset ljudi.

Hal Retler je buljio u revolver. Bio je uperen pravo u njega.

— Šta to ima da znači, maršale? — upita on ne baš mnogo sigurnim glasom. — Ti valjda nećeš ustreliti čoveka koji nema kolt u ruci?

— Gde je moj brat?

Lagano se Pet Bilindž progura kroz svetinu, vodeći za sobom konja, preko čijeg sedla je visilo Virdžilovo telo.

Na zaprepašćenje ljudi koji su to sve posmatrali iza prozora, maršal je pošao pravo prema Bilindžu. Skide bratovljevo telo sa konja i odnese ga do verande doktorove kuće.

Tjub Katerova ruka polete ka koltu, ali se prilepi uz dršku.

Niko ne bi mogao ni naslutiti da se čovek, koji drugoga nosi na ramenu, može tako brzo okrenuti.

— Morao bi biti malo brži, ako nameravaš nekom da pucaš u leđa.

Tada natraške nastavi put.

Dok Helmers mu pođe u susret i prihvati onesvećenog Virdžila.

Bacivši kolt u futrolu, pođe nazad.

Kada bi neko ispričao ono što se narednih minuta desilo, to bi zvučalo kao bajka.

A ipak se tako sve desilo toga pođneva u Tombstonu.

Zašto je tako moglo da bude, ni tada a ni sada niko nije mogao da shvati.

Čovek iz Misurija stajao je raširenih nogu i spuštene glave. Ruke su mu visile slobodno pored revolvera. Nikakva napetost se na njemu nije primećivala.

Da li je njegova hrabrost bila ono što je ostavilo takav dubok utisak na prisutne.

Nešto magično je izbijalo iz njega.

Njegovi savremenici su tvrdili, da su to bile njegove oči.

Dr. Harper sa univerziteta u San Francisku bio je mišljenja da je maršal najverovatnije poznavao tajne hipnoze i koristio njenu moć.

To je moguće, ali ja ipak u to ne verujem.

Više je to bila njegova snažna ličnost, koja je ljude prosto fascinirala i gotovo ih prisilila da bulje u njega.

Njegov siguran nastup i oštar pogled bez sumnje su dosta tome doprinosili. Njegova neustrašivost, smireni, jaki živci — a i poznato ime, spretnost u pucanju, a verovatno i njegova čelična volja, bili su ono što je na ljude onoga doba ostavljalo snažan utisak i sa čim se on probijao.

I sada je metalnim zvonkim glasom govorio resko i oštro.

— Silazi, Retler!

Vođa bandita gledao je kroz poluotvorene oči oko sebe.

Šta je mogao da radi?

Pa on je iza sebe imao više od tuceta ljudi, a onaj prokleti vuk stajao je tamo sam na ulici.

Ono što se dalje desilo, bilo je tipično za Vajata: Nije banditu dao vremena za razmišljanje.

Brzim koracima bio je pored njega: — Silazi!

Kad ovaj ni ovu zapovest nije poslušao, čovek iz Misurija je munjevitio reagovao.

Levom rukom uhvati banditovu nogu i izbacila ga iz sedla.

Pre nego što je shvatio što se sa njim dešava, mali Kater je bio na zemlji.

Ali ni bandit nije bio čovek, koji se brzo predavao.

Kao zmija se uspravi, izvuče kolt iz futrole i — dobi strahovit udarac po glavi, od koga se sruči kao lutka, koja je iznenada ispuštena sa konca.

Vajat Erp ga je udarcem kolta po glavi onesposobio za borbu.

Možda se banditu u tom trenutku nije moglo ništa dalje desiti.

Ali pohod kroz Tombstonski Ejlin Strit time nije bio završen.

Tjub Kater je mislio da je sada došao njegov trenutak.

— Momci! — poviče on. — Zar ćemo dozvoliti tako nešto? Zar da dozvolimo da taj tip sa nama ovako postupa? A ko je on, u stvari? Revolveraš, tip koji hoće svakog da uplaši. Napred, smaknite ga! Što pre, utoliko bolje.

Tada iz zgrade na uglu skoči sa verande jedan čovek. Bio je visok, vitak, u sivom pamučnom odelu i sa nakrivljenim šeširom. Imao je blede lice i plave oči.

Kroz raskopčani sako video se opasač sa dva niklovana pištolja, sa po šest metaka.

Stajao je kojih deset jardi, ustranu od maršala.

Kater je buljio u njega, kao da pred sobom vidi avet: — Dok Holidej! — promrmlja.

— Da — odgovori kockar ledenim glasom. — Dok Holidej. Veseli me, Kater, što si me odmah prepoznao.

Mali bandit opsova: — Dok Holidej i Vajat Erp! Mogao sam to unapred da znam.

— Ukoliko si sposoban da misliš — podrugivao mu se kockar.

Kater nastavi besno: — Dobro, onda je jedan prema jedan. Vas dva psa važite koliko i tuce drugih revolvera. Napred, momci, borba počinje!

Vajat se u tri brza koraka nađe pored patuljčevog konja. — Silazi, Kater!

— Mene nećeš tako lako zbaciti, Erp! — vikne bandit pa povuče uzde svog konja.

Ali, bilo je prekasno.

Vajat ga je već uhvatio za nogu.

Samo delić sekunde i mali čovek je bio na zemlji. Onda poskoči u vis — i pogled mu pade na veliki Bantlajn čoveka iz Misurija.

Gotovo artističkom brzinom Dok Holidej su se stvorili koltovi u ruci.

— Silazite! Svi! — naredi maršal.

Ed Flenegen se okrenu. Onda promrmla: — Ova dvojica mora da su poludeli, momci. Kako oni imaju...

— Silazite! — preseče ga Vajat.

Začu se natezanje oroza.

Pet Bilindž umornim pokretom skliznu sa konja.

Dev Buik sledio je njegov primer.

Ted Kron i Džoni Faler učiniše isto.

Zatim su to učinili i drugi.

Samo je Flenegen ostao u sedlu! Nagnut nad sedlo, cerio se maršalu u lice. — Po mene moraš sam doći, Erp — ako želiš!

Vajat pođe ka njemu.

Strelovito klizne ovaj levak iza konja i ujedno odjeknu njegov kolt.

To nije trebalo da radi.

Jednim skokom u stranu Vajat je bio van domašaja njegovih hitaca pa odgovori na vatru.

Metak pronađe Teksašanina, ispod konjskog tela i udari ga u desno koleno.

Strahovit vrisak je bio odgovor. Flenegen se zatetura nazad i zaurla: — Umri, pseto! — I htjede ponovo da puca.

Ali pre nego što je uspeo, zaprašta Bantlajn.

Metak iz tog teškog oružja izbi mu revolver iz ruke.

Odjeknuše još dva pucnja koja je ispalio Holidej.

Kater razvuče lice u strašnu grimasu i ispusti revolver koji je malo pre podmuklo potegao i uhvati se za levu ruku.

— Ima li još ko neku specijalnu želju? — upita Holidej ironično.

Vajat Erp je stajao nasred ulice.

Na osam jardi od njega stajao je Teksašanin na nesigurnim nogama.

Bilo je još ljudi koji bi se i kladili u pobedu bandita, ali oni su bili brzo razuvereni Retlerovim porazom.

Vajat podiže onesveštenog vođu bandita sa zemlje i odvuče ga preko do maršalove kancelarije.

Kada se vratio, Holidej je još stajao usred ulice. Oba pištolja su mu bila u rukama.

Pred njim su stajali banditi.

Lica su im bila mračna, jer je njihov vođa ležao u zatvoru.

Vajat Erp ga je pobedio jednim jedinim potezom.

Sve je to potrajalo samo nekoliko minuta.

Najednom preko, iz Palas-salama, izađe dva čoveka sa nategnutim revolverima u rukama.

Banč Natn i njegov sluga.

To je bilo kao alarmni signal.

Iz svih kuća su izlazili ljudi sa puškama ili revolverima. Preteći su uperili svoje oružje u bandite.

Čovek iz Misurija se na to nije osvrtao. Ono što je hteo, uradio je i bez građana Tombstona.

— Skinite opasače sa pištoljima! — naredi banditima.

Opasači sa pištoljima su pali u uličnu prašinu.

Četvrt sata kasnije kompletna banda Hala Retlera strpana je u zatvor Tombstona.

Tek tada su ljudi shvatili šta se zapravo desilo.

Vajat Erp došao je u grad i pohvatao bandu Hala Retlera sa njenim vođom.

Bilo je to neshvatljivo.

Tek sada, kada su četrnaest bandita bili u zatvoru, ljudi su došli k sebi. Kako se to, u stvari, odigralo? Hal Retler je sa svojom bandom bio napao ljude pored vešala.

Više ljudi je bilo teško ranjeno.

Virdžil Erp i Džim Mek Kej ležali su u nesvestici preko, u doktorovoj kući.

Džef Retler je bio mrtav.

Ubili su ga hici nekolicine ljudi, možda čak i njegovog brata.

Nije umro na vešalima.

Maršal je stajao u doktorovoj kući pored ležaja svog brata, dok je ovaj zamišljeno klimao glavom.

I gradonačelnik se našao tamo — kao i obično, tek kada se situacija rasčistila — pa reče namršteno kako je teško u takvom gradu biti gradonačelnik. Strašno teško i odgovorno.

Gledajući u brata, Vajat na kraju nestrpljivo upita: — Kako vam se čini, Dok?

Lekar skide naočare i šmrknu. — Dosta loše izgleda, mister Erp. On je izgubio mnogo krvi...

Toga trenutka neko snažno zakuca na vrata.

Pre nego što je lekar mogao da vikne „Napred!“, otvorila su se vrata i jedna žena ulete.

Bila je to Virdžilova žena.

Zastala je kao skamenjena, pa se zagleda u blede lice svoga muža.

Onda opazi maršala.

Nije ni bila začuđena što ga vidi ovde.

Pogled, koji mu je bila uputila, bio je pun besa.

Ona načini jedan korak napred i okrete se lekaru: — Je li... je li... mrtav?

Dok Halmers zatrese glavom, uze ženinu ruku i pomilova je pažljivo. — Ne, misis Erp. Samo je teško ranjen. Ali on će to preboleti.

— Šta mu je?

— Metak mu je prošao kroz grudi. Ženina donja usna zadrhta.

— Koja strana grudi? — upita promuklo.

Dok Helmers je gledao u svoje ruke dok je odgovorio: — Leva!

Maršalova žena se uz vrisak stro-pošta na ležaj svoga muža. — Ne, to nije istina! On neće umreti. On ne može umreti. On ne sme...

Najednom učuta i okrete glavu. Suvim, užarenim očima pogleda Vajata i reče: — Ti si za to kriv!

Poput udarca bičem ove reči pogodilo čoveka iz Misurija.

On pogleda u nju i — ne reče ni reč.

Žena se okrenula i počela vikati: — Samo ti si za to kriv! Da, da, til Zato što si ti postao tako velik i čuven čovek, zato je on postao takav. Zato što ti nosiš zvezdu na grudima, morao je i on da postane maršal. — Nasmeja se tvrdo i gorko. — Eto, to je zaradio. Zbog zvezde će i umreti...

Vajat reče oklevajući: — On ne umire. Ali da je i umro, ne bi umro zbog zvezde.

Žena skoči razjareno i nastavi da viče, ne mogavši da se savlada: — Ti si ga dotle doveo! Samo ti! Sve si ih tamo odveo: Morgana, Džemsa i njega. Morali su da budu kao ti. Morali su da slede tvoj primer.

Vajat mirno odgovori: — Niti sam koga pozvao, a niti molio da se prihvati tog poziva.

— Da, to je tačno. To nisi činio. Ali ti si bio veliki brat. Oni su morali da pođu tvojim stopama. Virdžil ne bi imao mira, da nije uspeo bar na neki način da liči na tebe!

Pođe napred i stade na pola jarde od maršala. Užarenih očiju gledala je gore u čoveka, koji je od nje bio viši za jednu i po glavu. — On nije čovek kao ti. Iako je u mnogo čemu Erp. Ali on nije Vajat Erp. Za to mu još mnogo toga fali. On nije bio

tako snažan kao ti. On nema ni tvoje živce. On nije tako velik čovek i tako dobar strelac kao ti. Iza njega nije stajao fantom poput tvog prijatelja Holideja. Virdžil je bio...

Zastala je. Tek je sad primetila da je o njemu govorila u prošlom vremenu, da je o svom čoveku govorila, kao da je već bio mrtav.

Strašan jecaj prođe joj telom.

Najednom se zatetura.

Vajat je prihvati.

Žena je odmah došla k sebi i gurnula ga od sebe. — Mrzim te! Mrzim te! Ni o čemu drugom ne govorim, samo o tebi. Vajat bi to uradio tako. Vajat nosi šesir tako, revolver tako, on se penje na konja tako, Vajat bi... Vajat bi mogao... šta bi sada Vajat učinio?

Maršal ju je posmatrao bez reči.

Tri jarde iza njega, u jednoj tamnoj niši, stajao je naslonjen na vrata Dok Holidej.

Najednom žena prepozna i njega. Preblede. Ispruženih ruku pokaza na njega. — Eno ga, tvoj prijatelj Holidej! Tvoja senka. Ljudi ovde govore da si se udružio sa jednim revolverašem. Pre su te ljudi poštovali i cenili — sada te se samo plaše! — Kako samo ovde stoji — Dok Holidej — kao da ga se sve to ne tiče. Ja vas prezirem, Dok! Sa dna svoje duše vas prezirem. Ne tiče me se što ljudi govore da ste fantastičan strelac. To mi je svejedno, da li ste malo pre izvukli Vajata iz sosa! Ja vas prezirem! — Iznenada okrete glavu prema Erpu. — Zašto si došao? Zašto si uvek tamo gde se puca? Zašto je taj prokleti kockar sa tobom? Šta tražiš tu? Zašto nisi došao kod nas da nas pozdraviš? Zato što za tebe tako nešto ne postoji. Čula sam pucnjavu i odmah zatim: Vajat Erp je u gradu! Gde ga nalazim? Velikog Vajata Erpa? Na samrtnoj postelji mog muža! Tamo gde se ti pojaviš, samo seješ smrt. Mrzim te!

— Gospođo Erp — usudi se da kaže stari lekar — nepravedni ste prema njemu. On je...

— Neću da znam šta je on uradio! Tada kockar priđe ženi. Visoko uspravljen, stajao je pred njom. — Sigurno da nećete, kada ste slepi i gluvi. Zato se i derete toliko ovde pored bolesničke postelje. Ne date mister Helmersu da dođe do reči... — Ni vama neću dati da dođete do reči, jer...

Kockarev pogled najednom postade leden.

Žena pođe nazad.

— Pustićete me da kažem šta hoću, gospođo Erp. Zato što imam još nešto da vam kažem. Nešto što vam Vajat Erp nije rekao, zato što je prepošten za to. Vaš muž ga je pozvao! On mu je pisao u Dodž, zato što je ovde bio u gadnom sosu!

— Ne... — promuca žena.

— Ipak je tako — odgovori kockar hladno. — Još ću vam nešto reći: Vaše uvrede sam zaboravio. One su posledica vašeg prevelikog uzbuđenja. Ali još nešto ste rekli — da je maršal moj prijatelj. Čujte, gospođo Erp, želeo bih da je tako.

Izgovorivši to, okrete se, pa izađe svojim tipičnim elastičnim korakom.

Mučna tišina zavlada u prostoriji.

Vajat uze svoj šešir sa čiviluka, pa pogleda lice svog brata i takođe pođe napolje.

Žena pogleda lekara. — Jelte da to nije istina, Dok? — reče ona slomljenim glasom. — Recite mi da je Holidej lagao.

Helmers zatrese glavom. — Ne. On je rekao istinu.

Ona se uhvati za glavu boreći se protiv plača koji je nadirao.

Umirujući je, lekar stavi svoju ruku na njeno rame. — Smirite se, nije to tako strašno, da...

— Šta, da to nije strašno — reče ona gledajući lekara očima punim su-

za. — Ja sam ga vređala, strašno sam ga uvredila.

— On je razuman čovek.

— Njega i doktora sam vređala. — Kada... kada Virdžil bude ozdravio, neće mi to nikada oprostiti. Vajat je za njega božanstvo. A ja... — ponovo grčevito zaplaka.

— Ne smete se više uzbuđivati — pokušavao je lekar da je umiri. — Ona dvojica nisu deca. Koliko poznajem maršala, neće o tome govoriti ni reči, ako budete sada razboriti.

— Razborita? — reče trljajući oči. — Pa kako sada mogu biti razborita? Jeste li ikada imali nekoga, za koga ste se uvek morali boriti?

— Ali sve to ste znali kada ste se udali za njega.

— Ne! — njene oči se ponovo zacakliše. — Ne, doktor Helmers, to nisam znala.

— Ali Virdžil je već tada bio pomoćni šerif...

— Pomoćni šerif je bio — ali, jedan od sedmorice pomoćnih šerifa koje je imao šerif iz Preskota. On je bio momak koji je išao ulicom u čisto opranoj košulji, koji se smeškao na ljude, koji je posmatrao salune i koji je subotom kontrolisao stada koja su prolazila. Bio je pomoćni šerif, koji je imao bezopasan posao. Tada mi je obećao da se neće prihvatiti opasnijeg posla i zvanja maršala.

— Zar u Preskotu nije nosio zvezdu?

— Ne. Čak nije bio ni zaklet. Mislim da se prihvatio tog posla samo zato što je Vajat bio maršal u Vičiti i zato što se svuda govorilo o njemu.

— Ne smete tako govoriti, misis Erp — opominjao je lekar. — Baš naprotiv, vi biste imali razloga da budete ponosni na svog muža. Daleko je on doterao. Postao je čak maršal. Državni maršal. To je važna titula u našoj zemlji. Pogledajte samo ljude poput Džoni Bihena.

— Oni me ne zanimaju. Rekli ste da je Virdžil daleko doterao? Dobro ga pogledajte, pa ćete videti dokle ga je to dovelo. I sve to samo zato što ima tako čuvenog velikog brata. Zato što postoji čovek koji se zove Vajat Erp. Čovek koga je stvorio sam đavo, koji puca i koga nikad ne pogode, koji je hladnokrvan i uvek se stvori tamo gde gori.

Najednom se njih dvoje uplašiše.

Sa ležaja, na kom je bio ranjenik, začu se stenjanje.

Žena dođe ka sebi i polete ka krevetu, pa pomilova drhtavim rukama lice ranjenika i prošaputa: — Virdžile! Virdžile! Molim te, reci nešto! Samo jednu jedinu reč. — Preklinjuće reči dopirale su do bolesnika: — Virdžile!

Ranjenikove usne su se malo otvorile. — Vajat... ja sam čuo njegov revolver...

Samo sa naporom izgovarao je slogove.

Žena se ukoči.

Virdžilova glava, koja se bila malo uzdigla sa jastuka, pade opet nazad.

— Čuo je njegov revolver! On je čuo njegov revolver! — reče ona, ustajući.

Ljutito je stajala na prozoru, gledajući na ulicu.

Napolju je stajao maršal, pored jednog stuba nadstrešnice.

Tamo je stajao čovek, koga je mrzela.

Po njenom mišljenju samo je on bio kriv za njenu nesreću. Da nije bilo njega, Virdžil nikada ne bi postao čuvar zakona.

Nije ni pomislila da je u svom očaju povredila čoveka iz Misurija. Nije ni pomišljala da mu je nanela nepravdu.

Lekar opet namesti bolesnika. Gledao ga je neko vreme, pa se opet okrete.

Stade sasvim uz ženu.

Pred prozorom se ocrtavala maršalova silueta.

Po običaju, naslonio je levu ruku o dršku svog revolvera. Napola, sagnute glave, gledao je na ulicu.

— Dozvolite jednom starom čoveku da vam kaže nekoliko iskrenih saveta — začu žena lekarev glas za sobom. — Veoma dobro mogu da razumem vaše uzbuđenje. Koliko god sam bio iznenađen, kada vam je ono Dok Holidej rekao istinu, toliko se veselim što je tako. Vajat to ne bi uradio, a ja to ne bih mogao. To što vam je Holidej rekao, istina je. Virdžil je pisao pismo svome bratu. Prekjuće mi se poverio. Ne bih nikada o tome govorio, da se nije tako desilo. Vaš muž je zaista bio u teškom položaju...

— Ali sve to mu nije bilo potrebno! Zašto se nije držao podalje od bandita?

— Ali on je čuvar zakona, misis Erp! To je bila njegova dužnost, da postupi na taj način. Hal Retler mu je pretio. A kako je bandit divljao sa svojom družinom to i vi vrlo dobro znate. Voleo bih da znam šta bi sa vama i nama bilo da Vajat Erp nije došao? — Lekar načini pauzu i pogleda u široka leđa čoveka koji je napolju stajao. — Mora da je sve ostavio da bi odmah krenuo. Vi niste doživeli ono što se odigralo na ulici. Ali ja... ja sam držao pušku u svojim starim znojnim rukama.

Žena okrete glavu i upita sa nevericom: — Vi?

— Da — začu se kroz otvorena vrata susedne sobe.

Rekla je to lekareva žena.

Virdžilova žena obrisa svoje znojavo lice. — Vi ste uzeli pušku u ruke?

— Da! I ja bih to ponovo učinio kada bi se Vajat Erp opet nalazio u onakvom položaju kao tamo napolju na ulici.

Zena se trže. — Zar ste svi ovde zaslepljeni?

Helmners odmahnu glavom. — Ne, misis. Vi grešite. Mi nismo zaslepljeni. Ja sam isuviše star da bih stvari posmatrao sa suviše mladenačkog žara. Mi ovde živimo u surovoj, divljoj zemlji. Zakon se mora sa mukom probijati. Nisu se samo najbolji ljudi selili na Zapad. Često je to šljama ljudskog društva. Avanturisti, ljudi propale egzistencije, ljudi koji su na Istoku ili čak u Starom svetu bili zločinci. Ubice. O, da, gospodo, među njima ima i ubica. Ljudi, koji su na civilizovanom Istoku ubili drugog čoveka. Svi su oni tražili ovde zaklon. Ova zemlja je velika i široka. I u njoj ima mesta za puno ljudi. Proći će još mnogo vremena, dok zakon ovde bude zavladao. Vremena, kome su potrebni ljudi poput Vajat Erpa.

— Da — prekide ga žena. — Ljudi poput Vajat Erpa. Meni je to jasno. Ali ne ljudi poput Virdžila.

— Ipak, misis. Potrebni su i ljudi poput Virdžila. Zemlja je velika. Potreban joj je svaki čovek, koji se zalaže za zakonitost. Šta mislite, koliko li gradova ima bez šerifa? To je velika nesreća, misis. Jer to pomaže širenju banditizma, to odgovara kradljivcima stoke i svem onom ološu, koji se godinama motao oko našeg grada. Tada, kada su ovde pronašli srebro, pojavili su se sa svih strana. Bilo je tako strašno, da na kraju više niko nije hteo da bude šerif. Silver Siti, današnji Tombston je bio ozloglašeni grad...

— Zar on to više nije? — upita žena sa gorčinom.

— Da, sada je to opet. Banditi poput Retlerovih su se postarali za to. Ali vaš muž i Vajat Erp su im se suprotstavili. Pitate: A zašto baš vaš muž? Misis, na to pitanje neće vam niko moći dati odgovor. Virdžil je divan momak i ne verujem da je

samo zato primio zvezdu što je nosi i Vajat Erp. Ne, u to ne verujem. On bi je uzeo na svaki način, čak i da nema brata koji se zove Vajat Erp!

Zena se ponovo vrati krevetu ranjenika.

Lagano je prelazila njena od rada rapava ruka preko lica bolesnika.

On otvori oči. Prepoznao je svoju ženu. — Ti si ovde?

Suze se pojaviše u očima žene. — Da, Virdžil, ja sam tu.

— A dečko? Gde je on?

— Kod kuće.

— A... Vajat, gde je Vajat?

Zena pogleda lekara.

On joj klimne ohrabrujuće.

Tada ona reče: — On je ovde, Virdžil. Stoji napolju na ulici.

— Retler?

— On i njegovi ljudi sede u zatvoru, Virdžil — umeša se tada lekar.

Bolesnik zatvori oči. Zabrinut izraz nestade mu sa lica. Znači, čak i u podsvesti je bio zaokupljen tim stvarima.

Zena pogleda u lekara.

On joj dade znak da bi sada bolje bilo da ode.

Na vratima ga ponovo zapita. — Hoće li se izvući?

— To ne znam. Nadam se, pošto ima tako snažnu i otpornu prirodu...

Ona ode.

Ode ne udostojivši ni jednim pogledom Vajat Erpa, kada je prošla pored njega.

Virdžilovo stanje se popravljalo, ali onda se iznenada pogoršalo.

— Mora u bolnicu — reče lekar. — Učinio sam sve što sam ovde mogao. Mora preko, u Feniks.

Šta je to značilo, znao je svako u Arizoni. Nije to bilo samo zbog velikog puta. Veća teškoća je bila što su Apači predstavljali stalnu opas-

nost. Nikome tih godina ne bi palo na pamet da se vozi od Tombstona do Feniksa.

Dora Erp je gledala u upalo, blede lice svog muža. Nije se usudila da pogleda u maršala, koji je stajao pored njega, jer ga je suviše vređala.

A sada je morala da ga moli za pomoć.

Ali grlo joj se steglo i nije mogla da pusti ni glasa.

Virdžil ga je molio za pomoć.

A ona ga je vređala.

Ali čovek iz Misurija nije ni sačekao njenu molbu: — Ja ću ga prevesti preko — reče jednostavno. — Zatim izađe napolje.

Još istog dana smestili su ranjenika na Vajatova kola. Put će sigurno biti za njega pravo mučenje. Ali pošto za njega nije više bilo pomoći u Tombstonu, morao je na taj dugi opasan put.

Željeznica tamo nije postojala.

Poštanska kočija bi ga još više izmučila.

Vajat se postarao za meko ležište za njega.

Preko dve letve zategao je i laneno platno, koje ga je štitilo od sunca.

Vajat je krenuo na put jednog vrelog popodneva.

Niko nije mogao znati da li će se Virdžil Erp ikada vratiti.

Dok Holidej je sedeo za jednim stolom presvučenim čojom u Luving baru. Igrao je karte.

Pred njim je sedeo čovek krupan poput medveda, široka nosa i sa velikim podvaljkom.

Holidej mu je već uzeo dobru gomilu para.

— Đavo će ga znati! — brundao je rančer Kadover. — Vi ste đavolski igrač, Dok. Trebalo je ipak ranije da mislim na tu stvar. Sada sam se rešio tih para...

— Da.

— Za te pare sam hteo da kupim ogradu za donju livadu. Klentonovi mi stalno ruše ogradu, kada pojure za stokom koja im je pobjegla...

Holidej se najednom uspravi i pogleda kroz prozor.

Zatim uze svoj šešir.

Kadover ga upita razrogačenih očiju. — Kuda ćete?

— Kupite ogradu, mister. — Gud baj!

Holidej dobaci šankisti bakšiš i izađe.

Napolju je upravo prolazio Vajat Erp sa svojim kolima.

Holidej podiže ruku.

Čovek iz Misurija pritegne dizgine.

Kockar lagano priđe kolima i pogleda pod belu platnenu cirađu.

— Kuda ćete sa njim?

— Za Feniks.

— Zar sada odmah?

— Odmah.

— Aha!

Holidej klimne glavom i skoči na sedišta pa strpa jednu cigaru u usta. Dok je gestom, koji ne bi niko mogao ponoviti, zapalio šibicu, reče: — Ol rajt, krećemo.

U očima čoveka iz Misurija video se smešak.

Zateže dizgine i potera konje.

Između Tombstona i Feniksa bilo je sto osamdeset milja. Bio je to dug put kroz divljinu i bespuće.

Čovek pozadi na kolima imao je najbolju pratnju, koju bi mogao poželeti.

Vajat nije pošao zaobilaznim poštanskim putem preko Taksona. On je išao pravo preko pustinje, pa pored zloglasnih Tortila planina, u pravcu Florense.

Već je ranije bio tamo, pa je poznavao tu pustoš.

Kada su prošli Tortile Dok se najednom okrete i reče: — Do đavola

imam osećaj, kao da nas neko posmatra.

— I ja.

— Prilično neprijatno.

— Aha.

Kola su nastavila put.

Holidej uze durbin iz kola i pogleda iza sebe.

— Možete ostaviti te dozluke, Dok — reče maršal. — Tamo preko, na vrhu brežuljka, je jedan grm. Iza njega je sakriven jedan čovek.

Izgovorio je to kao da se radi o najobičnijoj stvari na svetu.

— Jedan čovek?

— Jedan Indijanac.

Holidej sklopi durbin. Pogleda preko ramena, tako da se to iz daljine nije moglo primetiti.

— Sa vinčesterkom bi mogli metak dobaciti do tamo.

— Aha!

— Zar vam taj momak ne smeta?

— Još ne. Za strelu smo mu daleko.

— Crvenokošci ovde nemaju puške tako velikog dometa.

— To deluju umirujuće — odgovori kockar sarkastično.

Kola su se kotrljala dalje.

Najednom čovek iz Misurija reče:

— Sada možete doktore da pripremite vaše koltove.

Holidej se naglo okrete. — Do đavola! Sada su petorica.

— Aha.

Holidej pogleda u maršala. — Šta ćete uraditi?

— Voziću dalje.

Kockar lagano zazvižda.

U međuvremenu Indijanci su se sjurili nizbrdicom prema dolini. Jurili su za kolima na kao strele brzim mustanzima.

Kada su bili na udaljenosti od kojih sto pedeset jardi, Vajat jednim brzim pokretom izvuče vinčesterku ispod sedišta i ispluči brzo jedan za drugim pet metaka.

Indijanci su zaustavili konje i stajali kao skamenjeni.

Sasvim ispred kopita njihovih konja marsalovi meci udarili su u pesak.

— Izgleda da to nije bilo ono što su očekivali — reče kockar cerekajući se.

Crvenokošci su se u međuvremenu dogovorili, pa su se razišli.

U velikom luku su obišli kola, praveći oko njih krug, koji se sve više smanjivao.

— Šta će sada biti? — upita Holidej.

— Zele da smanje naš vatreni domet — odgovori maršal.

— Nije ni tako glupo — morao je priznati kockar. — Ali moraćemo onda ipak smaknuti jednog ili dvojicu.

— Istina, ali to nije važno kod Indijanaca. Pojedinaac je nevažan. Važno je da se postiže cilj.

— Znači, ako od petorice stradaju dvojica, ili čak trojica, onda je to na neki način isplanirano.

— To se baš ne bi moglo reći. Oni, naravno, pokušavaju svi da prođu. Ako im to ne uspe, onda rizikuju sve. Niko ne zna ko će od njih biti jedan od one dvojice ili trojice preživelih.

— Dobra stvar — reče kockar.

Krugovi su postajali sve manji.

Nisu bili udaljeni više od sedamdeset jardi od belaca.

Vajat je mirno vozio dalje.

— Zar ne bi bilo bolje da sada stanemo? Ja, na primer, pucam daleko sigurnije, kada ne sedim na kolima.

— Ne. Zato što bi to u očima Indijanaca bilo kukavički.

— Meni je sasvim svejedno šta te lopuže o meni misle. Šta imam na kraju od toga ako ih promašim?

Vajat se nasmeja.

Dobro je znao da nije mogao u toj situaciji poželeti hladnokrvnijeg i boljeg čoveka od doktora Holideja. Kockar je bio jedini čovek, koga je u svom životu upoznao, a koji je

bio apsolutno bez straha. Koliko li ga je već puta video kako mrtav hladan ulazi u borbu. Vajatu je jedina briga bila za brata, pozadi, u kolima.

Jedan Indijanaca je bio već toliko blizu da je kola mogao pogoditi strelom. — Tada maršal zaustavi kola.

Nanišani i pogodi tačno ispred kopita Apačevog konja.

Crvenokožac zastade.

— Pri pazite na one tipove iza nas — reče Vajat svom pratiocu. — Šta hoćete od nas? — obrati se Indijancima.

Indijanci su prišli na kojih osam do deset jardi.

Jedan od njih, koji je izgleda bio jedan od poglavica, podiže desnu ruku sa lukom i reče grlenim glasom: — Mi moramo imati vaše konje i puške!

— I nama su potrebni konji, a i puške ćemo zadržati.

Prođe beskrajni minut.

Holidej je oštro posmatrao crvenokošce koji su bili iza kola. — Recite im da bi onaj dugajlija tamo preko, mogao bar da izvadi prst iz nosa. I neka budu mirni. Jedan nesmotreni pokret i moja puška će planuti.

— Za ime božje, pucajte tek onda kada vam to budem rekao. I onda samo u ruke ili noge.

— Da, znam — mrmljao je Holidej. — Tu priču slušam već godinama. Kladim se da bi bilo mnogo manje bandita u tom kraju, da niste tako miroljubivi.

Tada se Indijanac ponovo prodra: — Mi hoćemo puške i konje!

— Čuo si već naš odgovor! — odgovori mu maršal. — A sada nam se makni sa puta! Mi moramo dalje!

Indijanci se ne pomakoše.

Jedan Apač, koji je stajao u pravcu Holideja, premestio je luk iz jedne ruke u drugu.

Tada poglavica ponovo podiže ruku.

— Hoćemo konje i puške!

U dolini se nije osećao ni dašak. Dugo, šareno pero u Apačevoj kosi se nije pomaklo.

Tišina je bila jeziva.

A onda se sve odigralo ludom brzinom.

Poglavica se ukoči na svom konju. strela na tetivi i pre nego što se to moglo i videti, već je poletela prema kolima.

Vajat leže potrbuške, podiže pušku, ali pre nego što je iz ovog nepovoljnog položaja mogao opaliti, pripuca kockar iznad čijeg ramena je projurila strela.

Šareno pero nestalo je sa Indijančeve glave.

Bio je to majstorski hitac iz okreta i sa udaljenosti od preko osam jardi.

Poglavica se ukoči na svom konju. Prošle su sekunde, pre nego što je došao k sebi i dok je potražio gde mu je nestalo pero.

Kada je ustanovio da ga je belčev metak zbrisao, njegovo bronzano lice još više je potamnelo.

I ostali su bili pod utiskom tog brzog i tačnog pogotka.

Vajat se uspravi, uze dizgine, zadržavajući u desnoj ruci pušku. — Sklonite se sa puta! — zagrmje on, pripuca dva puta, pa preplaši poglavičinog mustanga, tako da ovaj divlje odjuri.

Pripucao je i Holidej. Pored glava Apača proleteše meci.

Konačno — to je delovalo.

Crvenokošci se okrenuše i odjuriše za svojim poglavicom, kome još nije uspelo da savlada svog konja.

Kola nastaviše put.

Dok je punio svoj revolver Holidej se smeškao. I maršal je punio svoje oružje.

— Mislite da smo ih se rešili?

— Za sada jesmo. Moraćemo nastojati da pre svitanja stignemo u Florensu.

Holidej klimnu glavom.

Znao je na šta je maršal mislio: Apači su voleli da napadaju u svitanje. I to iz jednostavnog razloga što su prema iskustvu, ljudi u to vreme, između noći i dana, najopasniji i najmanje oprezni. Noćna straža misli da je noć prošla pa postaje bezbrižna. Oni koji spavaju obično su u to vreme u dubokom snu.

Kola su skakutala po bespuću.

Posle kraćeg odmora u podne, odmah su nastavili put.

Sa zalaskom sunca užasna vrućina je nešto popustila.

Nebo na zapadu je bilo purpurno kao i stepa na koju je zalazeće sunce bacalo svoje poslednje zrake.

Tvrda izraza gledala su oba čoveka prema severu.

Znali su da se moraju celu noć voziti, ukoliko žele da stignu u grad pre svitanja.

Popodne je Vajat opet primetio Indijance.

Oni su sledili njihov trag.

Od tog momenta čoveku iz Misurija bilo je jasno, da moraju što pre stići u Florens. Još u toku noći.

Holidej je sedeo pozadi na kolima, čuvajući zaleđe.

Vajat je spretno vozio kola između gromada stenja i grmlja, koje je sada bivalo sve gušće.

Spustila se noć.

Ranjenik se veoma loše osećao, ali je ćutao. Bez reči je podnosio bolove koji su mu se od vožnje sve više povećavali.

Posle ponoći čovek iz Misurija skoro poskoči sa sedišta, kad ga je najednom iz razmišljanja trgao pucaj.

Bio je to Holidejev revolver.

Vajat zgrabi svoju vinčesterku.

Ništa nije video.

— Žao mi je momče — čuo je kockarev glas — ali ne volimo takve šale.

Maršal zaustavi kola i skoči sa njih.

Holidej upravo ubaci nove metke u bubnjić revolvera.

Vajat pogleda na put iza njih.

Jedno tamno ljudsko telo klečalo je pored puta držeći se za desnu nogu.

— Ova lopuža je iznenada izašla iz grmlja, podigla luk — i eto ga tako leži. Taj više neće skakutati. Svakako ne tako skoro.

Vajat protrlja bradu.

Tada kockar upita: — Mislite li da je to jedan od petorice naših današnjih poznanika.

— Sasvim sigurno. Danas popodne sam durbinom video samo trojicu.

— Trojicu, znači da možemo očekivati još jedno iznenađenje.

— Moramo biti spremni na to.

Kola produžiše put.

Vajat je ležao napred u kolima sa spremnom vinčesterkom u rukama. Bio je to dosta neprijatan položaj obzirom da je istovremeno morao i upravljati kolima.

Prolazili su milje.

Najednom maršal razrogači oči, spusti vinčesterku, sačeka delić sekunde i skoči sa kola upravo u trenutku, kada su prolazili pored jednog visokog kaktusa.

— Dok, pazite!

Vajat skoči na leđa čoveka, koji je čučao pored kaktusa.

Indijanac zastenja od bola.

Nož bljesnu u njegovoj ruci.

Ali čovek iz Misurija obori ga snažnim krošcom.

Indijanac se sruči pored kaktusa. Njegova svetla lanena košulja zakačila je na bodlje kaktusa i on je ostao da visi na njemu bez svesti.

U međuvremenu Holidej je stigao do sedišta i uhvatio dizgine.

— Hooo!

Konj se zaustavi podigavši oblak prašine.

— Vajat!

— Da!

— Sve u redu.

— Da.

Holidej skoči sa kola i pride mu. Zastade pred Indijancem. Najednom se nagne i opipa glavu Apača. — Vidi, pa to je naš poglavica sa odsečenim perom.

— Da — reče maršal i zapali omiljenu crnu cigaru. — On je izabrao najduži put da nas ovde sačeka, za slučaj da to ne uspe ostalim njegovim ratnicima.

— Sada onaj ima metak u nozi, a ovom ovde će nekoliko sati bubnjati u glavi. To su zaista nerazumni ljudi.

Vajat u jednom grmu iza kaktusa pronađe poglavičinog konja. Uze ga i priveza za kola. Zatim veza usta zarobljeniku i stavi ga na kola.

Nastaviše put.

U svanuće su stigli u grad.

Odmah pored prvih kuća Vajat se zaustavi, siđe sa kola, skide zarobljenog Indijanca sa kola, odveže ga i poviče na njega: — Ustani!

Ovaj se podiže. Iz njegovih tamnih očiju izbijala je mržnja.

— Slušaj dobro, poglavico — reče maršal. — Mi ti nismo ništa učinili. Ti si nas tri puta napadao. Imaš sreću što smo sva tri puta bili milorjubivi. Ako te još jednom sretne-mo, moglo bi ti se desiti da brzo posetiš svoje pretke u večnim lovištima.

Apač se okrete i ponosnim korakom pođe sa svojim konjem ka jednom pojilištu. Držao se tako, kao da je on bio taj koji je bio napadan i vređan. Smirenošću, koja je svojstvena samo njegovoj rasi, napoji konja, protrlja od veza ukočene ruke, pa se vinu na konja.

Uskoro je za njim ostao samo oblak prašine.

Holidej skide šešir i maramicom obrisa čelo. — Izgleda da smo taj interneco prebrodili.

Zaustaviše se ispred hotela, koji je pripadao jednom nemačkom iseljeniku, pa uzeše tri sobe.

Pošto su se postarali oko ranjenika Vajat pođe na počinak.

Odmah je zaspao.

Dok Holidej je sedeo dole pijući svoj brendi.

Sutradan pre podne teško putovanje se nastavilo, Virdžilovo stanje se vidljivo pogoršavalo.

Holidej je sedeo pozadi pored nje-ga pa ga nalivao viskijem, sve dok nije zaspao.

Vranac je kasao ka severu.

Još su trebali da pređu kojih četrdeset pet milja. Iza Vebstera — jedne male naseobine Norvežana — započinjao je rezervat Gila.

Indijanci u dronjcima sedeli su pored puta gledajući tupa izraza u dvojicu belaca.

Kasno popodne pojavile su se u daljini belo okrećene kuće.

— Feniks — reče maršal muklo.

Holidej obrisa lice. Već je davno opet sedeo napred pored nje-ga na sedištu.

Sav prašnjav skočio je Vajat sa kola ispred ulaza u gradsku bolnicu.

Uz pomoć Holideja odneo je brata u hladovinu velikog bolničkog hola.

Dve bolničarke i jedan stariji lekar su se odmah postarali za bolesnika.

Vajat i kockar su čekali napolju u dvorištu, pošto su se pobrinuli za konja.

Onda se na stepenicama pojavi sedokosi lekar.

Obojica su lagano prilazila stepenicama. Vajat podiže glavu. — Kako vam izgleda, doktore?

Lekar sleže ramenima. — Još je loše. Ali ima nade. Izgleda mi da je on snažan momak...

Vajat odahnu.

Holidej je za vreme dok su čekali rezultat rekao Vajatu: — Ovde će mu sigurno pomoći. U Tombstonu bi bio izgubljen. Tamo nismo imali ni lekove, ni instrumente, ni mir, što

je sve preko potrebno za njegovo ozdravljenje...

Vajat se zahvali lekaru i reče: — Mi ćemo se smestiti tamo preko u Rezidens hotelu.

Lekar klimnu glavom. Onda se lupi po čelu. — Pa ja imam jedan telegram za vas, mister Vajat.

Vajat, koji se već bio okrenuo da pođe, zastade.

Lekar izvuče telegram iz džepa belog mantila i pruži ga Vajatu.

On ga rastvori, pogleda ga i pruži ga Holideju.

Kockar je čitao tiho: — Hal Retler pobegao! Sudija Grant ubijen. Molimo za vašu pomoć. Doktor Heimers.

Holidej sklopi hartiju i vrati je čoveku iz Misurija.

— Loše vesti? — reče stari lekar.

— Da, veoma loše. Moramo odmah nazad za Tombston.

— Možete slobodno to da uradite. Vaš brat je ovde u najboljim rukama.

Vajat se zahvali i ode.

Obojica su od dugog puta bili mrtvi umorni. Boleli su ih svi udovi, a u glavi im je još odzvanjalo klopavanje kola.

Holidej čežnjivo pogleda belu fasadu velikog Rezidens hotela. — Kako li bi se ovde moglo lepo spavati — reče on, smešeći se.

— Kako su ovde lepo zeleni kartaški stolovi — odgovori maršal sarkastično, dok se penjao na kočijaško sedište.

Kola okrenuše oko bolnice i uz ravnomeran topot vranaca krenuše prema južnom izlazu iz grada.

U Tombstonu je bilo kao u paklu.

Hal Retler je pobegao druge noći i ubio sudiju Granta. Zatim je sa trojicom svojih prijatelja pobegao iz grada.

U gradu zavlada strah i zaprepašćenje. Šada se sigurno znalo da će se vratiti. Dobrovoljcima, koji su zamenjivali lakše ranjenog Džim Mek Keja u kancelariji, bilo je jasno da će se Hal Retler krvavo osvetiti Tombstonu.

Kako je to uspelo banditima da razbiju tešku bravu na vratima čelije, da nečujno stignu do kancelarije i da obore Dejva Baltrapa, koji je tamo sedeo, to niko nije mogao da shvati.

Zločinci su opet došli do svojih koltova, ukrali su u O. K. Koralu tri konja i potražili sučevu kuću.

Hal Retler je odmah ustrelio starog čoveka.

U gradu je zbog toga ubistva zavladao duboko zaprepašćenje.

Tako se svetio Hal Retler.

Hičkoku i Flemingu, dvojici dobrovoljnih čuvara je rekao, da će se čitavom gradu gorko osvetiti.

Te osвете su se bojali izbezumljeni građani Tombstona.

Opet su iz grada odlazila kola krata decom i kućnim potreštinama.

Ljudi su napuštali grad, u kome su se bili naselili, u kome su sagrađili kuće. Oterao ih je strah.

Sutradan pre podne izbacio je Tjub Kater kroz prozor kamen, koji je izvadio iz zida čelije.

— Zapalićemo ceo grad! — derao se on. — Ceo grad!

Dok Helmers je upravo bio kod Džima Mek Keja, koji se, na njegovu radost, brzo oporavljao. Tada je čuo kako se bandit dere. Helmers uđe u šerifovu kancelariju, prođe pored Freda Milтона, i zabrinuto pođe ka hodniku sa čelijama.

Zastade pred Katerovom čelijom. — Nemojte da ludujete — viknu on na razbojnika.

Kater, koji je sedeo na ležaju, poskoči i baci se na željezne šinke. — Gubi se ti stari krpaču kostiju! Od tebe ćemo načiniti pitu, kada se

Hal bude vratio. U to možeš biti siguran.

Zatim nastade tako strašna lupnjava da je stari lekar pobegao.

Na pošti predade telegram za Feniks.

Upravnik pošte odmahnu glavom. — To neće mnogo pomoći, Dok. Hal Retler zna gde je Vajat Erp. Zna da je na sigurnoj udaljenosti. To će iskoristiti.

Helmers klimnu glavom i izađe.

Bilo je jasno da bandit neće čekati dok se Vajat Erp i Holidej vrate. Sigurno će još pre njih doći.

Ali ipak, Helmers je poslao telegram. Jednostavno, morao je tako da postupi...

Otkada je Retler pobegao, Dora Erp nije spavala ni jednu noć.

Prošlo je već dva dana i dve noći. Ovo je bila treća noć koju je provela na nogama, šetajući po sobi.

Dečak je spavao u svojoj mansardnoj sobi.

Bila je ponoć, kad je iznenada čula neki šum u dvorištu.

Ugasi svetlost i izađe u uski hodnik.

Razrogačenih očiju gledala je Dora Erp kroz mali prozorčić na vratima u dvorište.

Tada — opet ču šum, ovaj put bliže.

Onda je jasno čula korake. Čula se i škripa peska u dvorištu.

Tada se u prozoru pojavi glava jednog čoveka.

Jasno je videla konture šešira širokog oboda.

Žena nije kriknula.

Stajala je nepomično zureći u glavu čoveka pred vratima.

Ukočila se od straha.

Na zidu, levo pored nje, visila je Virdžilova sačmarica.

Zнала je da je puška puna. Vajat je napunio kada je odlazio.

— To je jednostavna puška, sa kojom svalio može rukovati — rekao je tada. Zatim je uzeo oružje u ruku i nategao oroz. — Sada je nategnuta. Ako se cev upravi napred, potrebno je samo prstom potegnuti okidač...

Trebalo je samo da ispruži ruku prema zidu i da uzme pušku. Ako otvori vrata treba samo da podigne cev i da puca.

Da čovek, koji stoji pred vratima ne smera ništa dobro, to joj je bilo jasno.

Vrata ka dvorištu su bila zatvorena.

Ali nisu bila naročito čvrsta. Virdžil ih je načinio sam, od slabog drveta, nadajući se da će do zime moći staviti jača.

U tom kraju Arizone nedostajalo je drva, jer nije bilo šume.

Na sve to je mislila Dora Erp, dok je zurila kroz kvadratni prozorčić u crnu konturu one glave.

Zaškripa kvaka.

Žena htede da vrisne. Ali glas joj zamre u grlu.

Dva puta je čovek pokušavao da otvori vrata.

Zatim najednom glava nestade — i strašan udarac produrna celu kuću.

Čovek je udarao vrata ramenom. Za čudo brava je odolela. Ali ragastov je bio izvaljen.

U vratima je stajao jedan čovek. Bio je zadihan.

Nije još video ženu u mračnom hodniku.

U Dorinoj glavi je bubnjalo „sačmarica“. Vajat joj je tačno pokazao, kako se sa njom rukuje...

Tada čovek načini dva brza koraka napred.

Njena ruka polete ka zidu, skide pušku i podiže je i pritisnu obarač.

Tada čovekova ruka polete ka koltu.

Ali revolverski pucanj je zakasnio za delić sekunde — metak se zari na jedan jard pred ženinom nogom.

Čovek urliknu i kao da ga je neka avetinijska ruka odgurnula polete nazad i skotrlja se niz stepenice u dvorište.

Od zaprepašćenja žena je bila paralisana. Nepomično je stajala.

Na stepenicama gornjeg sprata čuli su se koraci. — Mama...

— Da — jedva izgovori ona.

— Mama... — ja se ne plašim.

— Da.

— Moraš ponovo napuniti pušku.

Žena strese glavom, pritisne levu ruku na lice i zaplače.

Puška joj ispade iz ruke.

Dečko priskoči, podiže je, pa ponovo napuni pušku i potrča ka vratima dvorišta.

Jedva što je pogledao u čoveka ispod stepenica, kada sa kapije odjeknu revolverski hitac.

Dečko poskoči nazad.

— Džeki! — viknu Dora.

Dečko se okrete.

Tada ponovo prelete jedan metak kroz dvorište i pogodi pored Džekove glave u vrata.

Začuše se brzi koraci na dvorištu.

— U pomoć! — vikala je žena.

Tada je mali Džeki dokazao da je bio pravi Erp.

Hitrim skokom prolete kroz otvorena vrata, podiže pušku i sruči čitav šaržer.

Puška ga odbaci nazad u hodnik.

Ali on nije pao.

Džek potrča napolje. Grozničavo je pipao po mraku.

Ništa.

Tada mali dečak ispusti pušku, uhvati majku za ruku i odvuče je ka kapiji.

Lagano izađe napolje, provirivši prema nastrešnici.

Nije bilo nikoga.

— Dodii! — šaputao je Džek. Zatim izvuče majku i otrča sa njom preko ulice prema kovačevoj kući.

Srećom tamo je kapija bila otvorena.

Džeki uvuče majku unutra i zarigla vrata.

Ogromno telo Erni Fluda pojavi se na vratima koja su vodila u dvorište.

— To smo mi, mister Flud! — reče dečko poluglasno.

Kovač im pođe u susret i odvede ih u kuhinju kod svoje žene.

Na ulici je vladala jeziva tišina.

Nigde se nije videla ni živa duša.

A ipak je bar pola grada moralo čuti pucnje.

Čući su iza svojih prozora i vrata i napeto osluškivali šta se napolju dešava.

Svi su oni imali oružje u svojim kućama. Ali nisu imali hrabrosti da izađu.

Oni u komšiluku su jasno čuli da su pucnji dolazili iz male kuće Virdžil Erpa. Ali se niko nije pomakao da bi njegovoj ženi i detetu pružio pomoć.

Niko osim starog lekara.

Skočio je iz kreveta, obukao se najnužnije i uzeo svoju pušku.

Njegova bolesna žena ga je gledala i ćutala, zato što je znala, da ga ipak ne bi mogla zaustaviti.

Dok Helmers je stajao na verandi.

Tada strahovit pucanj potrese vazduh.

— Do đavola, pa to mora da je bilo dole kod kovačnice!

Helmers je jurio dalje.

Kod kovačnice?

Nije li to bilo na onoj strani, u Virdžilovom dvorištu?

Helmers je zadihano trčao dalje.

Najednom vide dve krhke prilike kako se šunjaju preko ulice, prema kovačnici.

Zastao je kao prikovan i oslušnu.

Preko kod kovača su se zatvorila vrata.

Helmers je čekao.

Posle nekog vremena je čuo krike.

Jedan čovek je dolazio ulicom, koja je pored Virdžilove kuće ulazila u Ejlin strit. Vukao je za sobom konja.

Helmers stupi na ulicu.

Odjednom se smirio.

— Stanite!

Čovek stade. Samo za trenutak.

Onda je pucao.

Oba metka su prošla pored Doko-ve glave.

Onda je pucao Helmers.

Ulicom odjeknu vrisak.

Čovek se zatetura na stranu. Kolt mu ispade iz ruke. Teturajući se pođe nazad, uhvati se za sedlo i uz užasno stenjanje uzjaha konja.

— Stoj — ustanite čoveče! Pa imate metak u telu! — derao se lekar.

Jahač koji je više visio nego sedeo u sedlu, okrete konja, odvede ga na sredinu ulice i odjaha prema zapadu.

Lekar je buljio za njim.

Da puca? Ne, on više nije mogao da puca. Ruke su mu se mokre od znoja zalepile za metalni deo puške.

Ukočeno je stajao nasred ulice. Svim sam.

Osećao je kako mu se bes kao talas penje uz telo.

Bacio je vinčesterku o daske trotoara i povikao: — Ceo grad će otići do đavola, samo zato što ste kuka-vice!

Krupnim koracima pođe svojoj kući i istog trenutka počeo da se pakuje.

U svom pravednom besu bacio je svoje instrumente u putnu torbu, potrpao u korpe ženine haljine.

Zatim pođe napolje na verandu po pušku.

Još uvek je ulica bila mračna i pusta.

Upregao je svog konja u velika kola i pomogao ženi koja je drhtala od straha i očajanja, da se popne na sedište kočijaša.

Kad je hteo i on da se popne, dotrčao je Džeki preko od kovačeve kuće: — Ja sam to, Dok.

Helmers ga pogleda upitno.

— Ništa se nije desilo, Dok! Ja sam malo pre stajao na prozoru kod mister Fluda i video kako ste se borili sa Hal Retlerom. Bilo je to fantastično, Dok. Divio sam vam se. Papa i ujak Vajat će takođe...

— Hal Retler? To nije bio Hal Retler, momče.

— Onda je to bio jedan od njegovih ljudi. Bilo ih je trojica.

— Šta?

— Dvojica leže kod nas u dvorištu.

— U dvorištu? — Lekar skide nogu sa točka. — Dođi, Džeki, pomozimoj ženi da se vrati u kuću!

Sa puškom u ruci ušao je Helmers u mračno dvorište familije Erp.

Već na kapiji je čuo glasno stenjanje.

Prvog čoveka lekar je našao na dva jarda od stepenica.

Lice mu je bilo nagaravljeno kao u Pingi Indijanca.

Drugi je ležao pred samim vratima.

Helmers odvuče obojicu na Ejlin strit i ostavi ih neko vreme na verandi.

Zatim se vrati sa Džekijem.

Dečak je nosio malu lampu.

Kada je svetlost pala na lica one dvojice, reče lekar: — Ne poznajem nijednog od njih. A ipak, mora da su to Retlerovi ljudi.

— Znači on ima još ljudi?

— Sigurno.

Oba čoveka su strašno izgledala od olovne sačme.

Ali nijedan nije bio u životnoj opasnosti.

Dok Helmers ih je pregledao, previo i otpremio ih preko u jednu praznu ćeliju zatvora.

Ostali razbojnici besno su gledali u lekara.

Helmers zastade pred Katerovom ćelijom. — Tako, amigo, neka ti to bude pouka. — Ljudi iz Tombstona se bore! Imao si, priliku to da čuješ...

— Da! — besneo je patuljasti bandit. — Čuo sam. Vaš glas, vašu viku. Sasvim sam to jasno čuo. — Vi ste uhvatili obojicu. Sasvim sami. Zato što ste ludi. Zato što ste jedini pacov u ovom mišjem gnezdu...

Helmers se okrete i izađe spuštene glave.

Za njim je išao dečak.

Napolju je mali pokušao da uteši starog čoveka.

— Nemojte se sekirati, Dok. Već će stići pravedna kazna tog lažova.

Helmers zastade i okrete se malom. Klekne na jedno koleno, uhvati dečaka za nežna ramena i reče uzbuđenim glasom:

— Ne Džek — on nije lagao. Naprotiv, nažalost rekao je istinu. Tombston je grad kukavica. To dobro znaju i Retlerovi ljudi. Samo zato se i usuđuju da ovde tako vršljaju.

— Kada bi ovde bio ujak Vajat...

— Kada... — Dok se uspravi i prođe rukom kroz razbarušenu kosu.

Lagano su obojica izašli napolje.

Čuvar u kancelariji se nije ni pomakao. Otkada je napolju počela pucnjava grčevito se držao za tapacirane naslone stolice.

Tombston je i dalje prividno spavao.

Sutradan ujutru ljudi su preplašeno išli na svakodnevni posao.

Vest da su jedna žena, jedan mali dečak i stari lekar rasterali bandite bila je već davno prodrila u svaku kuću.

Ali ipak to nimalo nije izmenilo situaciju.

Ljudi iz Tombstona neće da se bore.

Isuviše ih je slomio strah.

Još uvek im je odzvanjala jezičva pretnja šefa bande.

Kad li će doći?

Napad na Virdžilovu ženu nije uspeo. I u tome je odsutni maršal iz Dodža imao svog udela.

Dora Erp je sedela u kuhinji. Do gađaji protekle noći su je slomili.

Uvek bi ponovo pred sobom videla sliku kako se čovek pred njom pojavljuje i kako ga sačma iz puške odbacuje.

Inače pre podne bi kod nje dolazile žene. Uvek bi bilo nešto za priču. Dora Erp je bila izvanredna krojačica pa su je i zato svi cenili.

Toga jutra niko nije došao.

Žena je to teško podnosila. Izbegavali su njenu kuću!

Uzela je pušku u ruke.

Sreća što je puška tamo visila i da je bila napunjena.

Bila je to Vajatova ideja...

Ova činjenica nije popravila Dorino raspoloženje. Kako je taj čovek mogao biti tako dalekovid? Da tako nešto predvidi. Kako je strašan, kada uvek računa sa takvim stvarima!

Tako je to onda videla u svojoj zaslepljenosti. Iako je imala više razloga da bude zahvalna tom čoveku. Pa njegovoj ideji ima da zahvali za svoj život i život svog dečaka.

Zar nije Vajat pošao na onaj dugi opasni put sa njenim mužem?

Ustade i pođe u dvorište.

Kroz razbijena vrata pade joj pogled na suncem obasjano dvorište.

Poslala je dečka do stolara da popravi vrata.

Vratio se neraspoložen. — Ljudi nemaju vremena...

Ljudi iz Tombstona su čekali.

Čekali su Hal Retlera.

Čekali su kao ovce na vuka.

I Dok Helmers je čekao.

On je čekao Vajat Erpa.

Džim Mek Kej je čekao na dan kada će opet moći da ustane.

Pored njega je sedela jedna lepa plavokosa devojka.

— Otići ćemo Džim — reče ona tiho. — Obećaj mi to. Kada ozdraviš. Odvešćemo se poštanskom kočijom preko u Kaliforniju. Dosta smo skupili para za putovanje.

— A preko? — upita mladi čovek. — Šta ćemo tamo biti? Nemam posla. Od čega ćemo živeti?

— Već ćemo nešto naći. Misis Majer, koja se prekjuče odvezla sa čitavom svojom porodicom, reče mi, da ima tetku u Los Anđelosu...

Čovek se suvo nasmeja. — Tetku! — Ne, Mildred, mi nemamo rođake u Kaliforniji. Ne možemo da krenemo tek tako u neizvesnost. Ovde imam dobar posao. Virdžil je rekao da će pogurati da dobijem dvadeset dolara više...

— Virdžil — reče devojka gorko. — Gde je on? Možda se više nikada neće vratiti. Al je rekao da će on umreti.

— Al, taj stari nadri-lekar! Bolje će mu biti da čuti. Još nikome ko je zaista bio bolestan, nije pomogao.

Za trenutak zavlada tišina. Onda devojka upita: — Šta ćeš uraditi ako se Virdžil više ne vrati?

— On će doći! — odgovori mladić tvrdoglavo.

— A ako umre? Do Feniksa ima preko sedamdeset milja. Zar zaista misliš da čovek sa tako teškom ranom na grudima može preživeti tu vožnju?

Džim se okrete na stranu i tiho odgovori: — On je Erp.

— Erp! Da! To je... Ti si isto tako zaslepljen kao Dok Helmers i ostali.

— Ko — ko su ostali?

— Banč Natn, njegov sluga i kovač. I Apač-Kid se kune u Vajata Erpa. Rekao je to danas ujutro dole u kantini, kod Džefrija, kada je popio par brendija.

Mildred je radila u Džefrijevoj kantini. Ona je poznavala sve ljude,

koji su tamo svračali. Tako je i čula šta govore i misle.

— Džon Vouhen je rekao da je najpametnije otići odavde. Ovaj Tombston je đavolski grad. A Džil Robertson reče da bi ipak trebalo pustiti Erpove da se bore sami. Nije to svačija stvar.

— Dakle, to je rekao — odgovori mladić.

— Da nije to svačija stvar, ali može im se pomoći. Može se stati za njima, da bi se drugima pokazalo da se ovde ne bori samo jedan čovek.

— I dalje ćeš raditi ovaj posao? — upita devojka oštrim glasom.

— Moram to da radim, Mildred!

Ona ustade i pođe vratima. Tamo zastade i pogleda u svoje grube ruke.

Lagano se okrete i vrati se krevetu. — Žao mi je Džim. U pravu si. Ja... samo se tako strašno plašim. Hal Retler će se sigurno vratiti.

— To je verovatno.

— Ako onda budeš na sebi imao zvezdu, ubiće te. A niko ti neće pomoći. Stajaćeš sasvim sam. Šta misliš, kako dugo će onaj stari lekar moći da ti pomaže sa svojom puškom, ako bi pola tuceta ili čak više bandita došlo u Ejlin strit...

Džim se kiselo nasmeši. — Upravo zato što jedan stari čovek ne može sam da brani ceo grad, moram ozdraviti.

Devojka klimne glavom. Zatim mu pruži ruku i pođe vratima. — Sutra ću doći opet.

Mladić je zamišljeno gledao za njom. Možda je u pravu, razmišljao je. Možda bi trebalo otići iz ovog grada. Nikako da se ovde iskoreni banditizam, zato će uvek biti pucnjave i straha.

Vajat Erp neće moći da ostane ovde.

A Virdžil je bio teško bolestan. On je sto sedamdeset milja odavde.

Tek tada je mladić jasno video da je on bio jedini koji se mogao

boriti za grad — kada opet bude stao na noge.

Ujutro ga je posetio doktor Helmers pa je rekao: — Još dva tri dana...

Nebesa, kada li će doći Hal Retler? Ako dođe pre toga?

Došao je ranije.

Tog dana popodne poslao je izvidnicu. Bio je to tipičan način za bandita Hala Retlera — uhoda.

Međutim, uhoda je bio čovek, koga niko nije poznavao u Tombstonu.

Bio je to mali dežmekast čovek, sa svetlom kosom, debelim crvenim licem i ponašanjem marvenog trgovca.

Stigao je poštanskom kočijom iz Rizbija.

Pred Siti hotelom spusti svoju putnu torbu, obrisa velikom maromom znojav potiljak i uze tašnu ponovo u ruke.

Čovek za recepcijom zainteresovano ga je odmerio.

Džonatana Kelridža, tako se debeli upisao u knjigu gostiju.

Kelridž iz El Pasa.

Dobio je ključ za sobu tri na spratu.

Samo što je novi gost stigao u svoju sobu, a već je počeo nešto živo da posluje. Izvuče iz tašne jedan durbin i postavi se iza zavesa na prozoru. S vremena na vreme bi pogledao na ulicu.

Naročito je posmatrao maršalovu kancelariju i zatvor od koga se istina mogao videti samo prozor, koji je bio u hodniku zatvora.

Kelridž je sve pažljivo posmatrao.

Pamtio je ko ulazi u šerifovu kancelariju, koliko je ljudi bilo na službi, ko je ulazio u zatvor i, pre svega, ko je nosio oružje.

Ovaj put Retler nije hteo da ga iznenade. Nameravao je da zada gradu smrtni udarac.

Čitav Tombston će progutati plamen.

Biće to požar sa kojim se neće moći ni upoređivati požari u Vičiti i u Čejenu. Bandit Retler je nameravao čitav grad da pretvori u prah i pepeo.

To je bio plan njegove osвете.

Da bi saznao gde su skladišta, poslao je u Tombston Džonatana Kelridža, bivšeg trgovca stokom, koji je proteran iz Galvestona zbog prevara.

Već sa noćnom poštanskom kočijom trebalo je da napusti grad.

Popodne je šetao pustim ulicama, pa se zaustavi pred Indijančevom oštračkom radionicom.

Čovek, koji nije imao iskustva u ophođenju sa crvenokošcima, stade i pogleda u otvorenu radionicu.

Indijanac je upravo brusio jednu veliku mačetu.

Iskre su vrcale, a škripa je išla debelju na živce. Najradije bi zapušio uši i pobegao.

Ali on je imao obavezu.

— Halo! — viknu on što je glasnije mogao. — Možete li da mi naoštrite nož za sečenje hleba?

Indijanac nastavi posao, kao da se to ne tiče njega.

Kelridž se naljuti. Nije znao da je Indijanac gluv.

— Hej, prokleti crvenokošče! Hoćeš li da mi odgovoriš kad te nešto pitam!

Tada Indijanac skide nož sa kamena i pođe ka ulazu i odgurnu Kelridža na stranu.

— Treba mi svetlo! — reče on na svoj grleni način.

Kelridž je skoro umro od straha, kada je video crvenokošca, kako sa nožem u ruci ide prema njemu.

— Hej, crveni prijatelju...

Ovaj je opet nastavio sa oštrenjem. Čak do ulaza letele su beličasto-plave iskre.

Kelridž opsova i okrete se.

Kad je otišao, iz pozadine radionice podiže se jedna dronjava, sedokosa, zgrbljena prilika.

Bio je to otac Apač-Kida, devedesetogodišnji starac.

Kid pokaza glavom u pravcu u kom se izgubio debeljko.

Stari Indijanac je neopaženo pošao za njim. Posle pola sata znao je da je ovaj nastojao svuda da uspostavi kontakte — ali da je svuda našilazio na hladno odbijanje.

Tombstoncima nije bilo do stranaca. Imali su svoje brige.

Još kakve brige!

Pred ulazom u O. K. Koral Kelridž je stao.

Upravo je jedan crnac gurao jedna velika teretna kola.

Kelridž mu doviknu: — Hej, crni čoveče!

Crnac se namršti.

Tada se ovaj prefrigani špijun seti ključa, koji je u to vreme otvarao sva vrata. Izvuče novac iz džepa.

Srebrnjak zablješta na suncu.

Požudnim očima crnac mu se približi.

Kelridž podiže novac: — Slušaj, crnče. Ja bih hteo ovde da otvorim radnju. Ima li već ovde neko skladište za petrolej?

Crnac potvrdno klimne glavom i pokaza preko korala na jednu veliku, tamnu šupu. — Pripadati Masa Globu.

— Jel' to veliko skladište?

— Jako veliko.

Zasada je to špijunu bilo dovoljno.

Dobaci crncu srebrnjak i odlunja nazad do hotela.

Ali onda se predomisli i uđe u berbernicu Frenka Ledera, koja se nalazila u drugoj ulici.

Tu nije baš ništa saznao.

Leder mu na neki neprijateljski način izgreba lice, uze mu četvrt dolara i oskudnim rečima mu zažele srećan put.

— Put? — promrmlja bandit u sebi, kada je izašao napolje na trotuar. — Izgleda da bi ovde svi najradije poslali strance do đavola.

Predveče je Hal Retlerov špijun opet lutao ulicama.

Sada dobro odmeri Globovo skladište petroleja.

Najednom za sobom začu neko ce-rekanje. Okrete se uplašen i vide crnca.

— Gubi se! — zabruna debeljko i zamahne svojim štapom, skide šešir i obrisa oznojenu čelavu glavu. Oko devet sati uđe u Džefrijevu kantine. Sa sobom je nosio svoju veliku putnu torbu. Prvi koga je sreo, bio je gluvi Indijanac.

Kelridž vide da je crvenokožac posmatrao trojicu pokeraša.

Sede pored njega, klimnu mu, ce-reći se, i izvadi jedan špil karata iz džepa.

Šušteći padoše karte na sto.

Apač-Kid zatraži karte. Zaigrali su poker. Apač-Kid je dobijao.

Dobio je osam puta.

Onda Kelridž opazi da ga je Apač spretnije varao nego on njega. Uspravi se i napipa svoj Deringer sa dva metka.

Njegovi mesnati prsti zaustaviše se na kaputu, kada u Indijančevoj ruci opazi bodež.

Trgovcu stoke naježi se koža. Nije dugo oklevao. Stavi mirno obe ruke na sto.

— Vidim, amigo da voliš da se šališ. Slušaj me dobro, mogao bih ti ponuditi jedan posao. U svojoj oštračnici jedva da zaradiš dovoljno za hleb. Od mene bi mogao zaraditi par dolara. Potreban mi je čovek kao što si ti — pa nastavi tiše. — Noćas ćeš me odvesti do Džonsonovog rudnika srebra, a prekosutra ćeš mi preko kod Globovog skladišta...

Devojka priđe stolu.

Debeljko zastade, očima je gutao Mildred, pa reče tihim promuklim

glasom: — Viskija za mene i mog prijatelja.

Kada je čula reč „prijatelj“, Mildred podiže levu obrvu, ali onda se udalji.

Čj šanka dođe jedan pijani čovek u kaubojskom odelu, pa se skljoka na stolicu pored Kelridžovog stola. — Jel' mister — izlaziš li na kraj sa njim?

Kelridžovo lice najednom dobi drugi izraz. Nestade sa njega smeh. — Da, razumemo se dobro.

— Čudnovato, pa taj momak ne razume ni reči! — reče kauboj.

— Šta?

— Pa on je gluv!

Kauboj se zagleda u zabezegnuto lice debeljka, pa se grohotom nasmeha.

Kelridž više nije bio žedan. Baci dva novčića na sto i izađe napolje.

Prokletstvo, a on se sve vreme mučio govoreći gluvom čoveku!

Sitnim kratkim koracima trupkao je pustom, mesečinom osvetljenom, ulicom Ferbenk.

U toj mrtvoj ulici nalazile su se samo stare šupe, napuštene štale i prazne kuće. Ona je vodila iz Tombstona u malo naselje Ferbenks.

Sasvim iza sebe čuo je korake.

Okrete se i za sobom vide Indijanca.

Preteći je delovala visoka Indijančeva silueta na mesečini.

Kelridž oseti kako mu se skuplja koža na čelavoj glavi.

Indijanac zastade na tri koraka ispred njega. — Ti bi hteo do rudnika?

Kelridž proguta pljuvačku. — Ja... mislio sam, da si gluv.

Apač klimne glavom. — To je istina. Ali mogu pročitati tvoje reči sa usana.

— Zar i sada, u mraku? — upita špijun sa nevericom.

— Mrak! — odgovori Indijanac podrugljivo. — Za Apač-Kida nije mrak...

Onda trgovac stokom oseti na svojoj podlaktici Indijančevu ruku.

— Dođi!

Nerado je Kelridž išao za ogromnim crvenokošcem. Vodio ga je niz ulicu van grada.

Kelridž se već davno pokajao što je pošao sa njim.

— Kuda idemo?

Indijanac ga samo pogleda.

Tada špijun ponovi svoje pitanje.

Apač-Kid pokaza prema tamnim konturama bregova. — Tamo gore je napušteni rudnik srebra. Ja tebe voditi. Ti meni dati novac kod Globovog skladišta.

Kelridž se oslobodi Indijančevog stiska. — Zar sada, usred noći, da idemo u mrakna brda?

— Pa ti si hteo do rudnika.

— Zar bez svetla i alata...

— Alat?

Kelridž pogleda u tamno Indijančevo lice, koje je na mesečini izgledalo kao saliveno u bronzi.

Kelridž odmahnu glavom. — Pa ja nisam mislio danas da idem tamo! — slaga on. — Pa ja imam vremena.

— Ti sutra dalje voziti se — reče Indijanac čvrsto.

— Odakle to znaš?

— Ti si to rekao Honej Bleru i Vint Rederu. Rekao si to i gospođi Ferguson i Ouveu Krajderu...

Kelridžu nešto zastade u grlu. — A tako, prokleti momče, ti si me špijunirao!

Opet opipa svoj pištolj.

Apačev nož zasja na mesečini.

— Ostavi pištolj, beli čoveče. Pre nego što ti izvući kolt, nož ti ući u grudi.

Vukao ga je dalje.

Išli su preko neravnog stepskog terena prema bregovima.

Kelridž je dahtao i stenjao. Torba od krokodilske kože ga je gotovo svalila na zemlju.

Konture bregova postajale su sve jasnije. Brzo su im se približavali.

Nešto pre ponoći stigao je Kelridž sa svojim tamnopusim vodičem, okupan znojem i potpuno iznemogao. do ulaza u okno Džonsonovog napušteneog rudnika.

Pored ulaza Retlerov čovek sruči se na zemlju.

Dahtao je kao stara lokomotiva.

Visok i uspravan pred njim je stajao Indijanac. — Šta ćeš ovde?

Kelridž strese glavom. — Ništa, hteo sam samo videti taj rudnik. Toliko sam čuo o Tedu Džonsonu i njegovom rudniku srebra.

— Lažeš — reče Indijanac.

— Ne — stenjao je debeljko. — Ne lažem. Čak dole u Galvestonu se priča o tome da je Džonson ovde našao toliko srebra, da je Tombston po tome postao...

— Poznat — prekide ga Indijanac. — Možeš to mirno reći. I Apač-Kid ovde radio za mister Džonsona. Bio to dobar čovek.

— Ti si ovde radio?

— Da.

Debeljko se diže. Mesečina je jasno osvetlila tragove na njegovom licu, koje je ostavio naporan marš.

— To me interesuje. A šta si ti ovde radio?

Najednom Indijančeva ruka polete napred i uhvati bandita za vrat kao klještima. — Šta tražiš ovde?

— Ništa — stenjao je špijun.

— Šta ovde tražiš? Ti ne doći po mraku da videti rudnik i onda vratiti se!

— Ipak! — stenjao je Kelridž.

Tada se stisak pojača.

Kelridž prostenja: — Ne! Bilo je to drugačije, sve ću ti reći!

Stisak popusti. — Reci istinu, ili umreti bel! čoveče!

Kelridž se sve više plašio crvenokošca. Nije imao više hrabrosti da mu i dalje laže.

— Bilo je to u Nodželesu... Da, u Nodželesu. Sedeo sam u Fenerovom salunu, kada uđe jedan pijanač. Visok, bradati čovek, sa jednom ogromnom brazgotinom na čelu. Na desnoj ruci falila su mu tri prsta...

— Džim Bogard — reče Indijanac.

Debeljko ga začuđeno pogleda. — Da, tako se zvao.

— Šta dalje bilo?

— Sedeli smo zajedno u jednom uglu i pili. Tada mi najednom počeo pričati o Silver Sitiју, odnosno o Tombstonu, o Džonsonovom rudniku... Pričao je da je bio predradnik kod Džonsona...

— To laž. On radio među ljudima koji kopali potkop. Pričaj dalje.

— To je u stvari... — Kada je Kelridž video Indijančev pogled, predomisli se i brzo nastavi. — Pričao mi je da novi potkop nije zarušen. Samo su ga minirali ljudi, koji su mrzeli Džonsona zato što je imao sreće.

— Ko minirao? — upitao je Indijanac hladno.

— To mi nije govorio.

Indijanac ponovo steže ruku oko banditovog vrata. — Ko minirao?

— Kunem se da to ne znam.

Indijanac popusti.

Neko vreme vladala je tišina na ulazu u rudnik.

Tada iznenada crvenokožac reče surovim glasom. — Tjub Kater minirao potkop. On tada bio miner. Mrzeo Džonsona, zato što ovaj imao uspeha. Kater bio najgori bledoliki koji ovuda motao. On morati umreti. Virdžil Erp ga tražio, ali nije znao da to Kater počinio. On pratiti trag ubice do granice, onda se vratiti nazad. Sada Kater u zatvoru. On morati visiti. Apač-Kid govoriti.

U tom času se špijun odao: — Kada sutra dođe Hal Retler, onda... — Preplašen učuta.

Sasvim lagano Indijanac se okrete i zablene se u belčeve usne: — Govori dalje. Kada Retler sutra doći?

Kelridž je po izrazu Indijančevih očiju video, da više ne sme lagati.

Priznao je da ga je Retler poslao ovamo. Ali ni reči nije izgovorio o nalogu koji je dobio, to jest da pronađe skladište petroleja.

— Imam ženu i dva deteta u No-dželesu. On zna nešto o meni. Ako ne izvršim njegovo naređenje, osvetiće se na mojoj porodici! — jadikovao je prefrigani bandit.

Indijanac ga prezrivo pogleda. — A šta ti tražiti ovde? Zašto si hteo do rudnika?

Špijun spusti glavu na grudi. — Ne znam. Zatrpani hodnik...

Tada čvrsta Indijančeva ruka polete nemilosrdno u lice bandita. Brzim pokretom izvuče mu iz džepa revolver.

— Apač-Kid tebi dati šansu. Ti ići iz grada i reći Retleru da Vajat Erp ovde...

— Ali to nije...

Indijančeve oči se zasjaše.

— Ti mu tako reći! Vajat Erp ovde i Dok Holidej! Jesi razumeo?

Debeljko klimne glavom.

Bio je potučen i nije ni slutio da će mu se već sledećeg minuta sreća osmehnuti.

Crvenokožac se okrete, saplete se o jedan kamen koji je virio iz zemje i pade.

Kolt pade pred Kelridžove noge.

Nekadašnji trgovac stokom se nije predomišljao. Munjevito se sagne, uze pištolj, nategne oroz, uze zatim i nož koji je ispaio Indijancu.

— Tako prijatelju — reče on, dahćući od uzbuđenja. — List se sada okrenuo. Sada ja imam adute u rukama. Sada dobro pripazi. Ja sam Džonatan Semjuel Kelridž. Ja sam u Galvestonu ustrelio jednog čoveka, a

u El Pasu drugog. Ako napraviš iole nesmotren pokret bićeš mrtav! Napred, evo ti baklja! — On dobaci Crvenokošču jednu baklju koju je izvadio iz putne torbe.

Besna izraza lica, stari Indijanac zapali baklju i onda pođe ispred belca u hodnik.

— Sada ćeš me odvesti do obrušenog hodnika, amigo!

Kada je Indijanac u jednom momentu pokušao da se okrene, Kelridž mu odmah zabi revolver u leđa.

— Crvenokošće, neću se šaliti. Kao što se ni ti nisi malo pre sa mnom šalio.

Indijanac pođe dalje.

Baklja je bacala ogromne senke na zidove hodnika.

Obojica su mogli da idu uspravno. Kelridž je stegao tašnu ispod leve ruke, držeći istovremeno u toj ruci i baklju. U desnoj je držao revolver.

Posle jedne okuke stigli su do mesta na kome je sa desne strane iskop bio oštećen.

Jasno se videlo da je hodnik tu bio zarušen.

— Apaču, eno tamo leži jedna stara lopata. Kopaj!

Crvenokožac pogleda belca pun mržnje. — Opasno ovde raditi. Hodnik može zarušiti. Onda mi obojica zatrpani!

— Počni! — viknu belac na njega.

Indijanac počeo da kopa.

Kada je prva baklja izgorela, izvuкао je Kelridž novu. Imao je dovoljnu zalihu.

Da je Hal Retler slutio, da je njegov špijun pošao na put za Tombston samo zbog ovog rudnika, sam bi ga ubio. Da, varalica Džonatan Semjuel Kelridž došao je u Tombston samo zbog ovog rudnika. Priča onog pijanog минера toliko ga je zaokupila, da nije mogao odoleti da dođe ovamo.

Ubica nije bio. To je Indijancu samo zato ispričao da bi ga blefirao, ali on je bio i ostao varalica i ban-

dit Hala Retlera. On je bio jedan od onih ljudi koji ne jaše naokolo sa bandom, već imaju stalno mesto boravka u nekom gradu u koji je Retler često odlazio.

Niko u Nodželesu nije ni sanjao da je trgovac stokom Kelridž bio jatak Retlerove bande.

Posle sat i po kopanja, Indijančevo odelo bilo je skroz mokro od znoja.

Ali iako je posao bio naporan, apač je mirno radio dalje.

Užarenih očiju, Kelridž je stajao za njim. Bio je na sve zaboravio. Na svoj zadatak, svoju porodicu, čitav svoj život.

Tu, ispred njega, crvenokožac je kopao rupu u zarušenom oknu, u kome se navodno nekada nalazila bogata srebrna žila.

Kater nije ništa znao o toj žili. On je samo postavio eksploziv u oknu, da bi svog tadašnjeg gazdu uništio.

Svi oni koji su nešto znali o tom srebru, bili su mrtvi, osim Bogarda. Samo on je bio sa Džonsonom u novom oknu i video je kako se žila svetluca. Kada je jednom prilikom Kelridž pitao nekadašnjeg минера zašto on nije pošao za Tombston, da raščisti zatrpano okno, ovaj mu je odgovorio;

— Još se brajko, nisam zasitio života. Ima suviše toga zbog čega je to nemoguće izvesti. Priča da je Džonson bio ubijen nije nikada prestala u Tombstonu. Ne bih želeo da visim umesto nekog drugog. Sem toga, od tada se brdo slegalo...

Upravo to sleganje brda bilo je ono, što je debelog trgovca stoke zabrinjavalo.

— Srebro... — šaputao je bandit tiho. — Naći ću srebra, toliko srebra, koliko Silver Siti nikada nije video. Ono će pripadati samo meni...

Kolt u njegovoj šaci podrhtavao je i klatio se tamo-amo.

Najednom Indijanac zastade i okrete se.

Pogled njegovih užarenih, poput uglja crnih očiju, zadavao je belcu psihičku bol.

— Radi dalje — reče on tiho.

Ali crvenokožac se ne pomače. Naslonjen na svoju lopatu stajao je gledajući u belca.

— Dalje! — vikao je trgovac stokom. — Radi dalje, inače ću te ustreliti!

— Ako ti pucati, onda ti kopati sam — odgovori Apač mirno. — Ja moram odmarati!

— Odmarati! Nemamo vremena za odmaranje!

Indijanac se nije zbunio. Pošto se odmorio nekoliko minuta, nastavi sa poslom.

☆

Za to vreme Dok Helmers je stajao dole u gradu, nasred ulice, gledajući zamišljeno u plava brda, ne sluteći šta se tamo u mraku odigravalo...

Dok Helmers je pošao kod Džoni Bihena.

Kada je ušao, u prostoriji je vladao mrak. Izgledalo je da nema tamo nikoga.

Helmers se osvrtao a onda povika.

— Bihen!

Na taj poziv odgovori jedan čudan glas iz sporedne prostorije.

Lekar priđe vratima i otvori ih. Džoni Bihen je sedeo na jednom krevetu, tupo gledajući u lekara.

Helmers u mraku nije mogao dobro da vidi šerifovo lice.

— Do đavola, ala ovde smrdi kao u bačvi! — brundao je lekar.

Bihen, koji je uvek umeo dobro da sakriva svoje pijanstvo, reče kroz nos: — Da, Kristijan je bio ovde. Dobro znate, taj tip loče ko vo!

— Kristijan? Aha A šta je on tražio ovde?

— Ne znam. Nešto je pričao o nekom ključu!... koji je izgubio, ili tako nešto. Nije me to ni interesovalo, jer je taj čovek motorna pijanica i nepouzdan u svakom pogledu.

— A kako stoji sa vama? — reče lekar.

— A kako bi bilo?

— Šta ćete vi preduzeti? — ispitivao ga je lekar s nestrpljenjem.

— Ne razumem vas, doktore. — Šerif ustade, pa prođe rukom kroz kosu. — A šta bi trebalo da preduzmem?

Dok zabi ruke u džepove. — Izgleda da sve prolazi pored vas, ne ostavljajući nikakva traga. Hal Retler je pobjegao iz zatvora. Sa trojicom bandita. On je ubio sudiju Granta...

— To još treba da se ispita i dokaže — prekide ga šerif iznenada ostrim tonom.

— A tako, to treba prvo da se ispita? Samo jedno pitanje, šerife. Jeste li vi advokat ovih bandita ili šerif Tombstona?

Bihen sleže ramenima. — To je sasvim glupo pitanje, Helmers...

— Ne, baš naprotiv, ono je veoma opravdano, Bihen. Ali je glupost to što ovaj grad ima i maršala i šerifa. Pa kada ste već tu i nosite zvezdu, onda morate i da vodite računa o stvarima koje se dešavaju u gradu. To je jednostavno vaša dužnost.

— Mislite?

— Da — vikao je Helmers, drhteći od besa — to je moje mišljenje! Nadalje, mislim da je bila vaša dužnost da izađete iz kuće, kada su se čuli pucnji iz Grantove kuće. Ona je odmah do vas i nemoguće je da niste čuli galamu. Zatim, pucnjava u dvorištu Virdžila Erpa! Šta će ljudima šerif, kada moraju sami da čuvaju svoju kožu? Jedna žena i jedan dečak su se borili protiv tri bandita. I da nije Vajat Erp pripremio pušku, sada bi na groblju bila dva groba više.

— Tako, to je uradio Vajat Erp?

— Da — a sada ću vam nešto reći, Bihen. Vajat Erp će se vratiti...

— Ne verujem — reče Bihen grubo. — Pa Hal Retler je sada na slobodi i najverovatnije uz sebe ima opet jedno tuce jahača.

— Na slobodi? — upita lekar podrugljivim tonom. — On je begunac. Pobjegao je iz zatvora u koji ga je stirpao Vajat Erp. Da je on ubica sudije Granta, to može da posvedoči više ljudi. Čuli ste pucnjavu i videli ste Retlera kako beži iz kuće.

— Ko su ti ljudi? — upita Bihen brzo.

Stari lekar se ledeno osmehnu. — To ćete na vreme saznati. Imena će biti poznata, kada Retler opet bude u zatvoru. Onda će svedoci istupiti protiv njega sa svojim iskazima.

Bihen podiže obrve i priđe bliže lekaru. — Šta to ima da znači? Hoćete li da me optužite za korupciju? Tvrdite li da bih ja imena tih ljudi javio Retleru?

— Ja ne tvrdim ništa. Samo sam vam rekao da će se Vajat Erp vratiti. Onda će sve biti drugačije. Vaša je dužnost da nešto preduzmete. Retler se najavio. Svak zna da će on ovu pretnju i izvršiti. Vi ste šerif. Ako sada smesta nešto ne preduzmete, bićete smenjeni.

— Da ne mislite i to da sprovedete — upita Bihen podrugljivo.

— Da, to ću ja sprovesti.

— Ne mislite valjda da će se gradsko veće upravljati prema mišljenjima jednog starog izlapelog lekara!

Helmers se krete i pođe vratima. — Bihen! Čuli ste šta sam vam rekao. Ako smesta nešto ne preduzmete, vratiću se pa ću vam lično strgnuti zvezdu sa grudi. Ako na mene podignete ruku, oboriću vas svojom rukom na zemlju!

Vrata kancelarije se zalupiše za besnim starim čovekom.

Bihen obrisa čelo i izvuče ispod kreveta jednu flašu viskija.

Posle deset minuta vrata kancelarije se opet otvoriše.

Bihen, koji je ostavio poluotvorena vrata, prema slabom svetlu petrolejke, ugleda jednog snažnog čoveka tridesetih godina, širokog lica.

Na sebi je imao kožni prsluk, zelenu košulju i nov žuti kožni pribor. Nisko na butini ljuljao mu se jedan kolt kalibra 44.

Šerifovo lice se odmah razvedri, kada je prepoznao novog posetioća. Bio je to čovek koga je svako u ovom kraju poznavao i bojao ga se. Zvao se Ajk Klatn i na nekoliko milja od grada imao je veliki ranč.

Bio je to isti čovek, koji će u najmračnijem poglavlju Tombstona odigrati najgoru ulogu. On će biti vođa ljudi, koji su ustali protiv Vajata Erpa. On je, dalje, bio onaj, kome je pala na pamet luda ideja da sa svojom braćom i prijateljima započne krvavu bitku sa Erpom u O. K. Koralu, što je ušlo čak i u američku istoriju. Njegovo ime treba upamtiti, jer je on postao najveći protivnik Vajata Erpa.

— Džoni!

Bihen opet izvuče flašu ispod svog ležaja i ustade.

Nije se ni najmanje klatio, kada je ulazio u kancelariju.

— Zdravo — pozdravi rančer šerifa. — Čoveče, izgleda da si ti ipak potajni alkoholičar!

— Glupost, Ajk! — Bihen stade na tri jarde pred njim. Šta ima novo?

— Sutra ću proterati jedno stado kroz grad.

Bihen klimne glavom.

Rančer izvuče svoju dugu Virdžiniju iz džepa i stavi je u usta. Ja ti samo zato to kazujem, što treba da znaš. — Nasmeja se na neprirodan, neprijatan način.

Bihen ponovo klimne glavom.

Klatn se okrete vratima.

Već se mašio kvake, kada uzgred upita: — Ima li kod tebe nešto novo?

— Skoro ništa. Upravo je ovde bila ona stara luda Dok Helmers. On misli da će Vajat Erp ponovo doći.

— Odakle to zna?

— Nemam pojma, ali koliko poznajem tu staru usijanu glavu, on će sa tom parolom podići čitav grad.

Ajk Klatn protrlja bradu. — To si dobro kazao burazeru — zaista je to parola. Vajat Erp! Do đavola! Samo kad čujem to ime! Mora da mu je davo ortak. Ono što je navodno uradio u Ulici Ejlin, prosto je nemoguće. Dobro znam Hal Retlera. Sve to liči na glupu priču. I ono prokletu novinarsko piskaralo, preko iz Epitafa, sve je još naširoko i nadugačko opisao u svom listu.

Bihen upali jednu cigaru. Ruka mu je drhtala.

Rančer je to video. — Jesi li bolestan?

Bihen odmahnu glavom.

Klatn se podrugljivo nasmeši: — Strah?

Bihen odgovori smeškajući se: — Od koga?

— Od Vajata Erpa?

— Šta ja imam sa Vajatom Erpom? — mrmljao je šerif. — Prvo, on me se ni najmanje ne tiče, a drugo, nije ni ovde.

— Koliko znam toga tipa, neće dozvoliti da ga dugo čekaju, kada bude čuo šta se ovde desilo.

— Kako bi to mogao saznati? Pa on je gore u Feniksu, a to je daleko odavde.

Klatn strese prstom pepeo sa cigare. — Sutra ću ovuda proterati stado. Laku noć.

Za njim se zatvoriše vrata.

Džoni Bihen se zablenu u vrata.

Plašio se tog čoveka, njegove moći, njegove brutalnosti, njegove porodice i njegovog uticaja. On je, bez sumnje, bio najbogatiji čovek u tom kraju. Ono što naumi — to i učini. Odakle li dolazi stado koje namerava da protera kroz Tombston?

Kuda li je Retler terao svoje veliko stado? Ne stoji li i Klatn iza ove priče? Bihen nije ni slutio kako je bio blizu istine.

Lekareva pretnja mu je ipak zadržala više briga nego što je priznavao. Stanovnici Tombstona ne bi protiv njega ništa preduzeli. Ali ako bi mu lekar otkinuo zvezdu sa kaputa, postojala bi opasnost da na taj način pridobije uz sebe jedan deo stanovništva. Džoni Bihen je tražio neki izlaz.

Najednom ga je pronašao.

I pored toga što je bilo kasno, potražio je gradonačelnika, kome pokazao jednu staru poternicu za nekim kradljivcem stoke.

— Malo pre sam saznao od jednog indijanskog špijuna da se bandit nalazi u Taksonu. Moram odmah tamo...

Odmah je odjahao — pa se tako na lukav način izvukao od svoje dužnosti.

Noć je sporo odmicala.

Ne i za onu dvojicu ljudi u rudniku srebra.

Prolazio je sat za satom. Kelridž je zapalio svoju poslednju baklju.

Indijanac je radio ravnomerno kao sat i bacao zemlju iza sebe.

Najednom se više okrete nego ranije i baci punu lopatu zemlje i prašine Kelridžu u oči.

Ovaj nije ništa video, pa je odmah pucao.

Indijanac koji mu je, teturajući, prilazio, oseti bol o slepoočnici.

— Stani! — derao se Kelridž.

Nejasno je video svetlost baklje koja je padala.

Pripuca još jednom. Drugi metak promaši za pola jarde.

Zadihano je Indijanac stajao u oknu. — Ti gotov — nemaš više metaka! — dahtao je on.

Bandita uhvati užasan strah.

Najednom — nije verovao svojim očima — učini mu se da se Apačevo telo zanjihalo.

Indijanac se zaista njihao. Desna ruka mu pođe ka srcu i zgrči se. Zatim se iznenada sruči na zemlju i ostade nepomično da leži.

Sa nevericom gledao je Kelridž u nepomičnog čoveka. Zatim stegne nož i pođe lagano napred.

Stade ukočeno na jednu i po jardu od njega, osluškujući.

Pomače nogu napred. Indijanac ostade nepomičan.

Trebalo mu je nekoliko minuta dok se usudio da okrene Indijanca, da podigne svetlo i pogleda njegovo lice.

Apač-Kid je bio mrtav.

Nije ga ubio metak, koji mu je okrnurio slepoočnicu, već naporan rad. Njegovo staro srce, razoreno viskijem, preostalo je da kuca.

Kada je Kelridž video zastakljene oči crvenokošca, užasnut ustukne nazad.

Minutama je nepomično stajao u oknu, gledajući u mrtvaca.

Najednom začu preko, u onom delu okna u kome je Kid radio, neki mukli šum.

Paralisan od straha trgovac stotom je stajao nepomičan. Najednom razrogači oči.

Komad stene se odronio i kroz pukotinu zablješta srebro.

Kelridž polete napred. Njegove ruke su se zarile u pesak. Golim rukama kopao je metal.

Onda se munjevito okrete i vičući polete prema izlazu iz rudnika. — Srebro! Našao sam srebro... Srebro! Srebro!

Sa istoka je u ranu zoru kroz jutarnje rumenilo jurila četa jahača. Hal Retler i sedam ljudi.

Niko nije znao gde ih je bandit sakupio. Možda s one strane granice, ali sigurno lažnim obećanjima.

Retler je uzalud čekao na povratak svog špijuna.

Tombston je još spavao. Kao i obično kada mu je pretila opasnost.

Ubica sudije Granta je uleteo u ulicu Ejlin.

Na Halov znak njegovi ljudi su pripucali.

Prozorska okna su se razbijala uz zveket.

Užasnuti ljudi su se probudili.

Četvrt sata kasnije Hal Retler je isterao grupu stanovnika na ulice Tombstona.

Bandit je udarcem kolta oborio Banč Natna, zato što je hteo da pruži otpor.

— Slušajte ljudi! — vikao je on. — Danas je praznik. Vaše vašljivo gnezdo sazidano od trulih dasaka već je dosta staro. Odlučio sam zato da ga spalim. Vi ćete mi u tome pomoći! — Gde se nalazi skladište petroleja?

Tajac.

Ljudi su smrknuto buljili ispred sebe.

Retler je i starog lekara izvukao napolje, pa se sada zagleda u njega.

— Ti ćeš mi pokazati gde se skladište nalazi.

— Davola ću to uraditi! — reče lekar besno.

Retlerovo lice se smračilo. — Izgleda da te je ohrabrilo to što još nisi prošao kao sudija! Džip, obesi ga tamo preko na onu gredu što viri iz krova!

Zapovednički pokaza prema Virđilovoj kancelariji.

Lekar podiže glavu. — Ti, bedna lopužo! Ustrelio si sudiju Granta. Vajet Erp će te zato pozvati na odgovornost!

— Vajet Erp! — začu se grleni glas razbojnika. — To će ti biti dobra uteha! Napred, Džip! Ti imaš dovoljno prakse u tome!

Momak gruba izgleda siđe sa sedla i uhvati lekara za ruku, da bi ga odveo ka kancelariji.

Iz jedne uske ulice trčao je jedan čovek. Teturao se napred i zadihano povikao: — Srebro! Našao sam srebro, srebro!

Bio je to špijun Džonatan Kelridž.

Retler izvuče svoj kolt.

Razleže se pucanj.

Trgovac stokom zatetura se pored kuće, pa se sruči na zemlju.

— Napred, nema nikakvog odgađanja — vikao je ubica dželat. — Neka ljudi vide da će od sada vladati red.

Džip gurne starog lekara napred.

Ljudima, koji su bleđa lica gledali iza zavesa šta se napolje dešavalo sa starim čovekom, zgrči se stomak.

Bio je to jedan od najmračnijih trenutaka Tombstona.

Tada iz sporedne ulice izleteše u oblaku prašine jedna kola.

Čovek ispusti dizgine.

U njegovim rukama se pojaviše koltovi.

— Vajat Erp — viknu lekar.

Čitavu sekundu banditi su stajali kao ukopani.

Prvi se snašao Retler.

Leva ruka mu polete ka koltu.

— Ostavi to burazeru — začu iza sebe metalni glas.

Šef bande okrete glavu.

Preko, pored Miltonove radnje, stajao je mirno, naslonjen o stub, Dok Holidej.

I on je u svakoj ruci imao po jedan od svojih velikih, sedefom okovanih pištolja.

Retler iskezi zube gledajući od jednog ka drugom.

Onda užasno opsova. — Vajat Erp je došao! I Dok Holidej stoji za nama! Napred, momci! Neće nam ništa pomoći ako stojimo nepomični. Nemamo šta da izgubimo. Borićemo se!

Odjeknu snažan Vajatov glas: — Zašto ćete da se borite, ljudi? Za jednog ubicu hoćete svi da umrete?

— Svi! — rugao se bandit. — Blefira vas, prijatelji! Šta misli on da će sam sa onim propalim kockarom moći da se bori protiv osmoriće? Sve je to blef — samo blefiranje!

— Tako žestoko laje i džukela, ko-

ja želi da sačuva svoju kožu — ubaci Holidej.

Hal Retler više nije imao šanse. Ako samo pomakne levu ruku Holidej će pucati nemilosrdno u njega.

Iz zatvora se začu rezak Katerov glas: — Smaknite ih vi, kučkini sinovi! Njih je dvojica, a vas osmorica!

Retler je gledao amo-tamo.

Sa njim je gotovo, ako ne pokuša da izbori slobodu.

Momci ga moraju spasti.

— Majk, šta je? Zar ćeš dopustiti da te uhvate? Želiš li u kamenolom Seskateva, odakle si pobeo pre godinu dana sa izdržavanja kazne? Evo, pred tobom je maršal Erp. On će te sigurno vratiti u kamenolom, ako mu za to pružiš šansu!

Majk je, preznojavajući se, gledao u maršala.

— A ti, Quin Turner? Na šta ti čekaš? Možda na to da maršal ustanovi da bi trebalo da odeš preko u Fort Vort u Teksasu, da odsediš svojih deset godina zatvora?

— Ne verujte tome lešinaru — opominjao ih je čovek iz Misurija. — Ako se mašite revolvera, proći ćete još gore!

— Blefira! — urlao je bandit. — Hej, Džip! Erp sigurno zna tvoje ime! On sigurno zna da si ti onaj šerif iz Grifita. Pa ti si opljačkao ban...

Džip se naglo okrete. Izvuče revolver.

Ali maršal je bio brži.

Džip uzvikne.

Metak mu je izbio revolver iz ruke.

Vajat podiže svoje revolvere.

Bio je to najopasniji trenutak, jer je svaki čas neko mogao da pripuca.

— Da se niste pomakli! Ljudi! Gotovi ste! Ha! Retler dobro zna da je sa njim gotovo!

Tog momenta se na sceni pojavi jedan čovek, koji je do tada stajao po strani, oslonjen o balvan za vezivanje konja.

Ajk Klatn!

Gurne šešir sa čela i vikne glasno i razgovetno: — Šta taj čovek iz Misurija ima ovde da zapoveda?

Na Retlerovom licu pojavi se tračak nade. Odmah se uhvati za njega. — Ajk — viknu on promuklo — nećeš valjda to dopustiti, da nas ovaj revolveraš smakne.

Klatn se nasmeši samouvereno i gurnu jednu dugu Virdžiniju u usta. Dok je kresao palidrvce, reče, i dalje naslonjen o balvan: — Zašto dopuštate da vas likvidiraju ove dve lutke od kartona?

Holidej zažmuri na jedno oko. — Hajde momče, ne mešaj se.

Klatn se uspravi: — A ko si ti?

— Jedna od one dve lutke od kartona i imam običaj da se uvek pojavim tamo gde se puca!

— Prokleti bleferu! — prodra se Klatn, zacrvenivši se od besa. — Šta ti zamišljaš? Ja sam Ajk Klatn. Ja imam na svom ranču sedamnaest ljudi spremnih da poginu za mene. Da ne misliš da se plašim tvog imena? Ja...

— Zatvori gubicu, Klatn — reče kockar oštro. — Nerviraš me, a kada sam nervozan onda me svrbi ruka!

Klatn pođe tri koraka napred. — Prijavljuje kockaru!

— Prokleti ubice iz zasede — po-
viče Retler.

Holidejev kolt se samo malo pomakne. Četiri metka zapraštase ulicom.

Ajk Klatn se ukoči.

Na njegovom šeširu pojavise se dve crne rupe.

I Retlerov šešir je ležao na zemlji. I na njemu su se jasno videle dve rupe.

— Eh — reče kockar — još nisam dobro raspoložen.

Pod utiskom ovih majstorskih hitaca, koji su bili ispaljeni tako hladnokrvno, zavlada tajac među banditima.

Vajat Erp upita: — Ko je ustrelio onog čoveka tamo preko?

Retler najednom preblede.

Banč Natn, koji se oporavio od udarca, prodra se: — Retler! On je ustrelio čoveka kao besnog psa. Retler — ubica je Retler!

Natn mu je vraćao dug.

Retler viknu: — Ljudi, borite se! Klatn, gde su tvoji ljudi? Pozovi ih ovamo. Ovde mora da se napravi red.

Vajat Erp sasvim lagano side sa kola.

Oba revolvera držao je u rukama, spremna za dejstvo.

Retler je zaprepašćeno gledao u njega. — Eno ga, opet ide prema meni! Stani Erp! Stani! Opominjem te!

Maršal je išao dalje.

Najednom se dogodi nešto što nikko nije mogao da shvati.

Koltove je Vajat bacio tako da su napravili salto i ubacio ih u futrole.

— Hal Retler, silazi!
Izgovorio je to dosta tiho.
Kao da je bio hipnotisan, Hal se zablenu u njega.

— Silazi! — začu se još jednom.
Bandit siđe sa sedla.

Pođe tri koraka napred i stade.
Leva ruka visila mu je ukočeno iznad drške revolvera.

Graške znoja pojavile su se na zločinčevom čelu.

Svima na licu zastade dah.

Vajat Erp stade.

Oko šest jardi delilo ga je od protivnika.

Vajat spusti glavu i mirno pogleda bandita. — Ti želiš da umreš od metka. Znam to. Ali nemaš sreće. Bićeš obešen. Ako se mašiš kolta, onda će ti put do vešala biti još duži i teži sa jednom ranom.

Banditu je bilo jasno da je izgubljen.

Znoj mu se potocima slivao niz telo.

Ipak njegov sudnji čas još nije došao.

Naišao je na podršku čoveka od koga je to najmanje očekivao.

Preko, iz većnice, u svom tamnom odelu izađe šerif Džoni Bihen. Tokom noći se vratio, jer mu se činilo da je nepotrebno da pobegne.

Nesigurnim korakom silazio je na ulicu.

Stao je tako da je maršal bio na tri koraka desno od njega, a vođa bandita na tri koraka levo.

— Mister Erp — reče on nesigurnim glasom.

Vajat ga upitno pogleda.

— Ja sam Bihen, šerif Tombstona.

— Raduje me da i vas jednom vidim — odgovori čovek iz Misurija hladno.

— Ja ću se sam pobrinuti ovde za red! Vaš brat nije ovde, a vi niste ovde sa službom.

Holidej se glasno nasmeja.

Ali veliki trenutak Džonija Bihena još nije prošao. Da je on bio pod dejstvom alkohola, to nije niko znao.

U četiri koraka bio je kod bandita, pogledao ga u oči, nagnuo se lagano napred i izvukao mu kolt iz futrole. — Hajdete, Retler. Odvešću vas u zatvor.

Bandit pođe ispred njega.

Vajat pođe za obojicom.

Zatvorili su Hala Retlera u samicu.

Šerif je izvukao šefa bande iz paklene situacije.

Niko nije znao zašto je to učinio.

Ajk Klatn se kiselo nasmeši. Onda podiže glavu. — Holidej, ovaj šešir ćete mi platiti.

Kockar mu dobaci jedan srebrnjak preko ulice. — Podigni ga, Klatn. Sagni šiju i kupi konačno jedan pošten šešir.

Rančer ga pogleda, drhteći od besa.

Preko iz Virdžilove kancelarije izašao je Vajat Erp sa Džonijem Bihenom.

— Nastavite, šerife, tamo ima još nekolicina ljudi, koji su došli sa ubicom u grad.

Bihenov veliki trenutak je prošao.

Kada je video podmukla lica bandita, odmahne glavom. — Sa njima nemam nikakva posla.

— Pa oni su hteli da zapale či-

tav grad! — derao se Pol Fener, trgovac alatom.

— Tako je! Zatvorite ih! — povikaše još nekolicina.

Pošto se Bihen najednom pokazao skroz neaktivan, okrete se čovek iz Misurija onim lopuzama: — Nestanite i nemojte da vas opet vidim ovde!

Čopor bandita odjuri glavom bez obzira. Dugo je trebalo dok se prašina slegla za njima.

Vajat pođe ka onom ustreljenom. Bio je mrtav. Život Džonatana Semuela Kelridža se ugasio.

Gore u rudniku srebra ležao je Indijanac, koga je on poslao u smrt. Proći će još mnogo meseci pre nego što ga budu pronašli pod gromadama stenja...

Vajat Erp je stanovao u Kosmopoliten Hotelu. I Dok Holidej je tamo imao sobu.

Vajat je čekao sudiju iz Taksona.

Mister O'Kif je javio da će doći iduće nedelje.

Još osam dugih dana i noći trebalo je da Hal Retler i njegovi drugovi sede u zatvoru. Paklena pomisao za stanovnike Tombstona.

Ali Vajat Erp je bio u gradu.

Sedeo je u kancelariji svog brata — preuzeo je privremeno njegovu dužnost.

Prolazili su dani i noći. Tri dobrovoljca su pomagala Vajatu. Bili su to kovač, doktor i Banč Natn. Smenjivali su se na straži sa maršalom.

Sve do utorka uveče se ništa nije dešavalo.

Idućeg dana očekivali su sudiju O'Kifa iz Taksona.

Oko sedam časova dojahalo je deset ljudi sa severoistoka u grad.

Zastali su ispred Vajatove kancelarije.

Jedan od njih bio je Ajk Klatn.

— Bihen — prodra se on.

Iz šerifove kancelarije, koja se nalazila preko puta, pojavi se Džoni Bihen.

Očigledno je očekivao Klatnovu družinu, kad je tako brzo izašao iz svoje kancelarije.

Progura se između jahača i stade pored rančarovog konja.

— Šerife — reče Ajk glasno — pođite preko u kancelariju i recite onom strancu da nema šta da traži u ovom gradu.

U zatvoru zavlada paklena galama.

Ljudi, koji su se našli na ulici, pobegli su prestrašeni u kuće.

Džoni Bihen pođe lagano. Otvori vrata maršalove kancelarije i zastade u vratima.

— Mister Erp — reče on teatralno i glasno — žitelji ovog kraja zahteavaju da napustite grad!

Vajat je sedeo za kancelarijskim stolom, radeći na jednom izveštaju, koji je pisao umesto bolesnog brata.

Tada podiže glavu. — Žitelji kraja? — Blagi smešak pojavi mu se na licu. — Zašto ne kažete odmah da tako želi mister Klatn.

— Šta to tamo brbljate — vikne rančer nestrpljivo sa ulice.

Vajat pođe.

Šerif se makne u stranu.

Kada je maršal izašao na verandu, video je ispred sebe jedanaest smrknutih lica.

— Odlazi, Erp! — viknu, Ajk Klatn.

Iza rančera se pojavi jedan mlad dečko, koji je ličio na njega. Bio je to njegov mlađi brat Bili. — Možda maršal iz Dodž Sitija ne želi da ode? Ako je tako, ja ću mu u tome pomoći!

— Hoćeš li otići, Erp? — upita Bili ponovo.

Erp prekrsti ruke na grudima i reče: — Ne, dečake, to neću učiniti.

— Dobro, onda ću te ja ukloniti. Ali, onda ćeš zauvek ostati ovde, tamo napolju na groblju.

Vajat se smeškao. — To si lepo kazao, Bili.

Dečko preblede. — Odakle znaš moje ime?

Pripalivši lagano cigaru Erp reče: — Vidiš, Bili, kada se čovek nalazi u takvom kraju kao što je ovaj, onda se obično raspita i o ljudima koji tu žive.

Maršalova hladnokrvnost i nadmoćnost nisu promašile svoj cilj.

Tada Ajk opet preuze reč: — Ti si pustio ljude, koji su došli sa Retlerom. Kod Nedželsa svi su pohvatani. Ako to nije tvoje delo, Erp, požderaću svoj sopstveni šešir.

— Nemoj, molim te! — začu se Holidejev metalni glas. — Nećeš valjda tako postupati sa šeširom, koji sam ti tako velikodušno poklonio, Ajk!

Klatn brzo okrete glavu. — Pa, naravno, i ti si ovde.

— Nećeš verovati, ali ja sam te ovde već očekivao.

— Mora da si poludeo! — prosikta rančer.

— Možda. Ali je i to bolje nego dobiti konopac oko vrata.

— Šta to ima da znači — frktao je rančer.

Holidej se češkao po bradi, pokazujući time svoju dosadu. — Znaš, mene se sve to ništa ne tiče dok si miran. Ali preko, u Meksiku, odmah preko granice, nestalo je poslednjih nedelja mnogo stoke.

— Šta ja imam s tim?

Holidej se cinično smeškao. — Upravo bi to neki ljudi želeli da znaju.

— Ko?

— Na primer sudija O'Kif.

Klatn siđe sa konja, pođe ka nastrešnici i stavi ruke na kukove. — Šerife, zahtevam od tebe da smesta proteraš Vajat Erpa i Holideja iz grada. U protivnom, ja ću to učiniti — i to silom.

Bihen se ukoči.

Banč Natn i njegov sluga stajali su na prozoru saluna.

— Prokleta banda svinjara! Sada je Vajat u sosu!

Držali su spremni svoje oružje.

Dok Helmers izađe iz kuće sa puškom u ruci.

— Helmers — uzviknu Bihen — šta ćete tu sa puškom?

Lekar zastade na stepenicama koje su vodile na ulicu. — Upravo to sam vam hteo reći, Bihen. Tamo preko stoji čovek koji me je spasao konopca. Čovek, koji je spasao čitav grad od Retlerove bande. Neću mirno da posmatram kako mu jedan podivljali svinjar preti!

Ajk Klatn se gromko nasmeja: — Uplašili ste me, doktore!

Devetnaestogodišnji rančarov brat Bili je mislio da je došlo vreme da dejstvuje. Ruka mu pođe ka koltu, ali ga metalni zvuk natezanja oroza zaustavi. Dok Holidej je već potegao kolt.

— Šta ćeš to, Bili?

Ajk poviče besno: — Sa mnom vam to neće uspeti!

Držeći još uvek ruke prekrštene na grudima, Vajat upita: — A šta nam to neće uspeti, mister Klatn?

— Ovaj put vam neće ništa uspeti. Ja ću svoju volju sprovesti. Isto tako, kao što ću sutra ujutro kroz grad proterati stado.

— Niti ćete proterati stado kroz grad, niti ćete sprovesti svoju volju.

Ajk se naglo okrete prema svojim momcima, ali tada iza sebe začu jedno „Klik“. Kad se ponovo okrenuo, gledao je u otvor maršalovog revolvera.

— Klatn, reći ću vam isto što sam nedavno rekao i banditima: Gubite se. Ako i dalje budete pravili gužvu, moraću pomisliti da ste došli da oslobodite jednog ubicu. — Izvadi iz džepa jedan savijeni komad hartije i rastvori ga. — To je moje postavljenje za maršala ovog kraja! A sada ispraznite ulicu, Klatn!

Ajk Klatn se kisela lica vinu u sedlo. — Dobro — reče on promuklo — ovog puta ste dobili igru, Vajat Erp...

Desilo se ono što pre nekoliko minuta nije niko očekivao: Ajk Klatn je sa svojom družinom jahao iz grada.

Još jednom je gvozdeni maršal pobedio.

☆

Hal Retler je dobio zasluženu kaznu. Obešen je na brežuljku pored Tombstona.

Tjub Kater i ostali bili su sprovedeni u kamenolome, gde su gotovo svi trebali da odrade po dvadeset godina na prisilnom radu.

Virdžil Erp se vratio posle mesec i po dana živ i zdrav iz Feniksa.

Nije bio malo začuđen, kada je svog brata video još u gradu.

Posle prvih radosti i pozdrava on je upitao Vajata:

— Zar si stvarno tako dugo izdržao ovde?

— Šta mi je drugo preostalo? — To je bilo sve što je čovek iz Misurija rekao dok je pakovao svoje stvari.

Pored vrata kancelarije stajala je Virdžilova žena, Dora. — Vajat — reče ona tiho, dok je on prolazio pored nje. Pružila mu je ruku: — Mislim da sam se strašno ponela prema tebi.

Čovek iz Misurija se blago nasmeja i odmahne rukom. — Sve je u najboljem redu, Dora. Razumeo sam te. Ja se ponosim sa svojom hrabrom snahom i malim sinovcem.

Napolju su ga čekala njegova kola.

Pogleda prema Palaz salun, gde se Holidej već nekoliko nedelja svakog dana kockao.

Tamo nije ništa video.

Vajat se oprostio od starog lekara, od brata, snahe i Džekija. Pozdravi se sa Džimom Mek Kejom, koji je već pre nekoliko nedelja ozdravio,

pa se pope na sedište svojih kola i napusti Tombston.

Prešao je već četiri milje, kada pred sobom ugleda jahača na šarcu Dok Holideja.

Kad je Vajat stigao do njega, kockar se smeškao, govoreći: — Mrzim scene opraštanja. Sem toga, možda

i nije bilo nikoga ko bi zaista želeo da mi stegne ruku... — Iako je ovo govorio uz osmeh, u glasu mu se osećala seta.

Priveza svog konja iza kola i sede pored čoveka iz Misurija.

Zapalili su cigare i bez reči nastavili put prema severoistoku.

KRAJ

Čitaoci mogu dobiti niže navedene sveske „Crtanih romana” ako uplate na ček račun br. 657-1-155, NLP „Forum”, Novi Sad, po 1.— din. po svesci i ukupno 0,30 din. za poštarinu.

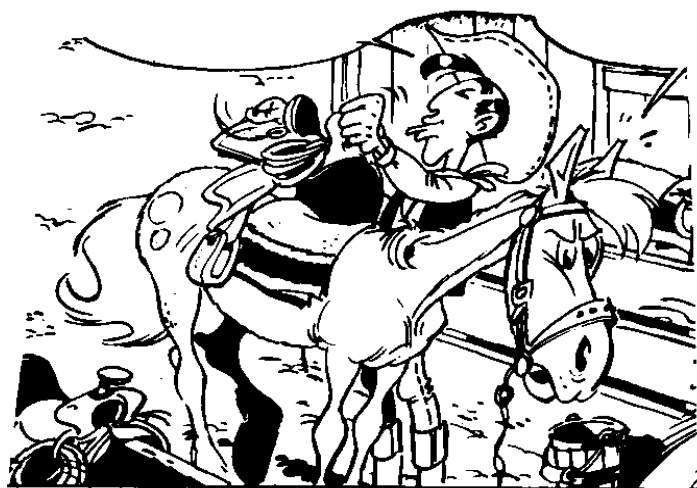
1. Divlji vetar	80. Šerif bez značke
2. Tajanstveni došljak	81. Uzvodno od Kalgarija
3. Bitka za ranč	82. Misterija u rudniku
4. Napad iz svemira	83. Palikuće
5. Okean gori	84. Kanjon komanča
6. Zamka za ublice	85. Brod za Meksiko
7. Crna lisica	86. Ček na sto dolara
8. Klopka	87. Agent za Omahu
9. Zlato apača	88. Zlato Ontarija
10. Obračun u Teksasu	89. Kauboj sa gitarom
11. Bela poglavica	90. Reka smrti
12. Posao za Karsona	91. Zamka
14. La Kukarača	92. Teror na granici
41. Kolorado Kid	93. Srebrno sedlo
42. Osvećnici	94. Sin poglavice
44. Potera	95. Krv i zlato
45. Crni jahač	96. Dvostruka klopka
46. Avetinjski grad	97. Dinamitaši
47. Pacifik ekspres	98. Noću se puca
48. Zlatni ekser	99. Maskirani jahač
49. Roj Renk i provalnici	100. Karson na fragu
50. Poslednji od Džemsovih	101. Grad bezakonja
51. Daltoni dolaze	102. Rat Dejvl Kroketa
73. Miran grad	103. Kansas deli pravdu
74. Napad na voz	104. Kidnaperi
75. Na ratnoj stazi	105. Karson i vrač
76. Požar na jugu	106. Konjokradlice
77. Pustinjski saputnici	107. Patrola na Pekosu
78. Komančerosi	108. Stranac u sedlu
79. Bitka za Dakotu	109. Pobuna u Meksiku

- 110. Dejvi Krokot i pirati
- 111. Kansas protiv Samsona
- 112. Hrabri narednik
- 113. Napad na banku
- 114. Siljuksi napadaju
- 115. Po cenu života
- 116. Jahač iz Arizone
- 117. Fantom visokih brda
- 118. Dejvi Krokot u opasnosti
- 119. Šerif se vraća
- 120. Ucenjivači
- 121. Unakrsna vatra
- 122. Tajna mislija
- 123. Stranci na ranču
- 124. Ko je ubica?
- 125. Misuri u plamenu
- 126. Ratnički prolaz
- 127. Značka za hrabrost
- 128. Pljačkaši
- 129. Diližansa za Hjuston
- 130. Poslednji lov
- 131. Prolaz Karibu

- 132. Brži od najbržeg
- 133. Osvetnik
- 134. Salun
- 135. Močvara
- 136. Zemlja Komanča
- 137. Čejen
- 138. Žed za zlatom
- 139. Rukavica smrti
- 140. Banditova osveta
- 141. Nasilje
- 142. Rančerov sin
- 143. Bekstvo iz Jume
- 144. Čovek s koltom
- 145. Ovčar
- 146. Vođa Karavana
- 147. Indijanski borac
- 148. Dug časti
- 149. Zakon kolta
- 150. Poslednji metak
- 151. Zasede kod Lili Neka
- 152. Kockar iz Alama
- 153. Duh rudnika srebra

ČETVRTKOM
U PRODAJI

PANORAMA

NAJLEPŠI IZBOR STRIPOVANIH ROMANA: KID KOLT, KING-KONG, FANTOM, OLAK GLADIJATOR, LIK ORIENT, TALIČNI TOM, DŽONI PANTER, DALEKA PLANETA, VITEZ NAJAMNIK, DETEKTIV FRKA, KRADLJIVCI MARSUPILAMIJA, ASOVI SVEMIRA, UMPAH-PAH I DRUGI SAMO ZA 1 DINAR

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

IZDAJE I STAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MISIĆA 1.
ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG

MART 1969.